

NAZIO ARAZOA

Bereterretxe 1978

euskeraz

Fondo documental

EHK

Dokumentu fonda

Euskal Herriko Komunistak

NAZIO ARAZOA

«Bereterretxe»

Martxo, 1978

*Este trabajo ha sido convertido a libro digital
por militantes de EHK,
para uso interno y forma parte del
material de trabajo para el estudio,
investigación y formación del
pensamiento marxista y la historia
de lucha revolucionaria.*

<http://www.ehk.eus>

Lan hau, Euskadiko abertzale
antiparlamentarista independiente
danei eskaintzen diegu,
zerbaitetako balioko ote digunen
esperntzarekin

HITZAURREA

Lan hau egitearen eta argitaratzearen arrazoia, Nazio Arazoaz irudigu zaizkigun puntu nagusi edo ardatz garrantzizkoenak apuntatzea izan da, herri langile abertzale independentist, eta antiparlamentaristen artean benetako eztabaidea bat ireki ahal izateko baliagarri izan dedin.

Ba dakigu zenbait gauza nahiko ilun geratuko direla, hemen apuntatuta dauden ideia batzuk desarroilo askoz luzeago eta sakonago eskatzen duelako eta baita ere idazleak ez izaterakoan ipini nahi izan ditugun zenbait ideia ez zirelako, agian, oso garbi geratuko, baina hala eta guztiz ere, gure borondatea, eztabaidea bat irekitzetik aparte, gure egoera nahasi eta aldrebes honen aurrean zerbait eskaintzea izan da.

Gure egoera hau burjes demokrazia batetara iristen denik ere ez zaigu iruditzen, euskal burjes demokrazia bat Autonomi Estatuto oso zabal batetan bilakatuko zelako. Eta hau oso urrutti egotetik aparte ez zaigu iruditzen gure helburua izan behar duenik, guk LANGILE DEMOKRAZIA GAURTAK desarrilatu nahi dugulako eta hau Euskadiko Langileriaren Autogobernu batetan ikusten dugu, Euskadi independiente eta sozialista batetan beraz. Eta abertzale independienteon indar guztiak hortara ipiniko ditugu.

Azkenik, lan hau, irakurri ahal izan ditugun beste lan askoren sintesis bat da, gure aportazio ttipi batzurekin eta hasera batetan erdaraz bakarrik egina zegoen, Euskadiko langile erakunde autonomo bat edo bestearren ingurutan zebiltzanen lamgile autonomoen artean bakarrik zabaltzea pentsatu genuelako, eta honela lana barrenekoa izaterakoan eta kontuan hartuaz gehiengoak euskaraz analfabetoak izango zirela (batez ere Nafarroan eta Araban), erdaraz bakarrik egitea egokia. zela iruditu zitzaigun. Baina orain kanporatzerakoan euskarara itzuli beharra zegoela ikusi dugu, Euskal Herrian erdarazko lanak bakarrik argitaratzea gure hastapen guztiak aurka doalako.

Honela elebitasunean ateratzea pentsatu dugu, lana berez erdaran idatzia dagoelako eta euskaraz gutxi edo ia batere ez dakitenen artean ERE zabaltzea beharrezko iruditzen zaigulako.

Itzulpena ez da oso egokia izango, baina beste lan gehiago egingo bagenitu oraingo hutsegiteak zuzentzen ahaleginduko ginake.

Lan honetan «gu» hitza azaltzen bada, hemen doazten ideiak Euskadiko zenbait langile erakunde autonomo antiparlamentatistetik jasoak direlako da eta batez ere gipuzkoarrengandik.

Egin dudan lan bakarra, pilotza eta forma bat ematea, sintesis bat eginaz, izan da eta personalki zerbait gehiago aportatuaz.

«BERETERRETXE»

Gipuzkoan, 1977-go Iraila

KAPITAN PILOTU

Ni bizi naizen etxea hain da zaharra ...	Etxeak lurrarekin berdindu nahi du.
Euskal mendietako lehendabiziko harriaz zen labratur; aurreneko nafar haritzaz zitzaizkion ebaki habeak; Kantabriako lurretik ateratakob buztinaz egositako estrainiako teilez eta adrailuez zuten estaldur ...	Nik, kapitain pilotu honek, ez nuen inoiz abandonatu hondatzen zen untzia, eta orain etxe zaharraren teilatuaren azpian iraunen dut ...
Etxe zaharra, ederra, finkoa ...	Latin itsasora atera gabe!
Eta orain lur-ikara ikaragarri batek etxearen oinharriak eta giltzarriak dauden harroka astintzen du ikaragarriki!	Nire etxea, mendi artean ainguratu zen untzi zaharra; Nafar haritza, Kantabres teila, Euskal Harria ...
	Zure surtan errerik hiltzen banaiz ere.

GABRIEL ARESTI

BEZPERAN

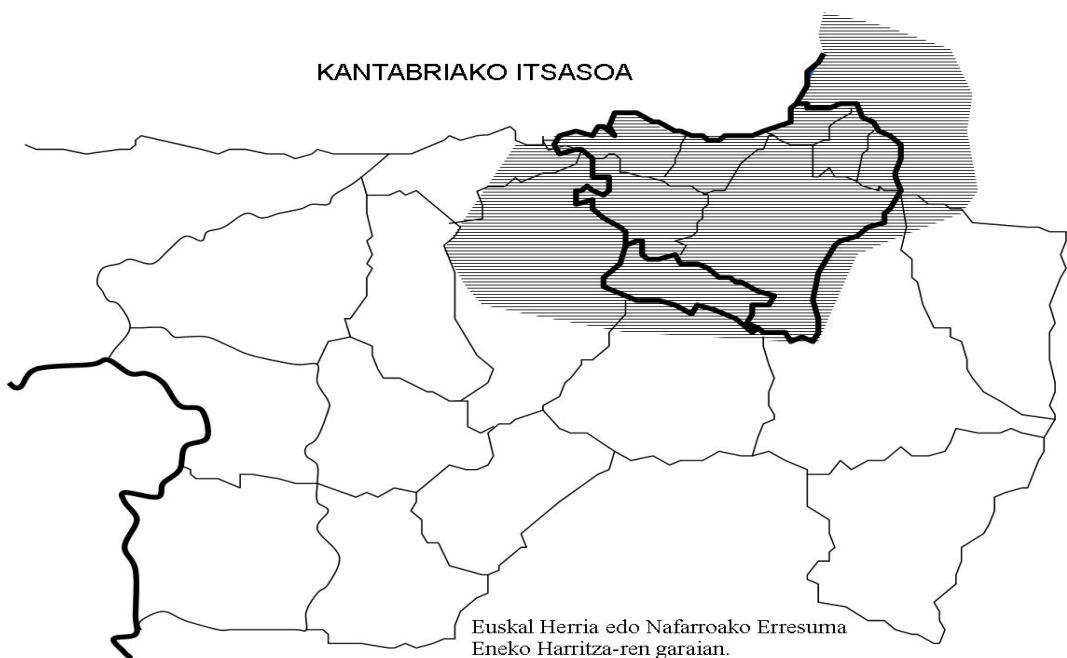
Geure bizitzeko ukaondo hau
bueltatu baino lehen.
Danteren edade honetan,
ez bahaut
Euskadi,
Golgota mendira
jasatzen,
ez bahaut
Gernika,
herrikan herri
predikatzen,
nola penizilinari
eta hijieneari
eskerrak,
gizonaren mendea
Kristotik gebarara
Hogei urtean
luzatu
den.

Espero dizut
parada emanen zaidala
euskal kamino bateko
errebuelta
batean
zakur-basatiak
metrailetaren kargazoiaz
hila.
izateko.

Hori ere baita
heriotze
noblea.

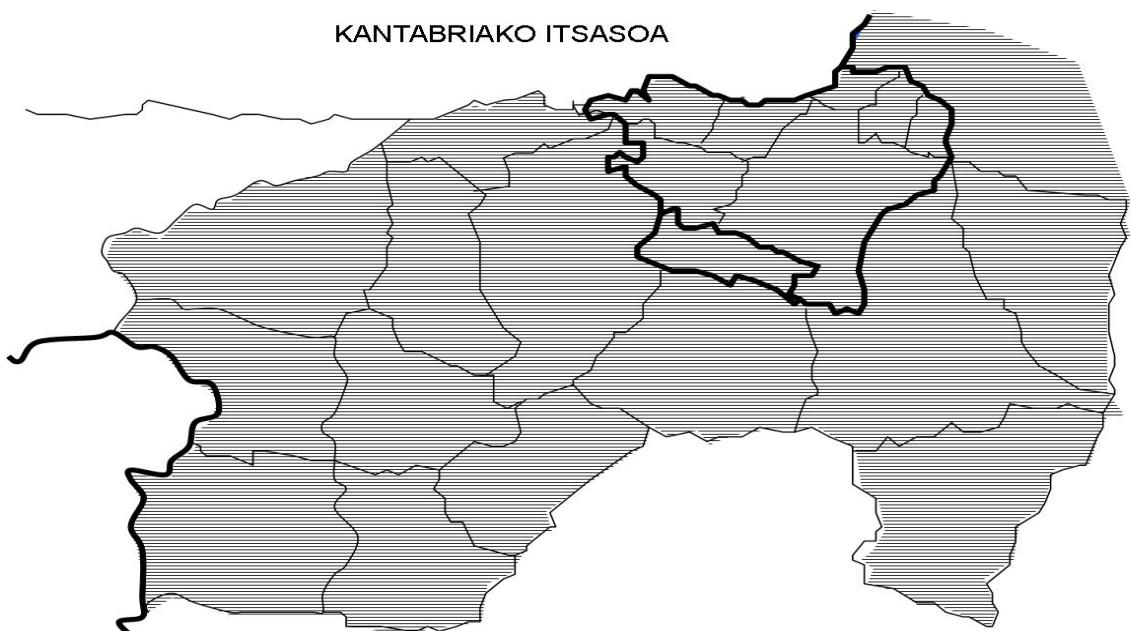
GABRIEL ARESTI

KANTABRIAKO ITSASOA

Euskal Herria edo Nafarroako Erresuma
Eneko Harritza-ren garaian.

KANTABRIAKO ITSASOA

Nafarroako Erresuma Antso Handia III-naren garaian (999-tiki 1.035 urtera).
(Aragoe, Gatzela, Asturias eta Leon Antso Handiak bereganatu zituen. Eta Leon-en ehortzirik datza).
Reyno de Navarra durante el reinado de Sancho III El Mayor (años 999-1.035)
(Consiguió unir bajo su corona a León, Castilla, Aragón y Asturias. Yace enterrado en León.)

LEHENENGO ATALA

KOMUNIDADE BATEN IZATE OBJETIBOA:

AZTERKETA HISTORIKOA

Gure nazio nortasunarentzat eta gaurko egoera ulertu ahal izateko, gure historiaren sakontzea oso garrantzizkoa da. Horregatik lehenengo atal hau

hontara dedikatuko dugu, nahiz ta azterketa nahi bezain ona ez izan, eta helburu bakar batekin: Ikusarazteko komunidade euskalduna, Katalandar, Bretoi, Spainiar, frantziar eta abarren komunidadeen ezberdina dela eta historiareng prozesu berezi bat dadukala, honek denak, noski, gure gaurko egoera kondizionatuaz:

Baskonia, Pirineosko Erresuma. Nafarroako Erresuma edo Euskal Herriaren izatea, egun Euskadi deitzen dena, harri-arotik datorkigu. Orain nola une egokiena ez den harri-aroko kultura eta bere desarroiloa aztertzeko, IX garren mendean situatuko gara ikusteko:

Mendebaldeko Pirineosen bi alderditan zegoen eta dagoen komunitatea, bailara edo haranetan erakundeturik egonaz eta haran bakoitzean buruzagi batekin, ipar aldeko (Carlomagno) eta hego aldeko (arabeak) zapaltaile inperialisten aurrean defendatu ahal izateko batuta erakundetu beharrean aurkitu zen. Honela, euskal lur denak Eneko Haritzaren garaian (824-852 urtea) batu ziren, baina herrialde bakoitzak bere autonomi berezia edukiaz. Euskal lurraldeak hauk ziren: Gaur egungo zazpi probintziak eta Burgosko probintziaren ipar aldea Atapuerka-raino, Errioxa dena, Hueskaren mendebaldea eta ipar aldetik egungo Ipar Euskadi baino lurralte ugariagoak.

Herrialde guztiak beren autonomi politiko-ekonomikoa zuten, munipio edo JUNTAtan bilduaz, historikoki haranetan erakundetuta egoteak eta lurrak oso aberatsak ez zirelako, feudal sistema indartsua ez zelako desarroilatu, Nafarroa eta Errioxa kenduaz.

XIII garren mendean Gaztelako feudal sozial eraketa oso indartsua da, artilaren produzioa ugaria eta esportatzeko behar handia. Horregatik Gaztelako erregeari Kantabriar itsasotik irteera bat asko interesatzen zitzzion, eta hau lortzeko zera egin zuen: Nafarroako erregea bere gudariekin Euskal Herrikin kanpara zegoela probetxaturik (hiru urtetan egon zen moroen kontrako gerratan) eta Aragoe ta Leongo erregeen laguntzarekin Bizkaia, Araba, Errioxa, Burgosko Ipar aldera eta Gipuzkoara gudariekin sartzen da gerra eginaz eta herrialde hauek bereganatu nahiean. Egoera honen aurrean Bizkaia, Araba eta Gipuzkoako JUNTEK paktu bat egiten dute Gaztelako erregearekin eta honela beren independentzi politiko-ekonomikoa kontserbatuaz. Nafarroak Donostiatik eta Pasaiatik itsasora zeukan irteera galtzen du, Donibane Loitzun eta Baionarekin bakarrik geratuaz.

Hemen, agian Euskal Herriaren prozesua kondizionatu egin zuen gauza bat nabarmenzekoa da, nahiz eta teoria hau oso «zientifiko» ez izan, eta hauxe da:

Pirineosko leinuaren (Haritzatik hasi eta Antso Indartsua VII garrena arte, 824 - 1234 urteak) erregeek bakarrik indartu zutela euskal lurren nazio batasuna. Antso Indartsua hilez gero eta sasoi hontarako lau herrialde galduak edukiaz, beren oinordekoek (eta Antso Indartsutik zuzenki ez zetozena hau mutil zahar hil zelako) ez ziren euskal lurren batasunaz kezkatu eta alderantziz, gudari nafarrak urrutiko lur atzerritarra konkistatzeko -Normandia eta abar- erabili zituzten.

Hiru Herrialdeak nafar erregearen babespetik, egoerak hala aginduta ta erregearen borondatearen aurka, aldendu ziren Gaztelako erregearen babespean ipiniaz eta politika ta ekonomia interesak elkarturik, Europako

komertzioa eta artilaren esportazioa itsasuntzi euskaldunen bidez egin behar zutelako. Honela Bizkaia 1202-an, Gipuzkoa 1212-an eta Araba 1215-an aldendu ziren. Paktu hau Errioxak eta Burebak ezin izan zuten egin.

Eta hemendik dator, hain zuzen, Euskal Fueroak zaintzeko Gaztelako erregeen zin egitea:

1 - Gaztelako Erregeak urte bete baino gehiago egiten bazuen zina egin gabe, bere ekonomiazko pribilegioak galtzen zituen.

2 - Euskaldun ez izanik eta atzerritik zetorren guziei Foru-Pase bat esijitzen zitzzion, baita ere herrialde batetik bestera igarotzea. Euskaldunek ez zuten pase honen beharrik, Nafarrak barne, noski.

3 - Gaztelako erregearen pean ipintzeko obligaziorik ez zegoen: Gerrak, harmada, etabar. Baina borondatez hala nahi izanez gero bere serbitsuan edozein ipin zitekean: Loiolako Iñigo Gaztelako erregearen serbitsuan egon zen eta Agirreko Lopek Felipe IIra txakurren salara bialdu zuen, «bere» amerikatar lurrei independentzia emanaz.

4 - Alderantziz, atzerritik euskaldunak atakatuak izanez gero, Gaztelako erregea lurrik defendatzera beharturik zegoem, baina gudarien buruzagia beti euskalduna izanaz.

5 - Legeak, ekonomia, eta politika Herrialde bakoitzeko JUNTA FORALAK erabakitzetan zuten eta Gaztelako erregeak igorritako korrejidoreak Lege hauk begi onez ikusi besterik ez zuen egin behar, gertatu izan bait zen korrejidore honek legeren bat aldatu nahi izatea eta Euskal Herritik ihes egin beharrean aurkitzea, etabar.

Fuero hauk zin egitearen esanahia hauxe zen: Euskal klase dominatzaileari, beren interesak defendatu ahal izateko, independentzia indartzea interesatzen zitzaiola, eta honek herri langile osoari ondorio onak zekarzkion: Herriaren desarroilo artistikoa, kulturala eta hizkuntza aberastearen posibilitate guztiak indartuaz. Hiru probintzitako herri langilearentzat ez zegoen mugarik eta Nafarroako Herriarekin har-emanetan bizi ziren.

1298 urtean Gaztela-Flandez bidea irekitzen da. Eta garai hontatik hasten da kapitalaren akumulatzea, kostako euskal komertziantek negozio hau monopolizatzen zutelako. Esportatze eta akumulatze gorakada honek euskal politika eta ekonomía indartzea eta euskal kultura guztiz aberastea ekartzen du, baina amerikatar lurrardeak aurkitzearekin Europako negozioaren beherakada sortzen du Medina de Pomar-Amberes bidea apurtu arte. (1.575 urtea.)

Nafarroako Erresumaren bilakabideak aparte sakontzea merezi du, Nafarroako erregeak Iau Herrialde galdu eta gero, nahiz eta historikoki Gaztelako erregeari lur hauen erreibindikapena egin, ekonomiaz oso murriztu ziren eta atzerriko lurren konkistatan asko galtzen zuten, euskal lurren batasunaren bila ibili beharrean.

Baina hala eta guztiz ere Nafarroako Erresuman bi gauza nabarmentzen dira:

-824-tik 1234-rako urtetan Euskal Herria ez zen atzerriko imperialistetatik gorde bakarrik, Nafarroako erregea eta harmadari eskerrak politikoki, ekonomikoki eta kulturalki oso indartu zen.

- Gaztela, Leon, Aragoe, eta Bartzelonarekin har-emanak izateko, nafar erregeek nahiz eta erromantzea (aintzinako gaztelera) hizkuntza ofizialtzat hartu, euskal lurraldetan euskaraz hitz egin eta euskara sostengatzen zuten. Eta hemen nabarmenzeko lirake lehenengo euskal liburuak Behe Nafarroan iskribatu eta editatu zirela, ipar aldeko Nafarroa Gaztelaren pean ez zelako geratu Hego Nafarroa konkistatu eta gero.

Gaztelako erregearen gerra Nafarroa konkistatu nahirik, 1512-an hasi zen (urte hontan Fernando Katolikoaren harmada Nafarroan sartu zen, lehendik nafar erregeari euskal lurraldetatik Frantziara joateko baimena eskatuaz eta barruan sartu bezain laister gerran hasi zen), eta 1522 urte arteraino iraun zuen. Urte hontan Amaiur, nafartarren azkenengo hiria, erori zen. Eta Euskal Herriaren historian beti gertatu ohi izan den bezala, independentzia galtzea ez zen Gaztelako erregearen indarragatik bakarrik izan, barneko traidoreak (Lerin-go jaun kuntia bere beaumontes denekin eta Loiolako Iñigo bere harmadarekin) gaztelatarrentzat oso laguntha baliosoa izan zirelako ere bai baizik. Lerin-go jaun kuntia izan zen abertzale edo independentisten buruzagiaren (Beretherretxe) erahilketaren erantzule edo erresponsablea.

Hego Nafarroaren independentzia galtze honek ez zuen suposatu nafarrak gaztelatar edo aragoetar bihurtzea, gaztelatarrentzat erabazbide ekonomiko batzurengatik nafarrak bere Fueroak gorde zituztelako Hego aldeko beste him probintzien antzean. Ipar Nafarroa (eta hemen gaurko Xuberoa eta Lapurdi sartzen ziren), independiente izaten jarraitu zuen, gaztelatarrei ez zitzaiolako ajola izan Pirineosko beste aldera joatea, eta hemengo hiru herrialdeak frantziar nagusi feudal batzuren babespean, Fueroak gordeaz, ipini ziren.

Amerika aurkitzerrekin Euskal burjeseria garai indartsu bat ezagutu zuen: Astilleroak, errementeriak, ikatz-olak, gremio ezberdinak eta komertzio oso ugaria Gaztelako imperialismoaren eskariei loturik zeudelako. Gaztela edo Espainiako Erresumaren beherakada hasten denean, euskal burjeseria behea jotzen du, euskal langile herriaren Ameriketarako emigrazioa hasiaz.

Historiaren zatiko honekin ikusarazi nahi izan dugu:

1 - Nazio komunitate baten izatea, ekonomi ezberdinekin -komertziala eta feudala- baina politika foral berdintsuarekin eta kultur eta hizkuntza berdinekoak, Euskal Herriaren geroko desarroiloa eta kultura guztiz determinatu duen Nafarroako erregeen babespean bizi izandako 400 urte luzetako ondorio bat izan dela.

2 - Nazio komunitate hau edo komunitate etniko-kultural ezberdin hau independiente bizi ahal izan bazuen, lehenik nafar erregeei eskerrak eta gero euskal burjeseri dominatzaileari eskerrak izan zen, burjeseri honen interesak eta nazio interesak batera zihoazelako.

3 - Klase dominatzailearen hiru mota ezberdin aipa ditezke:

- Gaztelako erregeei zin eginarazitzen zioten komertzial eta merkantilista burjeseria, honela hauk monopolizatzen zuten: 1. Gaztela-Flandesen bidea eta 2. Amerikako negozioekin kapitala pilatzen joan ziren. Euskal gizarte era: Komertzioaren indartzea, harma-olak, importazio-esportazio, etabar, Gaztelako feudal eraren guztiz ezberdina zela nabarmenzeko da. Pre..,kapitalist ikuspegiatik begiratuaz euskal burjeseria askoz aurreratuago zegoen.

- Ahaide nagusiak, jauntxoak, zaldunak edo aitonen semeak, feudal nagusi nahiko pobreak ziren, eta nagusi-morroi har-emanak nahiko paternalistak izanaz. Baina ekonomiaren beherakadarekin batera -XVII ta XVIII ganen mendeak- klase burruka aski nabarmendu zen eta JUNTA FORALAK demokrata izateari utzi zioten, garai hontatik aurrera JUNTA hauetan parte hartu ahal izateko erdaraz jakitea esijitzen hasi zirelako eta, noski, hau apezak, merkantilistak, komertziantek eta feudal jauntxoak bakarrik zekiten, eta honela, euskara idatzia Ipar Euskadin bakarrik indartu zen.

- Feudal era soziala desarroilatu zuen probintzi bakarra Nafarroa izan zen, XV garren mende arterainoko bere boterearekin eta garai hontatik aurrerako beherakada larriarekin.

Feudal eratze soziala aipatzerakoan gertakizun historiko oso garrantzitsu bat dago geroko Euskal Herriaren desarroilo guztia kondizionatu duena eta hauxe da:

Nafarroan Beaumontarrak (Traidoreak: Leringo Kuntia etabar) Agramontarraren aurka (Abertzaleak: Beretherretxe) burukatu zuten bezala, Gipuzkoa, Araba eta Bizkaia, Nafarroarekin alkartuta eta buruzagi bakar bat izan zedin probintzi danen birbatzea nahi izan zuten. Gogo honek gerrak sortu zituen, lehenengo haserreak 1309 urtean hasiaz eta gerra gogorra 1420 - 1424 urtetan eginaz:

- Alde batetik Ganboatarrek zeuden Nafarroarekin alkartzearen alde eta hone1a komunitate politiko-ekonomiko-kultural oso bat egin eta nazioaren birbatzearen alde, Nafarroako agramontarrekin alkartuaz. Buruzagiak hauk ziren: Arabatik Gebara Etxea, Gipuzkoatik Olano Etxea, eta Bizkaiatik Abendañotarrak Urkitza Etxekoak.

- Bestetik Oñaztarrak zeuden. Nafarroako Beaumontarrekin alkartuta, Gaztelaren babesean egotearen alde, Fueroak gordeaz hoski eta honela Fernando Katolikoaren alde ipini zireno Buruzagiak hauk ziren: Arabatik Hurtado Mendoza, Gipuzkoatik Lazcano Etxea, eta Bizkaiatik Muxika Etxea.

Gerra hau ez Ganboatarrek eta ez Nafarroako Agramontarrek ez zuen erabazi ahal izan, hiru probintziak lehen bezain berdintsu geratuaz, baina herri, gaztelu eta bizitza aunitz galduaz (Arrasateko gaztelua eta murailak guztiz suntsituak geratu ziren) eta egoera honekin Euskal Herri osoa birbatzearen eta geroko bere desarroilo guztiz independientearen oportunitate historikoa galtzen da.

Ez dugu uste interesgarria daitekenik XIX garren menderainoko prozesu guztia aztertzea. Gertaera batzuk bakarrik nabarmenduko ditugu:

- Euskal Herriaren kanpotik zetozent Legeak ez ziren onhartzen, eta hemen aipatu daiteke: Felipe II errege ahalguztidunak gatzari ipini zion zergagatik Mattin Otsoa aurka altxa zela. (Matxinada 1630).

- Hego Euskadiko lau probintzietako JUNTAK guztiz autonomoak ziren, adibide bezala: Gipuzkoa 1794 urtean Frantziar Estaduaren babespean ipintzea erabaki zuen. Hau asko interesatzen zitzaison Ipar Euskadiko hiru probintziei (Frantziar Estaduapean bait zeudan) Gipuzkoarekin alkarturik beren askatasun galdua berreskuratzeko. Baino probintzien autonomia hau Frantziar eta Spainiar Estaduaren bote re aren ondoan nahiko txiroa zen, honela, bi

Estadu hauk 1795 urtean Tratadu bat egin eta gero, Gipuzkoa berriro Spainiar Estaduaren babes eta kontrolpean ipini zen.

- Azkenik, nabarmentzekoa da Napoleon-ek, beren konkistetarako lagunak bilatu nahirik, egin zuen proposapena:

Garat Hego Euskadira igorri zuen esanaz, Spainia konkistatzen lau probintziek Napoleoni laguntzen bazioten, Euskal Herriaren independentzia babestuko zuela «Nueva Fenicia» izena emanaz. Gipuzkoako JUNTEK baietz esan zuten, Bizkaiakoak eta Arabakoak eztabaidan geratu ziren eta Nafarroako Gorteak, feudal nagusi eta eliz gizonek Frantziar Errepublikaren aurka zeudelako, laguntza ukatu egin zuten. Bitartean Espainiako Erregearen gobernante zen Godoy-ek, euskal apez eta klase dominatzilearen bidez, Napoleon-en proposamenduaren aurka JUNTAK ipintzea lortzen duo

XXI GARREN MENDEA

KAPITALISMOAREN HASIERA:

LEHEN KARLISTA GERRA (1833 – 1839)

EUROPAN EGOERA. - *Inglaterra:* Kapital ugari eta indartsu bat pilatu ondoren, Amerika eta mundu guztiko kolonien bidez, burjeseria oso indartsua zen eta erregearen botere absolutoa behera botatzen du (Cronwell-en garaia), luraren iraultza aurrera eramanaz, Irlandan bortxaz sartu eta menperatuaz eta iraultza industrial a hasten da Estadu-Nazioa sortuaz. Berdin esan genezake Alemania, Belgika, Holanda eta abarren Estadu-Nazio sorreraz.

FRANTZIAR ESTADUA: Frantziar Estaduaren prozesoa erdikoa izan zen; nahiz eta iraultza burjeseria erabazi, burjes boterea erregeen eta napoleondarren botere diktorialekin nahasturik eduki zutelako, azkenean burjeseria garaile atera arte.

Nekazarien indarrez baliaturik 1789 garren urtean burjes iraultza erabazi zenean, iraultza hau ez zen feudal indarren aurka bakarrik joan, ekonomia guztiz zentralizatu ondoren, politika eta kultura zentral hau goitik behera ezarri zutelako Estadopean zeuden Herri berezi guztiei. Honela, Paris-ko «Asamblea Constituyente» delakoak Lapurdi, Nafarroa eta Xuberoako hiru Estaduak nazio bezala gehiago alkartu ahal izatea debekatu egin zuen, eta Frantziar Errepublikaren izenean ez zuen inongo «separatismorik» onhartu, frantziar lurrealdeekin nahasturikan «Pirineos Beheko» herrialde faltsu bat sortuaz.

Erabaki honen aurrean parlamentarista euskaldunak eta nekazaria osoa aurka alíxa zen. Hauk euskaldun ziren kontzientziarekin euskal lurrealdeak bat egitea, besterik gabe, nahi bait zutean. Baino nekazaritza, lehenen Errepublikak eta gerora Napoleon-ek guztiz suntsitu eta masakratu zuen.

Spainiar erregeak frantziar iraulizaren ideia liberalak, Euskal Herritik barrena, Spainiara joan ez zitezen, mugak itxitzea erabakitzentzu Bidasoatik Erronkariraino.

ESPAINIAR ESTADUAREN EGOERA

XV-tik hasi eta XIX arterainoko mendean, Spainiako Erresumaren erregeek politika ekonomikoa guztiz aldrebesa eraman zuten: Ameriketako koloniaz baliatuaz, aberastasun eta handitasunaren ezaugarri bezala urreneurria indartu zuten, baina produzioa ezertxo ere desarroilatu gabe, ez gremio, ez industria, eta ez merkantilismoa, ekonomi erabakiak erregeen absolutismoak eta Eliz Katolikoak dominatzen zutelako. Honela, aberastasun denak, nagusi feudal oso ongi zainduak eta gudari ongi harmatuen bidez, barneko mugimendu askatzaileak azpiratzeko eta kanpoko konkista imperialistetan gastatzen zuten.

Honek zera ekartzen du: Europan zehar, burjes iraulíza eta industri iraulizari lotuaz, Nazio-Estaduak sortzen ari diren bitartean, Spainiar Estaduan, burjeseri euskaldun eta katalandarra kenduaz gero eta Espanian Madril, Cadiz, Levante eta Sevillako burjeseria, feudalismoa guztiz garaile izatea.

Lehenengo Karlista Gerra baino lehenagoko gertakizun garrantzizkoenak hauk izan ziren:

1808 URTEA: Spainiako herria Napoleon-en aurka altxatzen da. Alíxatze hau erregearen borondatetik kanpo sortu' zen PROBINTZIAR JUNTA batzuk sortuaz (erregearen absolutismoaren aurkako Spainiako herriaren lehenen pauso demokratikoak) eta gerrilla-gerra. Alíxatze hontan Spainiako probintzi denak hartu zuten parte, Galiza eta Catalunya ere bai, eta Hego Euskadin, gehien bat, Iruina eta Muskaria eta Minak zuzendutako gerrillak, Napoleon gehien bat, nafar lurraldetan sartu zelako. Spainia nazio batua, eta espanyiar aberriaren esanahia, espanyiar herriaren barnean garai hontatik aurrera sortuko dira.

1810-17URTEAK: Spainiak Ameriketako koloniagaltzen ditu:

Colombia, Peru, Ecuador, Venezuela, Mexico, etabarren independentziak eta lehen desarrolaturiko politika ekonomikoa aldrebesaragatik, Spainia zeharo behea jota uzten duo Amerikatar Estaduen independentziak euskal burjeseria zuzenki ikutzen du, Ameriketako negozioekin eta Spainiar Estaduarekin hareman oso hestuetan zebilelako. Hemendik aurrera euskal burjeseri hau Estadu mailako burjeseri danen batasun bila ibiliko da, ekonomia zentralizatuaz indartzeko, feudalismo a behera bota, eta kapitalist sistema aurrera eraman ahal izateko. Euskal burjeseriak 1728 garren urtetik aurrera oso ongi ikusten zuen zentralizatze hau. Eta han en aztertzea oso garrantzizkoa da:

Hego Euskadiko pre-kapitalist garaian zeudan hiru probintziak mende honetaraino independiente iraun bazuten, burjeseri merkantilistaren interesak independentziarekin zaintzen zituelako da. Mende hontatik aurrera klase interes hauk ez dute bat egingo nazio interesekin eta honela burjeseriak beti eta lehenik bere interesak defendatu zituen, defendatzen ditu eta defendatuko ditu, eta berari egokiena zaien nazionalismoa, edo frantziar, edo espanyiar edo euskalduna, erabiliko du.

Ameriketako koloniak galtze honek ez zuen hainbeste ikutu katalandar burjeseria, honek bere komertzioa eta manufaktura industria Mediterraneotik

barrena asko erabiltzen zuelako. Horregatik burjeseri hau euskal burjeseri handia baino askosaz independienteago izan zen.

1812 URTEA.- CADIZ-KO GORTEAK: Gorte hautan eta Napoleonen aurkako gerran sortutako absolutismoaren kontrako mugimendua bere PROBINTZIAR JUNTEKIN, eta gerran espontaneoki sortutako gudarien komandanteak probetxatuaz, Spainiar Estaduko burjeseri dena Cadiz-en bildu zen, absolutismoaren aurkako Burjes-Demokrata Konstituzio bat egiteko, baina erru handi batekin eta hau Frantziar Estaduaren zentralkeria kopiatzea izan zen, produzioko era berriari bideak irekitzeko: Kapitalist sistemari, hain zuzen.

1812-an hasi eta 1820 arderainoko urtetan nahiko burruka sortzen da. Alde batetik erregea (Fernando VII garrena) Spainiar feudal eta aristokraziak lagunduta, eta Estaduko burjeseri liberala beste aldetik Spainiar herri zatiak lagunduta.

Baina 1820-an aristokraziarekin nahiko ondo konpontzen zen europar burjeserik ikusirik Cadiz-ko Gortesetako Konstituzioa oso aurrerakoia zela eta heurei ikutuko ote zien indar irau1tzaile bat sortuko ote zen beldurragatik, alemaniar botereak eta batez ere Errusiako Zar-ak Frantziar Estaduan influenziatzen dute, Spainiar errege absolutistari laguntzeko.

Honela, Frantziak 132.000 gudariko harmada bat antolatzen du (“San Luis-en 100.000 semeak” deituak), eta Frantzia ta Ipar Euskadin errefugiaturik zeuden aristokratekin alkarturik (hauk «Ejército de la Fe» deituriko harmada bat antolatu zuten) burjeseriaren aurka erortzen dira gerra irabaziaz. 1823 garren urtetik aurrera liberal guztiak politikatik baztertuak izango dira.

LEHENENGO KARLISTA GERRA: 1833 – 1839

Euskadiren historiaren garai oso garrantzizko batetara iristen gara: Europan Nazio-Estaduak indarturik daude eta Spainiar Estaduan bi talde zeuden:

ISABELDARRAK: Kapitalismoaren aldeko burjeseri liberala.

KARLISTAK: Mugitu nahi ez zuten eta heuren feudal pribilegioak mantentu nahi zituztenak.

Hego Euskadin, kapitala pilatu zuen burjeseri merkantilistari asko interesatzen zitzaion Estadu indartsu baten babesia. Horregatik apoiatu zuen 1812-ko Cadizko Gortea. Eta nahiz ta katalandar burjeseria independienteagoa izan, bi burjeseri hauk Spainiar burj eseriarekin alkartu egin ziren, Frantzia eta Inglaterrako kapitalaren «laguntzarekin», kapitalist sistema indartu ahal izateko. Baina hortarako Europako antzoko Nazio-Estadua sortu behar zuten eta honen esanahia nazionalidadeen desegitea zen.

Hego Euskadin EUSKAL FUEROAK kendu behar zituen:

- Burdinari zerga kentzeko.
- Burjeseriak nahi haimako burdin piloa esportatu ahal izateko.
- Ebroko Aduanak kendu Spainiarekin komertzio libre bat izateko.

-Estadu guztiko burjeseria batuta iraultza industriala indartu.

Hego Euskadin honela zeuden indarrak:

LIBERALAK: Hitz herrikoiaz esanda: «Beltzak». Zentralkeria eta kapitalismoa apoiatzen zuten burjeseri merkantilista zen. (Euskal burjeseri liberalak, berak bakarrik eta nazioko lurraldetan bakarrik, independentzia galdu gabeko iraultza industrial a finanziatzeko ahalmena ez zedukan edo ez zuen eduki. Euskal burjeseri liberala kenduaz gero -eta hauk Herrian guttienak ziren- Fueroak kentzeko interes gehiena Frantzia, Inglaterra, Belgica eta Espainiako burjeseriak zedukaten.)

KARLISTAK: Aitonen semeen oinordekoek, burjeseri ttipi komertziala, gremioak, baserritarra eta arrantzaleak. Zentralkeria eta independentzia galtzearen aurka.

Gaurko Espainiatik partituaz garai han tara urreratzen diren historigileak (Tuñon de Lara etabar.), ez dute ulertzen nolatan hainbeste indar eduki zuen karlismoak Hego Euskadin. Zeren, hauk diotenez:

- Spainiar izena hartu zuten euskal, katalandar eta spainiar burjeseriak, kapitalist sistemari amor ematerakoan, feudal aroan edo errege absoluto aren garaian ez ziren askatasun batzuk ematen zituzten. Eta ikuspegi hontatik begiratuaz burj eseri hau historikoki iraulízailea zen, sozial sistema berria (kapitalismoa) indartzen zutelako, sistema zaharra (feudalismoa) atzean utziaz.

- Historigile marxistak ere ba dira esaten dutenek Karlista gerran Karlos-en alde zeuden guztiak atzerakoak zirela eta gerra galtzearen ondorioak BEHARREZKOAK izan zirela.

Jaun hauei erantzun daiteke esanaz:

Produzio era aldaketa ikuspegi ekonomizistik begiratuaz gero, guztiz arazoia dutela, baina oso kontutan eduki behar dena eta «historigile» hauei ahazten zaiena zera da: Aldaketa historiko honek, Nazio-Estadu forma hartu eta ekonomia, politika eta kulturaren zentralkeria eta batasuna zekarrela, ESPAINIAR EZ ZIREN BESTE NAZIONALIDADE GUZTIAK ELIMINATUAZ ETA ESPAINIAR NAZIONALISMOA INDARTUAZ.

Eta, hain zuzen, Hego Euskadiko langile herriak -Ipar Euskaditik lagunduak batez ere mugan- burruka gogor bat egin bazuten, zentralkeri honen aurka (eta honela gertatzea ez zen BEHARREZKO), independentzia galtzearen aurka, eta nazio bezala ez hiltzearen alde izan zela.

Hau da: Euskal Herriaren gerra, burruka politiko INDEPENDENTISTA izan zen eta ez feudalismo edo Karlos-en alde. Eta honen frogagarri Zumalakarregiren portaera izan zen, zeren, nahiz eta D. Karlos-en aldetik ordenak hartu bere harmadarekin spainiar lurretara joateko, ez zuen inoiz nahi izandu bere gudariekin Euskal Herriko mugak pasatzea. Bestalde, spainiar karlista-feudalistek gerra be rehala galdu zuten, Catalunya eta Pais Valenciá-k gehiago iraunaz, baina esan dezake gerra guzia Euskal Herrian bildu zela eta gerra honek sei urte iraun bazuen gudari euskaldunen (eta batez ere nafarrak nabarmenduz) adore eta indarragatik izan zen. Eta gerra ez zen spainiar harmadaren aurka bakarrik egin, frantziar eta inglaterratar harmadaren aurka ere bai. Gerra, bere teoriko Agustin Txao-k dionez, (hau Zumalakarregirekin mintzatu amen zen) independentista izan zen. Garaiko kanta herrikoia

ikuspegi bera ematen dute eta gure aitonengandik jasotako tradizio herrikoiak ere hala dio.

Zumalakarregi Bilbo hartzerakoan zauritu egin zuten, eta ia zihur da pozoitua hil zela (zauria oso azalekoa zelako) gerrari eman zion ikuspegi independentistagatik. Gerra hau, Estadu mailan, burj eseri eta aristokraziaren arteko konponketa baten bidez amaitu zen «Bergarako Besarkadan» Maroto (karlist jeneral) eta Esparteron (liberal jeneral) artean eta Euskal Fueroak errespetatuko zirela hitza emanaz.

“Bergarako Besarkadak” hau suposatu zuen:

- *ESPAÑIAR ESTADU MAILAN*: Burjeseri liberalaren irau1tzari traizio bat, aristokrazia eta burjeseriaren arteko konponketa bat izan zelako. Hemendik datar Gaztelan, Extremaduran eta batez ere Andaluzian oraindik feudal arrasto hain handiak egotea.

- *HEGO EUSKADI MAILAN*: Ebro-tik Irun-era Aduanak pasatzea (1841 urtean), Bizkaiako burdina Inglaterrara esportatzeko askatasuna edukitzea, eta Madril-en zentralizatzea esportazio-importazio eta irau1tza industriala finanziatzeko legeak. (Neurri batetan eta oraindik espainiar burjeseri-aristokraziari ikutzea interesatzen ez zitzaien pundu haitan, Munizio eta JUNTA FORALEN autonomia errespetatu egin zuten.)

Gerra amaitu bezain laister, Ipar Euskadiko batzuk Hego aldeko gudariekin probetxatzea nahi izan zuten, atsedena eta janaria eskainiaz, lehenik Ipar aldea askatzeko eta gero Hego aldera berriro burrukara joanaz Euskal Herri osma guztiz askatzeko. Ideia honek ez zuen erantzunik eduki, ez gudari eta ezta ere gudarien komandanteen aldetik.

Karlista Gerra ga1tzeak, euskal nazio kontzentzia guztiz indartzea ekarri zuen (Hego Euskadiko lau probintzitan). Hemendik dator Iparragirrek bere «Gernikako Arbolarekin» eduki zuen arrakasta eta gerora esilioa.

INDUSTRIA IRAULTZA

Bi gerra tartean hasi eta indartzen da: Bizkaiako burdina Inglaterrara esportatuaz, politika ekonomiko guztiz lapur batekin mendi osoak eramanaz, eta Inglaterratik ikatza importatuaz. Irau1tza industrialaren finanziaketa Inglaterra, Frantzia eta Belgikako kapitalen «laguntzaren» bidez aurrera eram.an zen, eta prozesu honen barruan «euskar» burjeseri liberala (“be1tzak”) oso azkar eta ugari aberastc:. ziren: Oriol, Gandarias, Ibarra, Kareaga, Areilza, Urkixotarrak e:a abar Espainiar Estaduko burjeseri guztiarekin batera: Batuak, zentralizatuak eta espainolismora aldatuak.

Langile klasea garai hontan jaiotzen da eta hasera batetan gehienatzeritarra zen. Nagusiek, langile batasuna ez izatearren, langile artean gorrotoa eta ikusi ezina pizten dute nazionalismoa probetxatuz eta honela, langileria nazionalidade eta herrialde ezberdinietan txaboletan sakabanatuaz alkarrenganako ikusi ezina sortzen dute.

II KARLISTA GUERRA: 1872 - 1876

Apez kutsu gehiagorekin eta Lehenengoa baino atzerakoago izan arren, hau ere burruka independentista izan zen. Gerra hontan parte hartu zutenek baserritarra, arrantzalea, apezen laguntza eta burjeseri Hipia izan ziren. Langileriak nahiko zuen-ta berekin egunean 12, 14 edo 16 ordu lan egitearekin, eta gainera lehen esan dugun bezala gehiena atzerritarra zen eta oraindik Euskadin integratu gabeak.

Gerra hau galtzearen ondorioak hauk izan ziren:

- JUNTA FORALEN desegitea eta Diputazioak Madriltik zuzenduak ipini ziren, espainiar edo espainolismoaren alde zeuden pertsonak zuzendaritzan ipiniaz.

- LEGISLAZIO eta EXEKUTIBO BOTEREAK Spainiar Gobernuaren eskutan geratu ziren. Eta abokatuak, juezak etabar hauziak aurrera eraman edo justizia zabaltzeko Spainiar Gobernuaren legetan oinharriturik egin behar zuen.

- Soldaduzka egiteko obligazioa ezartzen dute «Spainiar Aberriaren» serbitsurako.

- Euskal Korrejidoreen independentzia kendu eta probintzi bakoitzean Madril-ek aukeraturiko gobernadoreak ipintzen dituzte.

- Spainiar Estaduaren erresponsabilitatearen barnean geratzen dira: Mugaren zaintza, poliziaren lana, itsasertza edo kostaren zaintza, eta «ordena zaintzaileen» eginkizuna.

- Spainiar hizkuntza Estadu guztian ezartzen dute ofizialki. Eta EUSKARAZ, irakastea debekatu egiten dute.

Aurrerago joan baino lehenago oso garrantzitsua da azaltzea:

II Karlista Gerran nahiz eta nafarrak parte hartu, Lehenengo karlistada galdu zenetik Spainiar Gobernua lanean zebilen Nafarroa beste hiru probintzietatik apartatzeko. Honela, lehen esandako legeetatik aparte, I Karlista Gerra galtzearen ondorioak: Spainiar Gobernuak 1839-go Urrian lau probintzientzat Lege bat ateratzea izan zen eta lege honek nahiz eta Fueroak aipatu ESPAINIAR MONARKIAREN BATASUNA adierazten zuen. Baina hau gutxi zela Nafarroarekin APARTE 1841-go urtean Lege bat egin zuen «Ley Paccionada de 1841» deitzen zena eta «Paktu» honek zionez Spainiar Gobernuak nafartarrei limosna batzuk utziaz (larreak nafar legeen arabera erabiltzea eta abar) beste probintzitan bezala Lege guztiak zentralizatu egin zituzten eta hau onhartzeko trampa bat ipiniaz, Diputazio askatu bat balitz bezala, Nafarroako Diputazio buruzagitzat ipini zuen, baina Nafarroako gobernadoreak alda zitekean nahi zituen Lege guztiak eta gobernadorea Madrid-en aginduen jarraitzaile izanik, Diputazioaren independentzia ez zen posible egiten. Bestalde, nafartar harmada desegin eta Madril-tik zuúmdutako espainiar harmadan bilakatu zen. Eta oso garrantzitsua dena zera da: Gerra honen ondorioan hasi zela Spainiar Gobernua espainolismoarekin elkarturiko nafartasunaren ideia indartzen, Nafarroan euskal nazio konzientzia desegin zedin.

II Karlista Gerra galtzearen ondorio latzak «Real Orden del 21 de Julio de 1876» delako legetan azaldu ziren. Agindu hallen aurka lau probintzitako diputaduak altxa ziren Sagarminaga bizkaitarra buru zela. Spainiar

Gobernuaren erantzuna berehalaxe izan zen: Militar okupazioa, Donostian errebolta ttipi bat izan zen lau erahildu eta zauritu askorekin. Hemendik aurrera: desherirratzeak, esilioak, gartzelak eta euskal burjeseri ttipi radikalizatuaren aldetik mugatik lehenengo harmen pasoak hasiko dira.

Euskararen atzerakada garai hontatik hasten da (Lehenengo Karlista Gerra D. Karlos-ek ezin izan zuen hitz egin euskal harmadari inork ez zekielako erdaraz). Atzerakada hau Bizkaiaka mendebaldean eta Nafarroako hego aldean batez ere igartzen da. Zapalketa eta errepresio honen aurrean kultur mugimendu senda bat jaiotzen da, burjeseri ttipia eta apez batzuk aitzindari zirela, eta baita ere euskal nazionalist ideologiaren lehenen oinharriak azal tzen dira. Garai honen laburpen bezala esan daiteke:

- Muga batez Euskal Herriaren separatzea eta nazio zapalketa bai Ipar eta bai Hego Euskadin, KAPITALIST SISTEMAREN JAIOTZAREKIN BATERA sortzen dela.

- Boterea bere eskutan duen klase sozialak, nazio interesak aurrera eramango dituela KLASE INTERESEKIN BAT EGITEN DUTEN BITARTEAN (Junta FORALAREN indartzea), baina boterea duen klase horren interesak nazio interesekin ez badute bat egiten BETI BERE KLASE INTERESAK AURRERA ERAMANGO DITU (Fueroen deseuztatzea eta espaniar zentralkeriarri amor ematea euskal burjeseriaren aldetik).

Ipar Euskadiren kasua guztiz ezberdina da, klase dominatzailea burjeseri frantseza zelako eta beren frantziar kultura ezartzea eta euskal nazionalitatea ez ezagutu nahi izatearen jolmera hau: Frantziar nazionalismoak bultzata, erabazirik atera ezin zitekean lan bat ez hartzeagatik eta euskal nazionalitatea foko burrukalari batetan bilaka ez zedin arrazoiengatik izan zen. Baino batez ere boterean zegoen klaseak euskal herri langilea kontrolpean eduki ahal izateko, heuren interesak egokien zaindu zitekeen irakaskintza eta kultura goitik behera ezarri zuten.

EUSKAL NAZIONALIST IDEOLOGIAREN SORRERA

II Karlista Gerra galduaz gero, kultur mugimenduari eta nazio komunitate izatearen baieztapenari itsasirik, lehenengo euskal nazionalismoaren arrastoak sortzen dira, hasiera batetan oso apez kutsuzko eta interklasista izanik. 1876-tik hasi eta 1931-an amaitzen den garaian, euskal langile herriaren eta burjeri ttipiaren barnean urte gutxi ez zela galduak independentzia berreskuratzeko nahiari lotuta, nazio sendimendu salean bat zegoen.

Garai honen frantuak, Rexurrezion Azkue, Kanpion, Arana Goiri etabar izango dira. Eta Sabina Arana Goiri (1865-1903) izango da, hai zuzen, eta gure zoritzarrerako (Azkue eta Kanpion ez zirelako arrazistak, ezta ere hain Aita Saindu zale eta kultur maila sakonagoren jabe izanaz. Beraz hizkuntza eta kultr mailan gehiago oinharritu beharrean, Sabino arrazakerilan gehiegi oinharritu zelako. Hala eta guztik ere euskal konzentziaren berpiztean, lan garrantzitsua egin zuen) nazionalist doktrinari forma emango diona. Doktrina honen ardatz nagusiak hauk ziren:

- Berdintasun, anaitasun, eta legetasun ideiak frantziar iraultzatik hartuaz baina klase sozialak bereiztu gabe.

- Karlismo herrikoitik sortutako nazioaren ideiak, baina arrazakeri ikaragarri batekin nahastuaz eta honela, euskaldunen etsaiak nahiz burjes eta nahiz langile, spanishiar edo atzerritar guztiak ziren, baina Oriol, Ibarra, Kareaga, etabar ez ziren etsaiak arrazaz «euskaldunak» zirelako.

Oso apez kutsuzkoa eta Aita Saindu zale: «Jaungoikoa eta Lege Zaharra», «Euskaldun fededun), etabar.

Argiago ikusi ahal izateko. nondik zihuan euskal nazionalismo hau, Hego Euskadi klase sozialetan bereiztuko dugu:

- «*EUSKAL BURJESERI HANDIA*: Spainiar Estadua eta zentralkeria indartu zuen burjeseri liberala. Hauk, Sota kenduaz gero, spanishiar ideologia nazionalista indartu zuten.

- *EUSKAL BURJESERI ERDIA*: Fuenoengatik burrukatu zuten komertzial burjeseria eta aitonen semeen oinordekoek industria iraultzaren prozesuaren barnean sarturik, euskal nazio sentimendua biziki nabaitzen zutenak. Euskal nazionalismoaren aldeko baina posturak gehiegia gogortu gabe.

- *KOMERTZIAL BURJESERI TTIPIA TA' BASERRIT ARRAK ET A ARRANTZALEAK*: Karlista gerretan gehiena burrukatu zutenak. Euskal doktrina nazionalistaren aldeko baina burjeseri erdia baino askoaz radikaltasun gehiagorekin

- *LANGILE KLASEA*: Aintzinako gremioak, eta industriara joaten diren baserritar eta arrantzaleak batetik, eta bestetik atzerritar langile klasea.

Bereizketa hau egiten badugu arrazoi honegatik da:

Euskal ideologia nazionalista sortu zenean, langile klasea zatitu egiten da. Alde batetik euskal langile klaseak dotrina hau onhartzen duelako, oraindik gerra galduen oroitzak, etabar bizirik zeuzkalako, baina dotrina hau ez da sartzen atzerritar langileengan ez ziolako klase beharrei erantzuten, eta oso arrazista zelako euskaldun ez zen guztia mespezatu edo arbuiatu egiten zuelako, eta baita ere inmigratuek spanishiar nazionalismoaren pean zeundelako.

Spainiar Estadu mailan, Spainiar I Errepublika 1887-an sortzen da alderdi politikoen askatasunarekm. Eta langile klasea erakundetzen hasten da oinharrizko erreibinkikapenak aurrera eramanaz: Nagusiek egindako txaboletan bizi behar izatea kentzea, eguneroko laneko orduak 10 ordutara jeatsi, etabar., lehenengo huelgak hasiaz: 1890-an 21.000 langile huelgan Arboledan, etabar.

Nerbion ezkerreko aldean eta Eibar-en UGT indartzen doa. 1893-00 urtean «Partido Nacionalista Vasco» PNV sortzen da Larrazabal baserrian burjeseri erdi eta ttipiak bilera bat egin ondoren. PNV -ko lehenengo lehendakaria Sabino Arana Goiri izan zen. 1911-an «Solidaridad de Trabajadores Vascos» STV sortuko da (gero ELA). Erakunde hau langile klasearen burruka kontrola eta moztu ahal izateko, euskal burjeseri erdi aren babespean sortzen da. Klase burruka, batez ere Bizkaian, 1903-tik, 1920-ra doazten I.Irtetan oso indartzen da.

Euskal nazionalist dotrinak Araban eta Nafarroan ez da hainbeste indar hartzen, hemen industria zearen prozezua ez zelako ireki bertako jauntxoei ez

zitzaielako interesatzen eta klase sozial ugariena nekazaria izaterakoan, galduetako Fueroen ideiekin bizi ziren oraindik.

Klase ikuspegitik begiratuaz egoera honela zegoen:

- Langile klasearen zati handi bat euskal nazionalist ideologiarekin bat eginik, Estadu mailako ideologia (españiar forma hartzen zuelako) arbuiatzerakoan, geratzen zitzaien ideologia, edo doctrina edo hautakizuna, euskal nazionalist ideologia bakarrik zelako.

- Klase burrukaren prozesuak eta UGT-ren indartzeak (gero PCE indartuko da) klase konzentzia ugaritu egiten duo Bainan ez UGT eta ezta ere PCE-k ez zuten nazio zapalketari erantzun egokirik ematen, burjeserien arazoa bakarrik balitz bezala tratatuaz eta PNV -ek monopolizatzen zuelako euskal nazionalist ideologia. Honen ondorioa: Nahigabe ere indartzen zutena español klase dominatzailearen ideologia zen NAZIO ARAZOA OBJETIBOKI LIKIDATUAZ euskal langile klasearen arazoa ez balitz bezala tratatuaz.

Euskal nazionalist ideologia indartzen joaten da eta langile klasearen barnean fenomeno bitxi bat gertatzen da:

- Atzerritar langile klasearen zati batek euskal nazionalismoa onhartuaz Euskadin integratua geratzen da.

- Euskal langile klase zatiak klase konzentzia, burrukaren bidez, indartzerakoan, euskal nazionalist ideologia arbuiatu egiten du eta komunist edo sozialist deklarapena egiterakoan español izateari lotzen dio. Hau da: Komunistak eta sozialista españiarrak ziren eta ezin zitekean euskal sozialist edo komunist izan.

PNV-EN BILAKABIDEA EDO EBOLUZIOA

1910 urtea geroztik PNV -en barnean zatiketa asko sortzen dira, eta zatiketa hauk klase ezberdinaren izate eta ikuspegi ezberdinatik sortzen ziren:

EUSKAL BURJESERI ERDIA: Beste klase guztiak eraman behar zuen praktika eta ideologia monopolizatu nahi zuten, nazionalismo apez kutsuzko, burjes eta indarrik gabekoa aurrera eraman nahiean, nazionalismo gogor batek ekarri zitekean burrukak bere klase interesari ikutuko ote zion beldurragatik.

BURJESERI TTIPIA, BASERRITARRA, ARRANTZALEA LANGILE KLASEA: Nazionalismoa ahal zen gogorren indartu nahiean, español zentralkeriaren aurka eta bortxazko metodoak erabiliaz edo erabili nahiean.

Beste joera batzuk ere azaldu ziren: Zegoen gogorrena «YAGI-YAGI» zen eta PNV-en ezkerretik «Acción Nacionalista Vasca» ANV. Bainan joera hauk denak batu zituela, nahiz eta politikoki ez egin, bere entrega pertsonalari eskerrak eta une hartako beharrei erantzun nahiean frente bat eginaz, Jose Antonio Agirre Lekube izan zen. Euskadiko Gobernuaren lehenengo eta azkeneneko Lehendakaria.

ESPAINIAR II ERREPUBLIKA

ETA GERRA ZIBILA: 1931 - 1939

II Errepublika 1931-go Apirilak 14-an deklaratzen da.

Katalandarrak Autonomi Estatutoa berehalaxe lortzen dute. Euskadin udalteen bidez PNV mugitzen hasten da eta lau probintzientzat Lizarran Estatuto bat onhartzea lortzen duo Bainan Madrilgo Gobernuak ez du Estatuto hau onhartzen Erromako Vaticanoarekin har-emanak sartzen zirelako Hego Euskadi Estadu aparte bat balitz bezala. Lehenengo hau arbuiatuaz gero beste bi borradore ere egin ziren eta hain zuzen Nafarroako klase dominatzailea garai hontatik hasiko da «Jainkorik gabeko Errepublikaren» aurkako propaganda egiten, hau dena, noski, heuren pribilegio batzuk galduko ate zituen beldurragatik izan zen, eta honela tradizionalismo nazkagarriena aurrera eraman eta indartuko dute «Dios, Patria, Fueros y Rey» beren helburu edo ezaugarria izanaz.

Karlismoa integrismo batetan bilakatzen da eta Nafarroako klase dominatzaileak nafarren memori kolektibua probetxatzen du, industrializatzeko prozesua ez zegoelako noski, adierazteko Nafarroaren independentzia beti erregearen botereari loturik egon zela eta honela erligioa ere aitzakitzat hartuaz Errepublikaren aurkako propaganda egiten duo Bainan ez zen hontan bakarrik geratu, baita ere adierazi zuen Errepublikak Autonomi Estatutoa emango balu, Nafarroa, Gipuzkoa eta Bizkaia kapitalismoaren azpian eroriko zela bi probintzia hauen kolonia huts batetan bilakatuaz.

Nahiz eta urtetan zehar propaganda hau aurrera eramaten saiatu, botazioaren ordua iritxi zenean (eta botuak kontatzea probintziz egin zen eta ez lau probintziak alkartuta Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabak nahi zuten bezala) nafarrak Autonomi Estatutoaren alde atera ziren % 60-ko aldearekin. (Erriberako herri gehienek Estatutoaren alde atera ziren). Bainan Iruinako Gayarre antzokian botuen kontaketa egiterakoan kontatzaileek eta herrien ordezkariek nahiko tranpa egin zuten Estatutoaren alde % 45 bakarrik geratuaz. Bizkaia % 99, Gipuzkoa % 98 eta Araba % 91 Estatutoaren alde atera ziren.

1936 GARRENGO MILITAREN ESTADU KOLPEA

Gerra eta Errepublikaren prozesu guztia aztertzea nahiz eta oso interesgarria izan, oraingoz ez zaigu posible hau egitea honek azterketa oso sakon bat esijitzen duelako. Bainan hala eta guztiz ere apunta genezake: Errepublika lehenengo bi urtetan eta Estadu mailan (Euskadin ez) ongi portatu zela. 34 eta 35-go urtetan nahiko gaizki «Bienio Negro» deitu izan zen eskubiko Gobernu atzerakoi bat egon zelako. (CEDA zegoen boterean), eta 1936-an Estadu mailan Frente Populararen deklarapena egin zen.

Mundu kapitalist guztian kapitalist ekonomiaren krisi zikliko beldurgarri bat zegoen. Italia eta Alemaniako kapitalistek, langile irauitzaren beldurragatik, nazismoa eta fasismoa indartu eta onhartu zuten. URSS-en zegoen stalinismoak ere alemanekin paktu bat egin zuten.

ESPAINIAR ESTADU MAILAN: Nazionalidadetako burruka eta klase burruka indartzen zihualako, Spainiar aristokrazia eta kapitalist handiak bankoen laguntzarekin, Estaduko kolpe bat antolatzen ari ziren:

- Kapitalist sistemaren implantaziotik oraindik egin gabe zegoen eta Errepublikak aurrera eraman nahi zuen lurraren iraultza, ez zitzaielako interesatzen.

- Klase burukaren indarrak Errepublikaren legalitate bera apurtuko ote zuen beldurra zutelako eta honela sozialist prozesu aldatuezin bat irekiaz.

- Kapitalaren pilatze azkar bat beharrezkoa zutelako, ekonomiaren krisia salbatzeko eta industriatze prozesu bat, langileriaren bizkarren gain beti bezala, ireki ahal izateko.

1936-go Urtarrilearen Frente Popularraren erabazteak, Estadu kolpearen antolaketak azkartzen ditu, eta honela, anstokrata eta kapitalist handiak, espainiar eskubi muturreko imperialistekin, espainiar burjes ttipiarekin, Eliz Katolikoaren laguntzarekin, engainaturik zeuden espainiar nekazari zati batekin eta espainiar harmadako jeneral faxista eta goizaleenekin kontatuaz, Errepublika desegingo zuen kolpea ondo antolatzen dute. Kolpe honen erantzuleak Mola, Sanjurjo eta Franco jeneralak ziren.

Peninsula guztiko ipar aldearen erantzule Mola jenerala zen. Eta honek probetxatuaz Nafarroako Gobernadore Militarra izatea eta Nafarroako klase dominatzileen integrismoa eta falanjearekin kontatuaz, nafartar karlista denak guztiz harmatu zituen esanaz «Liberazioko Gurutzada» erabazten bazuten Fuerroak eta erregea edukiko zuela, eta honela nekazaritza dena doilorki engainatu zuen. Bestalde propaganda handia egin zuen Errepublikak zekarren «komunismoaren» aurka eta baita ere Araba, Gipuzkoa eta Bizkaiko «gorri-separatisten» aurka.

Kolpe hau 1936-go Uztailak 18-rako antolatzen dute, baina oso gaizki ateratzen zaie Errepublika eta espainiar Herri aurka ateratzen delako. Honela, Estadu kolpe hau anaien arteko gerra batetan bilakatzen da.

Euskadin, euskal nazionalist zati batzuei iruditzen zaie ez dela Spainiako gerran sartu behar. Espainiar Errepublikak azkenengo Autonomi Estatutoa PNV-ko parlamentaria zen Jose Antonio Agirre-ri Urrian ematen dio, honela faxist militarren aurka Euskal Herriak egokiago burruka zedin. Estatuto honek askena egindako botazio «ofizialak» onhartzen zituen. Nafarroa kanpoan geratzen zen beraz.

Euskadiko Gobernuak 1936-go Urriak 7-an Gernikako Arbolapean zin egiten du, eta esan daiteke Gobernu hau egungo kristau-demokrata bezelakoa zela. Gobernu honen barnean PNV gehiena, Errepublikatarrok, PSOE eta PCE zeuden. Euskadiko Gobernua, Estadu mailako PCE-k indartzen zuen «Frente Popularrekin» alkartzen da, Francoren aurka (Mola eta Sanjurjo Francoren aginduz erahilak izan ziren). Baina berriro beste puskaketa bat azaltzen da:

FRENTE POPULAR deitzen zena: Langile erakunde denak barnean sartzen zirelarik, PCE indartzen joaten da Errepublikaren burjes legalitatearen aldeko politika antifaxista bat eramanaz, eta politika antikapitalista edo klase independentzi politika bat eraman gabe ez du indartzen benetan sortzen ari zena: Langile autojestioan oinharriturik legokeen sozialist iraultzaren posibilitatea.

Espainiar Estadu mailan, POUM (trotskit influentziakoa) eta CNT ta FAI (anarkistak) bakarrik dira langile iraultzaren posibilitateak planteiatzen eta indartzen dutenek. POUM atakatua eta baita ere PCE-k masakratua izan zen

(bere buru eta gidaria zen Andreu Nin, PSUC-eko militante batek erahil zuen), CNT, FAI eta POUM bere antikapitalist politikagatik ez dira faxismoaren aurka bakarrik burukatu beharrean aurkitzen, Errepublikaren burjes legalitatea onhartzen zuten erreformist alderdien aurka ere bai baizik. PCE be re politika «frentepopulistarekin» jendea beregatzen doa. Anarkista burukalari batzuk (hauen artean apartekoa zen Durruti zegoen) Madril-en lehenengo defentsan hiltzen dira.

HEGO EUSKADI MAILAN: Frentepopulistak Estadu mailako indar denekin batuta zeuden, baina nazio zapalketaren aur ka burukatu gabe eta honela, espinolismo lotsagarri batetan erortzen ziren. Anarkistak oso gutxi ziren eta retaguardiako lanak egiten zituzten: Bizkaia aldera joaterakoan Francon harmadari eta karlistei bideak itxi, zubiak apurtuaz etabar. Nafarreketeak aurrera doaz Oihartzun-Hondarrabi-Donostiatik barrena Bizkaia aldera.

Eta berriro ere, eta Euskal Herriaren historiaren prozesuagatik, klase burruka ikuspegiarekin ez da planteiatzen burruka, maila herrikoi batetan burruka independentista bat planteiatzen da baizik. Gudari euskaldunen heroitasuna ikuspegi hontatik bakarrik uler daiteke. Baino hori bal, beste gauza oso ezberdina izan zen Euskadiko Gobernuaren jokaera, bere ikuspegi Autonomista, elizkoi eta burjesarekin, Frantzia eta Inglaterra bezalako Estadu «demokraten» laguntzaren zai egonaz:

- Langile klasea ez zuen harmatu (hau Estadu mailako erru frentepopulista izan zen).
- Harma lantegiak behar haina ez probetxatuaz.
- «Altos Hornos de Vizcaya»k be re produzio normala egiten jarraitu zuen .
- Gartzeleratuak zeuden frankist burjesak oso «kristauki» barkatuak izan ziren.
- Etabar, etabar.

HITZ BATETAN: la harmarik gabe eta estrategiarik gabe Euskadiaren INDEPENDENTZIAREN ALDEKO gerrara joan zirene euskal langile herria eta burjeseri ttipia heriotzera eraman zituen. (Hemen gure historian zehar gertatu den gauza bat nabarmendu beharko genuke eta da: Gerra danetan nazio askatasunaren alde gehien burukatu duen klase soziala euskal langile herria izan dela eta hau ez bakarrik gerratan beheko klaseak burukatu behar izaten dugulako, euskal burjeseriari Euskal Herriaren INDEPENDENTZIA EZ ZAIOLAKO INTERESATU izan da.

Gerra Gipuzkoan eta batez ere Bizkaian egin zen, Araba lehenen unetik frankist eskutan erori zelako eta Nafarroan euskal abertzaleen hilketak oso gogorrak izan ziren, zeren, Molak gerra hasitzerako hortzeta raino harmaturik zeuzkan karlista-integristak sendi abertzaleen aurkako jenozidio erahiltzaile batetan hasi zirelako.

Gerra galtzearen zergatiak azterketa sakon bat eskatuarren, esan genezake, Goikoetxearen traizioz aparte (honek frankist harmadari Bilboko «Cinturón de hierro»n planoak eman zizkion), bai Euskadi eta bai Estadu mailan arrazoi hauengatik galdu zela:

- Frentepopulist politika: Langile klasea harmatu ez, bankoak nazionalizatu ez, Errepublika zale zen burjeseriarekin paktuak egin, etabar.

- Italiako faxistak eta Alemaniako nazi harmadak Francori lagundi ziotelako.

- Europako kapitalist gobernuen «beste nazioetako barne problemetan ez sartzea»-ren politika, nahiz eta ondo jakin eta ikusi nola laguntzen zuten Alemania eta Italiak Francori.

- Francok Eliz Katolikoen aldetik eduki zuen laguntza, ez bakarrik ideologia aldetik: «Jainkoen alde» eta «gorrien aurkako» «Liberazioko Gurutzada Saindua», etabar, baita ere harmak eta diruarekin,

- URSS-en edo stalinismoaren traizioa. Honek nahiz eta jakin sozialist iraultza bat zegoela jokoan, oso gutxi lagundi zuelako, harma zaharrak etabar. USA-rekin zeukan munduaren partiketaren politikagatik.

-Etabar, etabar.

EGUN NAZIONALISMOAK HARTZEN DUEN IZAERA

Historiaren azterketa honek gauza bat. etarako baliagarri izatea nahi izan du: Ikusarazteko nazio arazoa ez del a burjeserimen arazoa bakarrik, edo burjes ideologia nazionalistei bakarrik erantzuten diona, historikoki aztertu behar dugun arazoa del a baizik.

Honela, lehen esan dugunetik aparte esan beharra daukagu, gerra ondorengo garai negargarri harten frankismoak ez zuela 300.000 langile burrukalari «bakarrik» hil (historigile askok dioten bezala), Euskadiaren independentziaren alde burrukatu ziren asko ere erahilak izan ziren: Gartzeletan prisionero zeuden gudari asko fusilatuak izan ziren.

Jasan dugun eta jasatzen dugun nazio zapalketa ikaragarria: Euskaraz hitz egitea debekatzea bai kaletan eta bai eskolatan. Euskaraz hitz egitearen «delitoa» zuten umeei ere zigorra emanaz. Spainiar nazionalismoaren goratze neurrigabea. Euskal kulturaren arrasto ttipienak ere desegindu nahia. Euskal nortasunaren galtzea. Spainolismoarekin nahasturik nafarzaletasunaren goratzea. Araban Mateo Muxika kendu eta gero, Eliz ofizialak hartu zuen jokaera: Euskal no.rtasuna eta euskararen aurkako politikarekin frankismoari laguntzea. Etabar, etabar.

Egoera gogor hontatik bakarrik uler daiteke, 47 ta 51-go antifaxist huelgatan amaitu zen euskal erresistentziaren garai motz baten ondoren, eta erbesteratua zegoen Euskadiko Gobernuaren jokaera arduragabea ikusirik ETA bezalako erakunde baten jaiotzea. (Euskadiko Gobernuak uste izan zuen yankiek -USA- errepublika ipiniko zutela Franco boteretik kenduaz. Eta danok ondo dakigu alderantziz egin zuela.) ET A nahiz eta hasiera batetan nahiko burjes ttipia izan, gaur esan genezake sozialist eta nazio liberazioko ideologia duen erakunde harmatu bat dela.

ETA Herrian sustraitua egoteak adierazi nahi du errepresio gogor eta nazio zapalketaren ego era objetiboaren ondorioa dela. Euskal nazionalismoa hasiera batetan nahiz eta burj eseri erdiak indartu, pixkanaka, pixkanaka klase burruka eta ETA-ren prozesuari itsaririk langile aldera joan da eta gaur egun esan

genezake nazionalismo denak burjesak direla baieztagatzen dutenek klike mekanizista batetan eta marxist ideologiaren kopiatan erortzen direla. Euskadiko nazio zapalketaren aurkako burukak aski garbi adierazi duelako antikapitalist edo sozialist bidea daraman abertzalea izan daitekeela eta hala izan behar dela. Eta honek adierazten diguna zera da: Nazionalismoa burjesa izan daitekeela edo ez, zer nolako interesei loturik dagoen ikusi eta gero bakarrik esan daitekela. Baieztagen honek eramatzen gaitu egun Euskadin dauden hiru motako nazionalismoak, gainetik bada ere, aztertzera:

NAZIONALISMO ZAPALTZAILEA EDO NAZIO HANDIARENA: Hau Nazio-Estadua indartu duten kapitalist handiei dagokio. Zenbat eta eskubirago joan ideologia hau orduan eta Spainiar edo Frantziar imperialismo forma handiago har lezake eta hartzen duo

NAZIO ZAPALDUAREN BURIES NAZIONALISMOA: Nazio zapaldutako ekonomia, politika eta kultura erabakitzeko ahalmenik ez duen eta boterea eduki nahiko luketen burjeseri erdi eta ttipiari dagokio. Baino, noski, Nazio-Estadua indartzearen alde egon gabe edo independentziaren alde egon gabe, egungo mundu kapitalistaren politika eta ekonomia ezaguturik hau lortzea, kapitalist sistemaren barnean, ez dela posible konsiente direlako, Bestalde, Estaduaren barruko merkatuaren interesak dauzkate eta heuren kapitalist interesak «Rejioko» Autonomia Estatuto batetaraino bakarrik iristen da, kapital handiaren betiko morroi izanaz beraz. Burjes demokraziaren mamia daduka.

KLASE NAZIONALISMOA EDO ABERTZALETASUN IRAULTZAILEA: Klase nazionalismoaz hitz egiterakoan nazionalismoa beti burjesa danen teoria klasikoa arbuiatzen dugu, teoria hau Europako Estaduen barruan dauden nazio zapalduetako langile klasearen nazio arazoa ezagutzen ez zuten marxista klasikotan oinharriturik dagoelako, eta klasiko hauk arbuiatzen zuten nazionalismoa, merkatu eta kapitalist mugetan oinharritutako interes ekonomikoari lotuta zegoen, Estadu hauen barnean dauden nazionalidadetako klase esplotatuen liberazio osoa ikusi gabe edo planteiatu gabe.

Klase nazionalismo izena ematen badiogu ere, izen bat emateagatik da, baina hemen Euskadin abertzetasun irau1tzailea izentatzea ongi legoke.

Nazionalismo hau Estadu kapitalistek (gure kasuan bi Estadu) zapaldurik daukan nazioko langile klase eta langile herriari dagokio. Eta Estadu honek klase esplotatuei ez dagokion kultura eta hizkuntza'goitik behera ezartzen ditu. Nazionalismoa hau (abertzetasuna) bere osotasunean harturiko kapitalist sistemaren aurka doa, nazionalitate hortako langile klase eta langile herriaren liberazio osora, klaserik gabeko gizarte batetara baina nazionalitate bakoitzak bere historia, hizkuntza eta kultur aberastasunak gorde eta bide hortatik indartuaz.

Horregatik nazionalismoaz hitz egiterakoan kontutan hartu beharko genuke zer motako nazionalismoaz ari garen, Eta Euskadiko langile herriak daukagun arriskua hauxe da:

- Nazio handiaren burjes nazionalismoarekin (espaniolsmoa edo frantsesismoa) engainatzen uztea eta bere influentzipean erortzea, edo bestela nazio zapalduen burjes nazionalismopean erortzea. Hau gertatuaz gero kapitalist klasearen aldeko jokoa egingo zen: Edo nazionalitate ezberdinatako langile herria alkarren aurka ipiniaztu edo bestela euskal burjeseri nazionalistaren

interesak zainduko genituzken eta hau Spainiar eta Frantziar Estadupearan betiko geratzea izango zen.

- Nazionalismo mota guztiak arbuiatuaz gero, honek klase burruka «garbi» batetara eramango ligukete, ez genuelako kontutan hartuko esplotatuok bi Nazio-Estaduek zapaldurik gaudela, eta honela nazionalidatea zapaltsa hontan kapitalaren kolaboradore inkonsiente (edo konsiente) izango ginakeen.

Gaur egun Hego Euskadin dorninatzen duten joerak nazio zapalduen burjes nazionalismoa eta abertzalesun iraultzailea izango dira. Ipar Euskadin, nazio zapalduen burjes nazionalismoa eta frantziar nazionalismo handia izango dira, zihur aski, dominatzaileek.

ESTATUTOAREN ALDEKO EDO BURJES NAZIONALIST JOERA: PNV eta ELA tartean direlarik burrukaleri ez den jendartean gero lagun gehiago ari direla lortzen. Joera honen barruan eta historikoki Euskadiren Gobernuaren zati bat zirelako PSOE eta PCE daude. Baino Autonomi Estatutoaren deihadarraren atzetik doan herri langilearen zatia ugaritzen ari da. Jokaera hontan, noski, influentzia handia daduka alderdi espanolisten oportunistoak eta batez ere «ezker abertzale» izeneko alderdien erreformismoak.

JOERA INDEPENDENTISTA: Ezker abertzalearen zati handi batek nahiz eta esan independentistak direla, etapatan egindako burukaren ikuspegia edukitzerakoan erreformismo oso arriskugarri batetan ari dira erortzen. Autonomi Estatuto sostengatze hau «taktikaren» izanean egiten dute baina danok dakigu «taktika» hau edo politika posibilista beti estrategia batetan bilakatzen dela.

Erakunde aldetik begiraturik, independentista joera defendatzen dugunok: Klase erakunde autonomokoak, leninista ez diren alderdiak, anarkistak, eta antiparlamentarista independienteok izango gara. Eta iruditzen zaigu antiparlamentarismoari eta euskal klase esplotatuen protagonismoari itsasirik legcikeen burruka independentista indartzea egokiena litzakeela. Bestela, burruka moteldu eta frenatzeko arriskua eta baita ere euskal burjeseriaren eskutan geratzeko arriskua handia dago.

Hala eta guztiz ere, euskal klase esplotatuon artean independentista jokaeraren alde eta Estatutoa helburu politiko bezala arbuiatzen dugunon porzentaia nahiko kontutan edukitzeko izango da. Baino bere eboluzioa nahiko zalantzakoa da, zer joera hartuko ote duten zenbait faktore barnean sartzen direlako:

- Suarez-en Gobernu parlamentaristak eman daiteken joku integratzailea. Alderdi politikoek Gobernuari egingo dioten jokoa. Alderdiak eta sindikatoek langile burruka kontrola eta frenatu ahal izateko daukaten edo eduki lezaketeen indarra. Praktika mailan parlamentarista abertzaleek edo antiparlamentarista abertzaleek eduki dezaketeen edo dezakegun indarra. ETA-ren burruka harmatua, etabar, etabar,

Hala ere independentista joera hau Gipuzkoan izango da ugariena, gero Bizkaia, Araba esnatzen hasia dela ematen du. eta Nafarroako abertzalesuna piskanaka, piskanaka indartzen doala dirudi.

ARRANO BELTZA

1200, 1332, 1379, 1512, 1609, 1789, 1794,
1839, 1876, 1931, 1937, 1966, 1971, 1975..

Arrano beltzarekin joan ziren	Din
joan ziren joan	baldin
Jaen-go	ba datozi
«Navas de Tolosa»ra	datozi!
Nafarrak	Datoz datozenean...
eta kate	
kateekin itzuli etxera	Ez badugu behingoz
eta kate	leihatila nola itxi ikasten ..
kateak ekarri herrira	-«Ehun behi, beren zezena ondotik
harmharrira.	jaun kuntiarentzat dena heure biziaren truke, Bereterretxe».
Atzerritarrentzat	
atzerrian	
Gerla irabazi	Beaumontar Lerin-go lehen kuntiak
eta herrian nafarroa	bere leinuari zegokion bezala
nafar aroa galdu!	hirea amari arrapostu:
Ez dea bada etsipengarraia	-«Hik bahuen semerik
oraindik	Bereterretxez besterik?
ez dugula ikasi	Ezpeldoi altuan dun hilik;
ez dugula ikusi	habil, jaso zan bizirik ..»
(ez da nimbait aski).	
Gibel	Ez behi eta ez zezenik,
Gibell!!!	Mari Santz hiretzat ...
ibel	eta bai semea hilotzik ...
bel	
eletik eman	Etsaia sotoan
nor, nor, nor!	eta gu, astazakilok
Nork ez daki	atzeko atea ixten arrapatzen gaituzte
digutela	beti.
ematen ari	
ari hari ahari	Ez dugu ikusten
ari zaizkigula	Ez dugu ikasten
digutela	ikusiko ote dugu noizpait?
eman	Noizpait ikasiko?
emannn!	
ematennnn!	Eta baldin, bateonbati
Eman eta har	joko hori
Eman eta sar	gogozko bazaio
sar eta har	ez dezala atsegina utz, bainan ...
hartuko	Joka beza herriaren alde eta
sartuko	ematen diotenean
dugula	hartzen duenean
dugula digitela!	sartu) diotenari barruan kraxk!!
	Gutienez mozt dezaiola mutturra.

JOXANTON HARTZA «HARTZABAL»

LANGILE ARAHILDU BATI

1

Ene Bizkaiko meatze gorri
zauri zarete mendi berdean!

6

Mendiz behera lau txapel-okerrez
aurpegi beltzduen meatzaria

Aurpegi beltzdun meatzaria
hator pikotxa lepo gainean!
2
Lepo gainean pikotx zorrotza
eguzki diz-diz ta mendiz behera.
Hator bidetik -goiza sorbaldan-
Kezko zerua daukan olara.
3
Huelga hotsa duk kale zabalean
-ukabil sendo, soinazki urdin-
jabeak berriz, lasai, etzanda
laguntzat haukate, hi, urrutizkin.
4
Aurpegi beltzdun meatzaria
hari bitartez deiak zebiltzak!
Bideskan nola dir-dir dauden
txapel-okerren kapela beltzak!
5
Hoiek dadukaten gaizkin itxura,
txispa luzeak lepo gainean!
Ene bizkaiko meatze gorri
zauri zarete mendi berdean!!

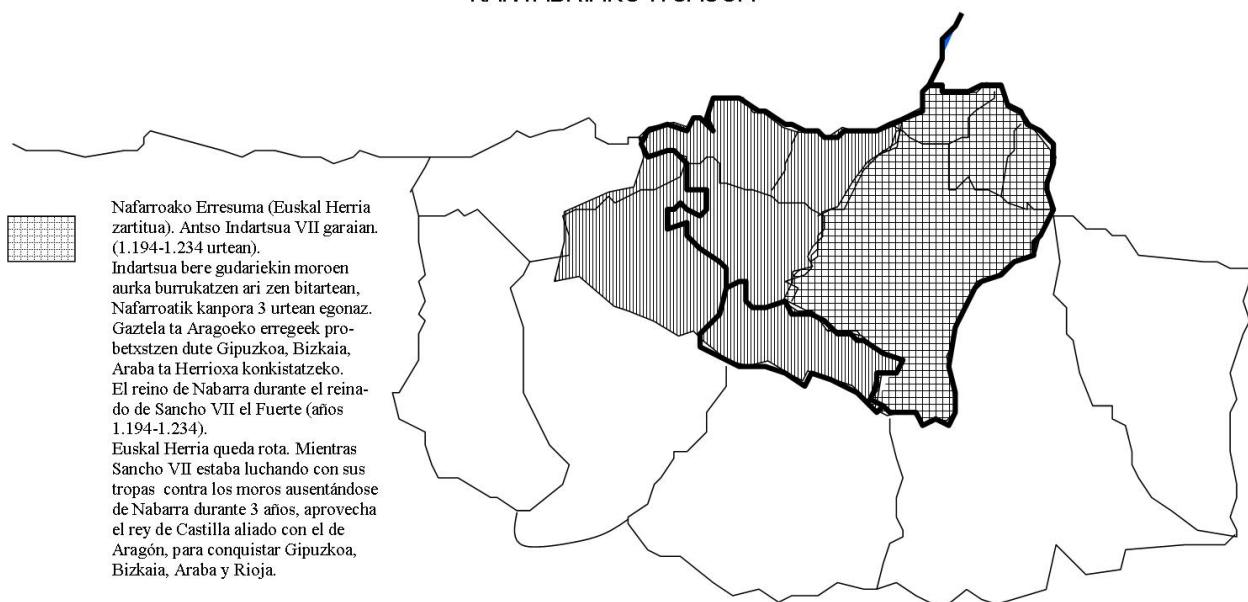
begi beltz hoik sastakai dituk
baina zatitu ezin katia!
7
Noruntz haramate esku lotuta
burni margodun gorputz gogorhori?
Sendoa bahintz, etsai odolez
bustiko hukek pikotx zorrotz hori!
8
Nerbion ertzok -tranbi dardara!
askatu nahiaz, zenbat ahalegin!
Bainan olen zarata artean
haren karraisiak aditu ezin!
9
Txispa luzeak sutan zeudek,
-huelga zaratak kale zabalean-
aurpegi beltzdun meatzaria
igeri hadi heure odolean ... !
10
Txapel okerrek edango ditek
arao onena gomez etxeen.
Ene Bizkaiko meatze gorri
zauri zarete mendi berdean!!!

ESTEBAN URKIAGA
«LAUAXETA» 1905 - 1937)

KANTABRIAKO ITSASOA

KANTABRIAKO ITSASOA

Lehenengo hiru probintzieta Juntek gero paktu bat egin zuten gaztelarekin. Nafarroako beste errege batek Herrioxa bere ganatza lortu-
ko du, baina berriro galduaz eta azkenean Gaztelapean geratuaz. Burgos-en ipar aldea ere Gaztelapean geratzen da.
Mas tarde las juntas de las tres primeras provincias harán un pacto con el castellano. La Rioja vuelve con otro rey a manos navarras, pero
perdiéndola otra vez, queda definitivamente bajo Castilla junto con el norte de Burgos.

BIGARREN ATALA

KLASE BURRUKA ETA NAZIO ARAZOA.

Nazio arazoa, hain zuen, gizarte sozialistara edo klaserik gabeko gizartera doan langile klasearen int:reses ikuspegitik begiratu beharra dagoela dirudigu. Horregatik arazo hau bere sakontasunean aztertu baino lehenago frogatzen smatu gara:

- Frantziar eta Spainiar Estadu kapitalistek zapalduta dagoen komunitate edo nazionalidade bat dela Euskadi. Eta bere historiaren prozesu berezia dadukala.

- Nazio zapalketa honeri euskal burjeseriak emandako erantzuna nahiko motza eta desegokia izan dela. Aski garbi ikusiaz burrukaren radikaltzeak bere klase interesak gaindituko ote zukeen beldurragatik euskal burjeseria EZ DELA HISTORIKOKI GAI IZAN nazio arazoa konpontzeko.

- Honen ondorioz: Esan genezake klase esplotatuok bakarrik ahal dugula eta behar dugula nazio zapalketa hau gainetik kendu, euskal klase zapalduen liberazio osoaren ikuspegiaarekin. Eta hau, kapitalist Estaduaren desegitearekin eta prozesu hontan langile bote re aren eraikitzearekin bakarrik lortuko dugula. Eta botere hau benetakoa izango da burrukaren prozesua Euskadiko Langile Kontseiluen eraikitzeruntz edo Iantegi, Iantoki, hauzotegi eta herri batzarren koordinaketaruntz joaten bada. Eta noski herri, herrialde, probintzi eta Euskadi maila arte iristerainoko batzarhauek, klase esplotatuon botere ekonomiko, politiko, kultural eta militarra behar dute izan.

Eta hau izango zen benetako langile boterea eta askatasuna, langileriaren Estadua (hitz konprenieraz batekin esateagatik) edo langileen autogobernua, inongo zuzendari eta zuzendupekorik gabekoa izango zelako, «listo» eta «tontorik» gabekoa, botere den a batzarren koordinaketan oinharriturik egongo zelako.

Eta orduantxe bakarrik nazio bat bestearen aurkako zapalketarik ez zen egongo, espainiar eta frantziar Estaduapeko nazionalidade danetako klase esplotatuok honelako prozesua edo berdintsua eraman ahal izanez gero, askatasun oso batetan amaituko zelako. Eta honen esanahia zera da: Frantziar eta Spainiar Estaduapeko langile klasearen laguntzaren beharrean aurkitzen garela, baina honegatik ezin dezakegu liburutan oinharrituriko estrategia baten izenean Euskadiko gure burruka frenatu edo atzeratu beste nazionalidadetako langile klasearekin alkartzeagatik, ez. Gu abertzale langile bezala ez dugu uste aurreiritziz beteriko teoriarik egin behar ditugunik, geure eguneroko arazoak nazio barrutiaren barruan konpondu ahal izan eta antikapitalist burrukaren prozesu berak irakatsiko digu zer bid e izan daiteken egokiena.

Oso garbi ikusten dugu nazio arazoari klase erantzuna eman behar zaiola, baina nola eman dezakegun ikutu baino lehen beharrezko iruditzen zaigu bi arazo aztertzea:

- Zer eratan nabaitzen dugun zapalketa hau.

- Langile erakundeek arazo honeri zer erantzun eman dioten eta ematen dioten.

ZER ERATAN NABAITZEN DUGU ZAPALKETA HAU

Zapalketa bat baldin badago, zer era edo forma hartzen duen esan beharra dago. Eta garbi ikusten dugu klase esplotatuok dugun askatasun osoaren ukatzeagatik dela eta ez askatasun «demokratiko»en faltagatik. Eta azken ikuspegi honegatik balitz arazoa konpontzeko burjes demokrazia bat nahiko litzakeelako:

Ikurriña, elebitasuna, eskolak, euskal unibertsitatea, etabar Madril eta Paristik kontrolatuak euskal burjeseriaren ikuste onarekin. informazioa, irakaskintza eta kultura aldrebestuak gizarte esplotatzale hau iraun ahal izateko, etabar, etabar.

Esplotatzale eta esplotatu gabeko ta zuzendari eta zuzendupekorik ez leukan gizarte batek bakarrik eman lezake arazo honeri erantzuna beraz.

Historiaren ikuspegitik begiratuaz Euskadiko langile klase eta langile herriari UKATU EGIN ZAIGU euskaldun izatea, ukatzerakoan:

HISTORIA: Spainiar eta Frantziar Estadu-Nazioak sortu zirenean, kapitalist handien bidez egindako bi eratako zapalketak bereiztu litzazke:

1 - *Ideología engainua eta zapalketa:* Hemen nabarmendu litzake, informazioaren boterea, irakaskintza dena, bai lehen mailakoa eta bai unibertsitarioa, boterean dagoen klaseak, Eliz Katolikoaren laguntzarekin, goitik behera ezarritako morala (jabego pribatuaren ikutuezina, zapalduen bortxaren aurkako bakezalatasun faltsua, beti aberatsak eta behartsuak egongo direnen ideia, gizonaren handi-nahia berezkoa dela eta ez gizarte baten odorioa, etabar), Estadua klase ezberdinen artean ipinitako arbitro bat delaren ideia, zapalduok eta esplotatuok ez konturazteko ESTADUA ESPLOTATZAILE KLASEAREN DEFENTSARAKO ETA BEREN ESKUTAN BOTEREA DADUKAN KLASE SOZIALAREN TRESNA BAT DELA. HISTORIAREN DESINFORMATZEA, gure historiaren prozesu dena Spainiar edo Frantziar ikuspegitik irakatsiaz, Frantzia edo Spainia (Estadu dena) bai lehen eta bai orain NAZIO BAT balitz bezala irakatsiaz, eta historia guztiz aldrebestuaz bere klase dominazioa iraunazteko. «Ofizial» ez ziren kultur eta hizkuntzen desegiteak, etabar, etabar.

2 - *Lege eta harmadaren zapalketa:* Hemen nabarmendu litzazke: Boterean dagoen klaseak ipinitako lege eta tribunalak «Herriaren» interesak zaintzeko baina beti «Herriaren» interesak eta boterean dagoen klasearen interesak bat eginaz, klase burukaren gainetiko legeak bailiran bezala ezarria. Spainiar edo Frantziar «Aberriaren batasunaren» aurka egonaz gero langile klase eta langile herriari ezarritako errepresioa. Edozer mugimendu autoeratzaile, klase esplotatuon defendatzaile edo abertzale ezkerrekoei «subersibotzat» tratatzea, etabar. Eta legeak eta tribunalak nahiko ez bailiran <<orden zaintzaileko>> indarrak askatuak: Grisak, CRS, polizia politikoa, Gerrako Tribunalak, «Herria salbatzeko» politikaren gainetik dagoen harmada, etabar, etabar. Lege hauk kapitalisten ordena eta lasaitasuna bakarrik zaintzen dute, bere barbareria guztiarekin: Despiduak,

langabezia, atxilotzeak, etxe errejistroak, kontrolak, torturak, gartzelak, erahilketak, etabar, etabar.

Bi zapalketa mota hauek eta batez ere lehenengoak kapitalistek nahi dutena bakarrik ikusarazten diguelako, ez digu klase esplotatuoi ikusten uzten geuk geron buruak askatu ditzazkegula eta gizarte berri batetara joan gintzezkeela. Ez digu ikusten uzten esplotazio eta zuzendari gabeko gizarte libre baten posibilitasuna.

Eta, noski, zapalketa hau kapitalist Estadu danetan sortzen bada, hau askoz nabarmenago eta grabeagoa da kapitalist Estadu hallen sorrera, kapitalismoaren «aurrerakadaren» aurka zohoazten beste nazionalidadeen zapalketari edo desegiteari lotuta egon bada. Eta hauxe da gure kasua:

Lehen esandako lehenengo motako zanpaketak, historia, informazioa, ideologia, etabar, burjeseriatik etortzetik aparte Frantziar eta Spainiar forma nazionalarekin etortzen zaigulako ez digu uzten ikusten nazionalidade bat garela. Spainia eta Frantzia «nazio batasuna» BETI HALAXE IZANDAKOA BALITZ BEZALA ADIERAZIAZ, gauza absoluto eta ikutuezin batetan bilakatu dute, gu, klase esplotatuok ez konturazteko GUREA EZ DEN NAZIO BATEKO klase dominatzaileak, beren nazioan integratze nahiaren prozesu baten barnean gaudela. Indarrez eta bortxaz gu integratu nahi izate honek autodefentsa eta rebeldia sortu du langile herriaren zati konscienteenaren barruan (ETA erakunde harmatua barnean dela), erakundetuaz eta burruka eginaz baina askotan burjettipi ideologian eroriaz.

Hau dena zanpakuntza dadukan nazioaren langileriari dagokio, Baino klase dominatzaileen ideologia eta zapalketa askoz errazago sartzen da Spainiar edo frantziar jendartean, eta ez bakarrik Spainiar edo frantziar langile klase eta langile herriaren barnean, langileriaren abangoardia deitzen direnen barnean ere bai: Komunistak, sozialistak, etabarek beren azterketak denak Spainia edo Frantziaren batasunetik egiten dituztelako, edo Estadupean dauden langile guztien batasuna beharrezkoa jotzen badute, kapitalist Estadua desegin ahal izateko eta klaserik gabeko gizarte batetarako bidea ireki ahal izateko, batasun honeri Spainiar edo frantziar forma ematen diote, nazionalidadeen arazo, arazo demokratiko bat gehiago balitz bezala tratatuaz, biltzeko eta eskribitzeko eskubideekin pareatuaz,

HITZ BATETEAN: Euskal Herriaren historiaren ukatzea klase dominatzaileen «aberri batasuna» zalantzan ez ipintzeko da. Eta Euskadin eraman den eta eramaten ari den burrukak ez badio zalantzak ipintzen gure euskaldun jarraitu nahi izate honeri, burjeseri nazionalistaren azterketa historikoak ez dio gure nortasun arazoari soluziorik emango, KLASE ESPLATITUON IKUSPEGITIK BEGIRATURIK LEGOKEEN SOZIAL ETA NAZIO FORMAZIOAREN AZTERKETA HISTORIKOAK BAIZIK. Eta hauxe da, ha in zuzen, kapitalist sistema ukatzen diguna,

HIZKUNTZA: Historia ukatzeaz esan dugun guztia hizkuntza ukatzeaz esan daiteke, Euskarak atzeraka doan prozesu bat eramaterakoan frantziar hizkuntzak zapaldurik (1789-go urteti aurrera, burjes iraultza garaian), eta Spainiar hizkuntzak zapaldurik (1876-tik aurrera 11 Karlista Gerra), eta gaur egun ofizialtasuna ez edukiterakoan desegite edo desintegratze bidea har daiteke, nahiz eta euskal klase esplotatuok aski garbi adierazi geure nortasuna eta hizkuntza ez ditugula galdu nahi.

Eta honen frogagarri zazpi euskal herritako alfabetatze eta euskalduntzen metodoak hor daude, ez bakarrik zona euskaldunetan, erdaldundutako zonatan ere bai, Nerbioen ezker aldea, Gasteiz, Iruina eta nafar herri aunitz. Euskaraz egindako lan azterketak eta ikerketak, piskamika doan euskal literatura, ikastalen mugimendua, etabar, etabar, eta hau guztia ESPAINIAR (EDO FRANTZIAR) ESTADUAREN BATERE LAGUNTZARIK GABE EGINA eta bai nahiko oztoporekin. Eta euskal nazionalist burjeseriaren oso laguntrza eskasarekin.

Eta hau guztia kontutan hartzeko datu bezala ipintzen dugu eta ez ipintzeagatik euskara hutsa gure arazo danen soluziobide bat balitz bezala, ezta ere euskara jainkotzat hartuaz, ezta ere estrukturalistak (Garaudy, Txillardegi, etabar) egiten duten bezala euskara gure pentsamolde eta ekintza guztien ulergai bezala ipiniaz, edo euskara euskaragatik beste arrazoirik gabe, bizi dadin soluzio bidean ipini nahiean euskal burjeseriak egiten duen bezala, gero gu euskaraz esplotatuak jarraitu ahal izateko.

Arazoa uste dugu hauxe dela: Euskara gure nortasun eta gure kulturaren erre sumen ttipi bat del a ezagutuaz (eta hortarako daude ikerketa filologikoak), gizartearen hartu eman guztientzako baliagarri izan daiteken hizkuntza batetan bilakatu behar dugula, eta noski, produzioen hartu-emanetako ere bai.

Eta euskararen zapalketa eta erahil nahia kapitalismotik badatorkigu, soluzioa gizarte libre batek bakarrik eman daiteke, esplotazio, zapalketa eta errepresiorik gabeko gizartea eta bere hizkuntza euskara izango zen gizarte bato Eta hau, noski, ez digu burjes demokrazia batek ekarriko nahiz eta demokrazia hitza oso ozen esan, kapitalist sistemaren barnean Paris-ek eta Madril-ek gehien gehienez emango luetena euskararen ko-ofizialidadea izango litzakeelako, eta honekin espainiar eta frantziar hizkuntza indartuko zuteken, euskarak daraman 150 urtetako zapalketa eta atzerakada ez zutelako kontutan hartuko.

Gaur boterea dadukan klase sozialak gure hizkuntza ukatzen badigu, hizkuntza aurrera eramateko burruka, kapitalismoaren puskaketa eta klaserik gabeko gizarte eraiketaren tresna batetan bilakatu behar dugu.

KULTUR BILDAERAREN POSIBILITATEA

Gai hau nahiko larria da, kultur hitza ezin dezakegulako hartu abstratoan edo folklorekeri esenahiarekin. Gaur egun EUSKAL KULTURAREKIN jainko bat egiten dutenek, uste dugu, bai historia eta bai kulturaren ikuspegi burjesa dutelako dela.

Gaur egun ez dago KULTUR EUSKALDUN BAKARRA (zer gehiago nahiko luke euskal burjeseriak!), klase ezberdinak dauden nazio komunitate batetan ez delako posible KULTUR BAKARRA egotea, komunitate edo nazio horrek emango dituen kultur erantzunak: Erakundetzeko eta burrukan egiteko erak, bizitzaren ikuspegia, lan egiteko erak, etabar, eta era hauei ematen diren erantzunak: herrikoi edo burjes artea, etabar, klase sozial bati loturik egongo da.

Beraz, Euskadi bezalako komunitate ezberdin batetan, bi kultura edo gehiago egongo dira: Kultura burjesa eta herrikoi edo langile kultura. Euskadiko langile klase eta langile herriak egun gure kultura propioa klase burrukan eta

klase independentzia lezaken politika eramanaz bakarrik sor dezakegu, eta alderantziz egingo bagenu, kultura burjesa edo erdipurdizko bat sortuko genuke.

Baina gauza bat nahiko garbi utzi behar dugu eta hauxe da: Kultura nahiz eta klase sozial bati loturik egon, NAZIO KOMUNITATE BATENA ERE BA DA eta hemen ezagutu beharra daukagu:

Euskal komunitateak historian zehar, eta beren hauzokoetatik (aragoitar, gaztelatar, frantziar, etabar) independentzi politiko-ekonomikoa eduki zuelako, bere KUL TURA HERRIKOI BEREZIA sortzen joan zela: Ahozko kultura, kultur heredagarria, eta herrikoia, etabar lan egiteko erari, mitologiari eta burruka egiteko erari lotuta: Be.tsolaritza, ipuiak, folklorea, musika, artea, bizitzaren ikuspegia, etabar, etabar.

Kultura sortze prozesu hau (nahiz eta XVII eta XVIII garren mendetan Euskal Herrian klase burruka eta kulturo. ezberdinak azaldu) goitik behera puskatzen da eta desegiten da ATZERRITAR KULTURA BAT BORTXAKERIAZ ETA KOMUNITATE HORREN BORONDATEAREN AURKA EZARTZERAKOAN: Euskal langile herria espinar eta frantziar zentralkeripean erortzerakoan.

Beste Herri atzerritar baten barnean indarrez sartu nahi zuten langile herri horren kultur erantzuna burruka harma tu a izan zen: Napoleon-en aurka Ipar Euskadin eta Karlistadak Hego Euskadin, altxatze herrikoiak, exekuzioak (guardizibilak hilda azaltzen ziren), etabar. 1936-go erantzuna euskal burjese-riak nahiko zuzendua egon zen. Baino garbi ikusten duguna zera da: Erantzun herrikoi odolgaitzak edo bortitzak, errepresio eta nazio zapalketak kondizionaturik egotetik aparte, kultur tradizio historiko bortitz batetan sar daitezkenak direla. (Bortxaz beteriko tradizio hau euskal burj eseriak beti estali nahi izan du.)

HITZ BATET AN: Kapitalist sistemana boto re a dadukan klase sozialak beren interesak defendatu ahal izateko Estadu bat eraikitzen badu, eta klase honek Estadupean dagoen langile herriari esplotatu eta kultur zapalketa ezartzen badio, bortxaz ezartzen duen kultura hori BESTE NAZIO BATETAKO langile herriari ezartzen dion unetik askosaz grabeago da, nazio hortako klase zapalduen kultur desarroiloa askoz zailago eta mugagabea delako. Gure historia, gure herrikoi kultura, eta gure hizkuntzetik apartatzea eta puskatzea behartuak aur}ntu garelako eta honela burruka egiteko detonadorearen sua gure nortasu~ ia galdua;en rekuperatzea izan da askotan eta hemendik datorigu burruka hau euskal burjeleriak bereganatzea eta baita ere zuzentzea. Honen aurrean gure erantzuna hau behar da izan: Nazio zapalketaren aurkako burrukarekin batera, kapitalist esplotazio, errepresio eta zanpaketa guztien aurka ere burukatzea.

ARAZO HONERI ZER ERANTZUN EMAN DIOTEN ETA EMATEN DIOTEN LANGILE ERAKUNDE ETA ALDERDI POLITIKOEK

Hemen ez dugu gehiegi aztertuko arazo honeri zer nolako erantzuna ematen dioten alderdi eta langile erakundeek. Euskadin, eta bereziki Gipuzkoan eta Bizkaian (Araban eta Nafarroan gutxiago hemen likidazionistak orain arte influentzi gehiago eduki dutelako) langile mugimendua alderdien eta bere morroi diren (UGT, CC.OO., LAB etabar) langile erakundeen ikuspegiaren gainetik

askotan joan delako, errepresio eta nazio zapalketaren konzientziari lotuta dagoen mugimendu autoeratzaile baten bidez erantzuna emanaz.

Apuntatuko dugun gauza bakarra hauxe izango da:

Klase ikuspegitik begiratuta 1970 edo 72 garren arte lan gehiena egin zuten langile erakundeek likidacionista edo espanyolistak izan direla, nazio arazoa denak oso urrun. zegoen etorkizun hipotetiko batetara uzten zutelako. Hemendik datar ET A bakarrik izatea nazio zapalketari erantzun bat eman nahi ziona, baina zoritzarrez, klase burukari lotu gabe. ET A-ren geroko prozesuan eta erakundeturiko langileen espanyolismoa ikusiaz, euskal langile mugimenduaren prozesuan LAB eta LAK bezalako langile erakundeak sortzen dira, hasera batetan oso idealista eta klase burukaren esperientzi motz batekin, baina esplotazioa zapalketa nazionalarekin lotu nahiean. 1970-go Burgos-ko Juiziotik honera irekitako prozesuan sortzen dira «Langile Komiteak», hasera batetan espanyolismo kutsuzko «obrismo» batetan eroriaz, baina azken urte hauetako irekitako prozesuan burruka bere osotasunean planteatuaz euskal klase esplotatuon liberazio osoruntz ikuspegiarekin. Hau da, esplotazio, nazio zapalketa eta mota guztitako errepresioen aurka burrukatu nahiean.

Beraz: Hego Euskadin ireki den klase burruka -eta oso indartu beharko dena- kapitalist sistema eta bere Estadu zaindariaren aukako burruka bat beharko du izan. Burruka ekonomikoa (lantegi ta lantokitako burruka, nagusiek erabaziak kentzea den unetik burruka politikoan bilakatzen dena) burruka politikoarekin lotuaz: Nazio zapalketa eta errepresioaren aukako, urbanizazio, irakaskintza, ikastola arazoak etabar. Eta burruka batutzea edo alkartzea esaten badugu, alderdi eta langile erakunde gehienek, gure ustez, zatitu egiten dutelako da: Ekonomizismoan eroriaz (gaurko burruka. eta biharko gizartea ekonomizist ikuspegitik bakarrik begiraturik) edo esklusibismo nazionalistan eroriaz (nazio zapalketaren aurka lantegi eta lantokitik kanpo burrukatuaz, esplotazioa eta errepresioari lotu gabe eta honela postura populista eta erreformistetan eroriaz). Hau ikusiaz gero garbi geratu beharko litzake guretzat zer den:

1) SOZIALIST GIZARTEA

Sozialist gizartea klaserik gabeko gizarteari loturik dago, eta honen ondorioa litzateke: Ekonomiko, politiko, kultur eta militar erabakien boterea euskal langile herriak edo Euskadiko Iclase esplotatuek beren eskutan edukitzea, boterearen organo propioen bidez: Langile Kontseiluak.

Nahiz eta lan bat egon «Klase erakunde eta Langile Kontseiluak» izenarekin, hemen laburpen bat egin beharko dugu adierazteko langile kontseilu hauk zer izan ziren eta zer izan daiteken:

Gizarte libre bat, Euskadi askatu bat, era batetara bakarrik posible izan daiteke: Gaurko klase esplotatuok autoeratua gizartea bere osotasunean autoestionatu ahal izateko eta lan hontan guri inork ordeztu gabe. Biharko gizartea batzuek zuzendari eta besteak zuzenduak, batzuek agintari eta besteek agindupekotan zatiturik balego, eta nahiz eta gizarte hori gaurko kapitalist gizartea ez izan, gizartea eratzeko modeloa KAPITALIST GIZARTEAREN KOPIA BAT besterik ez zen izango, erabakien lekua eta erabakitegia ez zelako langileon boterean egongo, ezberdintasun ikaragarriak sortuaz eta honela

aurpegi ezberdineko baina klase gizarte batetan bilakatuko zen: Alde batetik agindu eta erabakitzen duten burokratak eta bestetik agindupeko, esplotatua eta zapaldua legoken klasea.

Uste dugu bai azken zortzi urte hauetako Euskadiko alderdi politikoen jokaera ikusirik eta langileriaren historia pixka bat ikusiaz, nahiko datu dauzkagu oso garbi baiezatzeko zera: Burukaren prozesuaren zuzendaritza alderdiak edo «iraultzaren profesionalek» baleukate, prozesu honek alderdiaren boterea indartuko lukeela eta ez langileriaien boterea. Eta honek eramango ligukete Partido edo alderdiaren diktadurara eta ez langileriaren diktadurara.

Dato historiko bezala hor dauzkagu URSS, Txina, Txekoeslobakia, Polonia, eta abarreko alderdiaren diktadurak. Erabaki denak alderdiaren burokratak hartzen dituztelako **KLASEA ORDEZTUAZ ETA BOTEREAREN INTERES PROPIOAK EDUKIAZ LANGILE HERRIAREN INTERESEN AURKA**. Eta egoera hau ez da Stalin «gizon gaizto eta diktadorea» zelako bakarrik, alderdiari zuzendaritza ematen zion teoria burjes-ttipiaren ikuspegiagatik baizik (Lenin-en teoria zen hau).

Zuzendarikeri honen aurka langile klaseak bere burukaren prozesuan batzar mugimendu bat sortzen joan da:

Errusiako sobietak, Alemaniako, Italiako eta geroxeagoko Polonia eta Hungriako langile kontseiluak, etabar. Eta Langile Kontseiluak: langile batzar guztien artean, batzarretan aukeraturiko eta kengarri ziren ordezkarrien bidez egindako koordinaketa zen, kapitalist Estadua apurtzeko bidean edo «sozialist» burokrazikeria desegiteko bidean zihoan langile klasearen problemak konpondu ahal izateko ziren: lantegitako kontrola eta jestioa, langileriaren kultur eta politiko n1.aila altxatuaz, burruka harmatuaren arazoa, etabar.

Historikoki langile kontseiluak langile klase eta langile herriaren autoeratzeko gaitasun edo ahalmenaren frogabidea izan dira. Eta aurrerago joatea izan ez bazuen komunist alderdiek honela langileria ez zutelako heuren kontrolpean edukitzten izan zen (beste arrazoi batzuk ere ba ziren) eta alderdi hauk, hain zuzen, izan ziren langile kontseiluen etsai amorratuenak. Eta baita alderdi boltxebikeak lehenagotik sobieten indarra probetxatuaz eta gero sindikatoen bidez sobieten indarra kentzen joanaz, boltxebike alderdiak kontrol dena hartu eta URSS-eko alderdi zuzendarian bilakatu zelako ere izan zen. Eta geroxeagoko Polonia eta Hungriako kasuak oso garbiak dira, batez ere Hungriako 1956-garrenean URSS-eko alderdi zuzendariak igorritako tankeez zapaldutako langile kontseiluak.

Kontraesan garbi bat daukagu beraz: Alde batetik langile kontseiluan ikuspegia eta bestetik zuzendari den alderdiaren estrategia. Eta honen zalantzarak bateonbatek baleuka, gogoarazi besterik ez daukagu 1972-garrenean Polonian (Estadu «sozialista» bat) gertatu zen masakrea, langile asko eta asko erahilak izan zirelako bizitzaren kondizioak hobeagotzearen manifestapen bat kalean egiteagatik. Masakre honen ondorioak:

Alderdiko zuzendari zen Poloniako lehendakaria beste lehendakari batetik aldatzea bakarrik izan zan, **ALDERDIAREN BOTERE EKONOMIKO, POLITICO, KULTURALA ETA MILITARRA IKUTU GABE. ALDERDIAREN DIKTADURA MANTENDUAZ BERAZ**.

Euskadiko burrukan eta azken zortzi hauetako PRAKTIKAN oso garbi ikusi dugu bikoitza hau: Alde batetik alderdien zuzendaritza eta autoeratzaile prozesua bestetik,

gure errepresio eta nazio zapalketaren egoerak ta ETA-ren prozesuak influenziaturik burrukak hartutako radikaltasuna alderdiek ezin izan dutelako zuzendu. Eta burukaren barnean ibili garenok irakaskintza oso garrantzitsu bat ikasi dugu, eta honek hain zuzen, Europako langile mugimenduaren azterketa minimo bat egitera behartu gaitu, eta hauxe da: ALDERDI POI, ITIKOKOEK ZIREN DEN-DENAK (bai eskubiko eta bai ezkerrekoak izan) LANGILE KLASEA ETA LANGILE HERRIA MANEIATZEN (lantegi, inter-lantegi, herri eta zonako batzarretan) SAIATU DIRA, «BEREN» ALDERDIAREN INTERESAK KLASE ETA HERRI LANGILEAREN INTERESEN GAINETIK IPINIAZ, batzarren maila politikoa altatzeko ahaleginik egin gabe, alkar-hizketa zabalak ireki beharrean hiru bonzo politikoren «rolloak» goitik behera ezar.naz, heuren liburuetatik ikuspegi teorikoen atzetik beste denak eraman nahiean etabar, burruka frenatuaz, dena kontrolatu nahiean, burukaren prozesu aldreesak irekiaz, langileei ilusio faltsu batzuk sartuaz, etabar etabar.

Hau guztiagatik, iraultzak osoa izan behar duelaren ondiorira hel genezake. Eta iraultza ez dugu nahastu behar Estadu kolpe batekin, klase esplotatuok autoeratuaz dena Iraultzen dugu edo ez du beste inork iraultzarik egingo. Pundu nagusitan bada ere, zer motako sozialismoa behar genukeen adieraziko dugu beraz:

EKONOMIA: Produitzeko erak eta lan egiteko erak, langileok (eta ez inongo alderdiek) kontrola eta jestionatu beharko genuke, geure komunitate edo nazionalidadeen beharrak bateaz, lantegien eta nazionalidadearen behar matenal, kulturalak eta intelektual denak koordinatuaz. Eta hortarako ondasun materialen beharretatik hasiaz, langile denok produzioaren problemak, nortzuk diren behar ekonomikoak etabar jakinaz, erabakiak hartu ahal izateko. Eta hau lortzeko produzioak lau ardatz nagusitik pasa beharko luke:

- Denon esku legooken teknologia erraz bat sortuaz, kapitalist teknologi esplotatzaile, «tono» eta «listo». bereitzalea, lanaren zatitzalea, beharrak bere osotasunean ikusten uzten ez duena, «Espezialitate» sortzailea, etabar etabar betirako baztertuaz.

- Lantegi eta lantoki guztien barrenetan askatasun osoa sortuaz, sortzaile lirazken lanerako taldeak etabar eginaz.

- Produitziale eta konsumatzaile bikoitza langilearengan batuaz, eta langileok natura domina ahal izateko, berarekin bat eginaz, benetan behar dugun hura produzituaz. Eta hortarako maioria edo gehiengoaren gogoa bakarrik ez litzake bete beharko, minoria edo gutxiengoak ere nahiko luketen hura produitzeko askatasuna eduki beharko zuten.

- LAN-POSTU DANEN ROTATIBADEA EDO ERROTAKORTASUNA, makinetako lana, bulegotakoa, teknikoa, etabar aldatzen joanaz, lanaren zatiketa desegiteko eta gustoko liraken lan hura aukera ahal izateko, eta abar.

Beraz: Erabaki POLITICO eta EKONOMIKOAK langile klase eta langile herriak, batzarren koordinazioen bidez, aurrera eramanaz eta koordinatzaileek batzar ezberdinatik ateratako erabakiak laburtu eta koordinatu bakarrik egingo zitzuten, eta hortarako nazio osoko batzar guztien beharrak eta nahi politiko, ekonomiko eta abar jakin beharko lirazke, komunitate ososari komenigarri zitekeen erabaki hura, batzar guzhen balmenarekin, hartu ahal izateko. Honek ez luke nahi esango, adibidez, herri bakar batetako batzarrak erabaki indarrik ez eukitzea, ez, herri bakar horren batzarrak berari komeni zaion erabaki hura

hartzeko ahalmena beti eukiko lulce, beste hern baten edo komunitate osoaren kaltetarako ez izanez gero.

Erabaki politiko eta ekonomikoak bezala, irakaskintza legegintza, kultura, informapena, hizkuntza etabarreko erabakiak ere batzarrak jestionatuko zitzaketen.

Harmak batzarren eskutan egongo lirazke (kapitalist Estaduaren boterea burruka harma tuaren bidez bakarrik desegin litekeelako) beharra sortzen zen kasu danetarako: Kanpotik atakea, kontrairaultza baten sorrera barruan, lehengo burjeseria espetxeratzeko edo lana eginaz ipiniaz kontrolpean edukitzeko, etabar, etabar.

HITZ BATETAN: Gaur zer motako gizartea nahiko genukeen esateko eran bagaude, Euskadin irekitako klase burrukak eta nazio burrukaren azterketak ondorio konkretu batzutara eraman gaituelako da: Batzarretan erakundeturiko eta batzar hauen koordinaketaren bidez edo langile kontseiluen bidez autoeratutako ta autoestionatutako gizarte euskalduna izan ditekeela guztiz askatua eta hemendik bakarrik letorkigukeela euskal esplotatuon askatasun osoa.

Burrukaren eta biharko gizarte mota honen ikuspegia Euskadiko klase esplotatuon askatasun osoari loturik dago eta ez zaigu iruditzen ekonomizista denik. Ezin genezake izan beraz:

- Sozialist-ekonomizista mundu mailan, aztertu gabe zer nolako nazio eta kultur era har diteken gizarte horrek.
- Gure klase problema guztien askatzaile ez liraken teoria politiko eta ekonomizista" baten izenean, benetako arazo hauen likidatzea: Guk nahiko genukeen produzioa eta nahi genukeen eran produzitzea, lan gutxiago egin eta gehiago jostatu, intelektual artistiko eta kultur maila altxa eta indartu, geure hizkuntza, , kultura eta historia berreskuratzea, etabar, etabar.

2) BURJESERIAREN BOTEREAREN AURKA, LANGILE BOTERA SORTU (BOTERA HARTZEARI EZ)

Sozialist gizartea sortu ahal izateko langileok geure boterearen organoak eduki behar baldin baditugu, langile bote re hau ez litzateke posible burjeseriaren botera hautsi gabe, burjeseriaren «orden establecido»ren aurkako burruka bortitz bat egin gabe. Aski garbi frogatuta dagoelako burjeseriaren «ordena» instituzionalizatutako bortxa, gogortasun edo bortizkeriari eskerrak bizi dela. Eta honek eramatzen gaitu: klase burrukaren prozesua burruka harmatuaren prozesuari dialektikoki gaurtik lotuta legokeen beharra ikustera. Egon gabe alde batetik botere harmatua (gaurko burjeseriaren harmada bezalakoa liratekeelako) eta bestetik langile botera. Langile botera nahi badugu ala ez eta mundu guztiko burjeseriaren eta burokrateen botera desagertu arte, botere harmatuari loturik dagoelako. Eta bote re harmatu hau hasera batetan oso izkutukoa beharko du izan, klandestinitateak dakarzkin burokazikeriaren aniskuekin, baina batzarraren eta burrukaren prozesuari lotuta. Eta botere harmatu hau desarroilatu ahal izango da langileriaren autoeraketa mInera doan heinean, zuzendari diren alderdi eta burjeseriaren kontrolpetik ihes egingo duen batzarren prozesu bat irekitzen den hienean. Autoeratzaile izango den prozesu hau irekitzeko posibilitaterik ez

baleude, burruka harmatuaren prozesua irekitzea ere ez da posible izango, kasu hontan burruka alderdi eta sindikatoen eta burjes parlamentuaren kontrolpean geratuko litzatekeelako eta burruka harmatua Euskadiko klase esplotuetatik guztiz aislatuta edo bakartuta geratuko litzakelako.

Eta guk klase esplotatuok ezin dezakegu burjeseriaren boterea hartu, botere hau hautsi baizik. Eta hortara iristeko BIHARKO EUSKAL GIZARTEAREN AUTOERAKETAREN OINHARRIAK GAURTIK ERAIKI BEHARRA DAUZKAGU, bestela eta beste lekutan gertatu dena ikusiaz, burrukaren prozesuareli barneanGIZARTE BERRIAREN OINHARRI ERATZAILEAK EZ BAGARA ERAIKITZEN JOATEN egin dezakegun gauza bakarra BURJESERIAREN BOTEREA HARTZEA LIRATEKE. Edo beste hitz batzutan esanik: BURJESERIAREN BOTEREA, ALDERDIAREN BOTERERA ALDATUKO GENUKE eta hau IRAULTZA EZ EGITEA IZANGO LITZAKE ETA LANGILERIAREN EDO IRAULTZAREN IZENEAN ESTADU KOLPE BAT EMATEA LITZATEKE.

Baina ezin dezakegu burjeseriaren boterea hautsi burrukaren prozesuan ez badugu zanpaketa guztien aurka burrukatzen edo nazio arazoa likidatzen badugu (eta gaurko gure egoera ikusirik Euskadi espainiar eta frantziar bilakatzea litzake) Beraz, esplotatu klaseon zati konsienteen eginkizuna izan diteke:

Autonomoki erakundetzea (guretzat klase erakund batetan litzake) batzarren prozesu bat eta autoeraketaren prozesu bat ireki ahal izateko, eta antikapitalist burruka NAZIO BURRUKAREKIN ALKARTUAZ. Zeren, hau ez bagenuke egingo:

- Kapitalisten jokoan eroriko ginake, nazionalidade bat ukatzerakoan espainiar eta frantziar Nazio-Estadu burjesaren «nazio» barrutia indartuko genukeelako.

- Burjes ttipi idealismo batetan eroriko ginake, pentsatzerakoan nazionalidadeen etorkizuna edo Euskadiren etorkizuna kapitalist Estadua hautsi eta gero erabakiko genukeela kontutan hartu gabe gaurko arazoa dela eta ez biharkoa, eta honela praktika mailan esplotazioa eta errepresioa, nazio zapalketatik separatu egingo genuke.

HITZ BATET AN: Ezin dezakegu burjeseriaren boteera desegin langile boteretik ez bada, eta bote re hau ez litzateke posible burruka harmaturik gabe ezta ere ASKATA SUN OSOAREN edo EMANTZIPAZIO OSOAREN prozesu bat eraman gabe eta emantzipazio oso hau ez da posible burrukar en prozesuan nazio arazoa likidatuko bagenu.

3) KLASE BURRUKA

Klase burruka indartzerakoan burjes nazionalismo guztien gainetik ipintzen gara. Baino gure egoeran, espainiar eta frantziar zentralkeriak zapaldurik egoterakoan, nazionalismo mota guztiak proletargoaren nazioartekotasunaren izenean ukatuko bagenitu, sartuta gauden inguru kultur-sozio-politikoekin ahaztu egingo ginake, eta hain zuzen, honekixen «ahazten» dira likidacionista denak. «Ahazte» hau Estadu eta Europa mailan azterketak < egin behar izateak laguntzen du, baita euskal burjes nazionalismoaren aurka egiteak ere eragiten du, baina, noski, honek ez du nahi esan historiko, politiko eta soziologiko ta kultur azterketak (eta baita ere ekonomikoak) Estadu mailan edo Europa mailan

bakarrik egin behar direnik Euskadi maila utziaz. Eta hauxe da, hain zuzen, likidazionisten erru handiena, bai erreformist, bai burjes eta bai «iraultzaileena». Eroriaz, agian hala pentsatu gabe, espainiar handi edo frantziar handi nazionalismoan. Horregatik:

- Klase burruka indartzerakoan, nazio bezala zapalduta gauden gure ego era hau kontutan hartu behar dugu, zapalketa honen aurka zuzenki burrukatuaz. Eta hau, gure kasuan, KLASE ABERTZALETASUNA edo ABERTZALETASUN IRAULTZAILEA indartzea litzake.

- Nazio zapalketaren aurkako burruka abertzaleak ez ditu posturak jeatsiarazitzen, -jeatsiko ziren antikapitalist burrukari lotu gabe balego edo postura oportunistak hartuaz gero- esplotatu klaseoren politika maila indartu egiten du baizik, beste gauza batzuen artean, sistemaren barruan integratzea ez duelako uzten. Horregatik gaur egun Autonomi Estatutoaren atzetik ibiltzea - nahiz eta alderdiek «taktika» dela esan- GURE HELBURU BAT BALITZ BEZALA, posturak jeistea litzake eta gainera euskal burjeseriak, Madrilko zentralkerien laguntzarekin, 'gu·integratzeko arrisku handia dagoke. Eta gaurko alderdi burjes eta erreformisten saialdi guztiak, bai estatalistak eta bai'abertzaleak, hortikan doaz.

JOSEBA AGIRRE "LIZARDI"REN POESIA

(Unamuno-tar Mikel jaun argiari,
gure ausardi gorriaz jabetu dedin.)
-Unamuno españolista sutsu bat
zen-

.....
Aberriaren abots eztia,
gogamenaren ezkon xuria:
Ekatzan esku guria
hatorkit geldi-geldia,
uztagun, aldikoz, Euskalerria.

.....
Ta, hala Jaunaren gogo baledi
nik gogo dudan bezin gartsuki,
euskotar azal eta mami,
gure Herriaren olerki
garaia, norbaitek lenbait-lehen begi!

.....
Baina nik, hizkuntza larrekoa,
nahi haunat ere noranahikoa:
jakite egoek igoa;
soina zahar, berri gogoa;
azal orizta, muin betirakoa.

.....
Itsaso bare, zelai urdina,
muga biribil, belar berdina:
Goizaldea duk sorgina!
Girdaiez ikus egina,
mende-neurle dugun kurpil arina

.....
Dagigun arraun Izotz-Herrira,
Zaharren aztarrik danetz begira:

Izotz-ondoko iguzki
neguaren parre,
olerkariak noizpait
hiri goratzarre.
Emeki duk itxaroz
piztu garai larre:
Udaberri lamiak
larreon batzarre.

Behetik nator ibarrak
izoztuta utziak.
Mendia j aiez dago
urrezko jantzia.

Hamaika joan ta bira
eginik igaz baitira,
eskuan arpoia, soinean zira!

.....
Kanta ditzagun hango gau luze,
hango ilunabar su gorriz bete;
gizonek elurra aterpe,
lurralde gizenik gabe,
gure Euskalerriaz hain guziz beste!

.....
Bihotzean min dut, min etsia,
zotinik gabeko negar mina.
Halatsu txoriak, uda ondoz,
negua du galazi ezina.

.....
Zerk goibeltzen zaitu maitea arratsero
haizea ta txoriak atertuz gero?
Begi zabaletan zerk edatzen dizu
gandu delako hori, erdiz nigar ta izu?

.....
Beldur naiz enefio arrats gorriotan
herio-oxkirria dabiltzun zainetan;
Egun begi-urdin hiltzer dagola-ta,
harengana zauden maitez ukituta ..

.....
Amil-mugan bekaitz zimelak hartu du;
amorruz damakio hodei-sail bati su;
ta haren argiz gaua galazi ustean,
murgil jo du buruz sarkalde leizean.

-1896 - 1933-

Haren parrea dadat
irrika biziaz,
gozatua baitu gaur
ezti bereziaz.

Udalenak irria
ohi du zoro ozena
udaak haragikoia
udazkenak pena
nagu gau ozkarbien
izotz ondorena
berriz, bakarra duzu
denetan emeena!

EUSKAL PIZKUNDEA

Gau luze, gau latza
gau izar gabea,
nekez gendun ikusi
haren azkentzea.
Gau erdian hil zaigu

Geroztik ari nauzu
hauts zaharrak astintzen
Aiton-arnon guztien
ipuiak j asotzen.
Herriaren pitxiak
rnagalean biltzen.
Ezbaita hil gure Herria!

arriona gurea,
esku gogortuetan
dauka gurutzea.

Gure sukalde zaharra
etxe pizgarria
.bart, lagun arte goxo
gaur, bakar gorria.
Lehen epela jario
orain hotz larria.
Arnonarekin batez
dezu utzi bizia!

Orduan belaunikatu
nintzan hauts gainer a
Hark gordetako sua
zu ere hil ote zera?
Hautsa pitinka urratu
nuen, beldur bera.
Sua bizirik dago!
Galduak ez gera

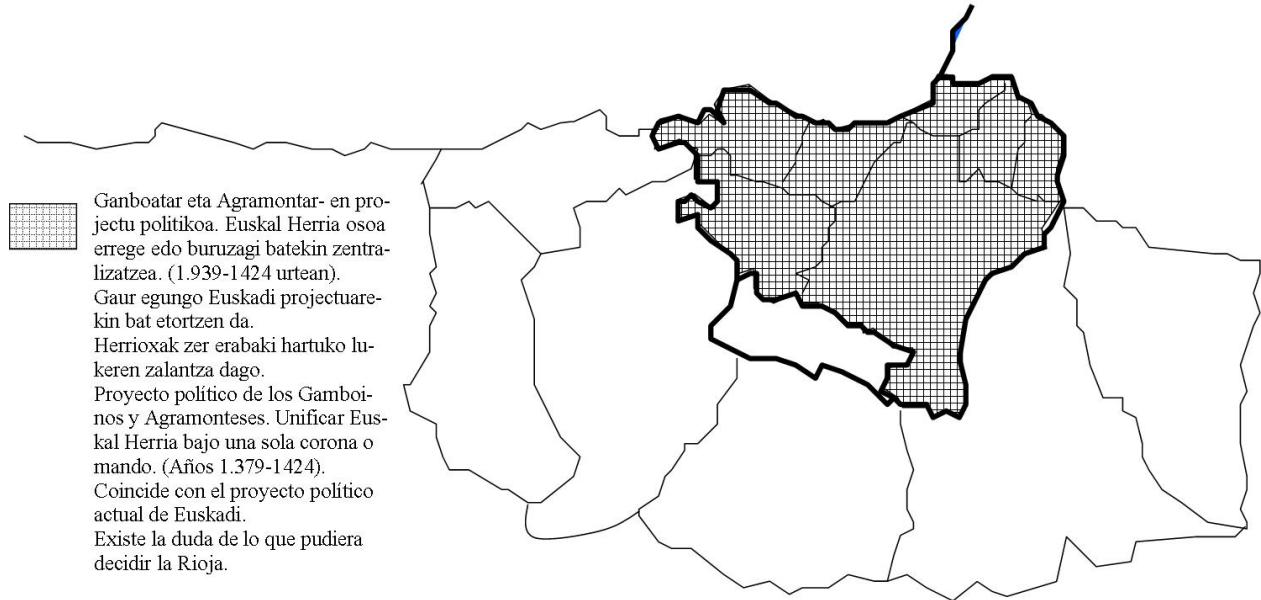
zutitu gaitezen!

Hil ez da ta ezta hilko
guk ez badegu nahi .
Bizi irrikaz zegoen
gure rnaitasun zai,
haren susper beharrez
goazen noranai!!
Pizkor urra ditzagun
rnalkar eta zelai!

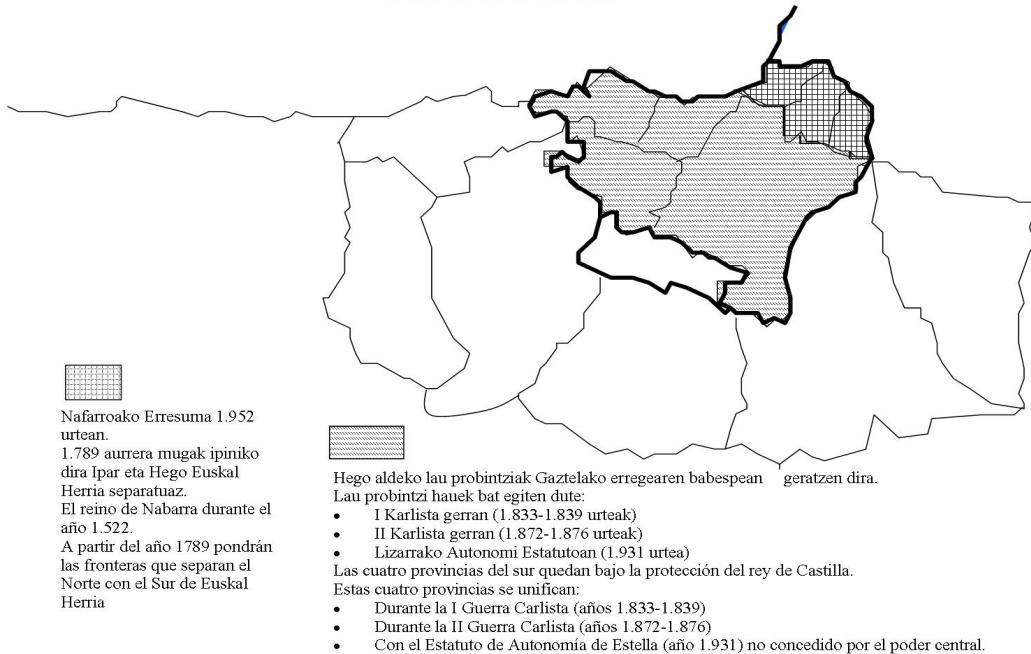
Egizute nerekin
Aberri bidea.
Bildu dezagun nun nai
asaben lorea.
Ta gaurdanik goritu
gure sukaldea.
Ni nor naizen? Asrnatu!
Euskal Pizkundea!

(1933)

KANTABRIAKO ITSASOA

KANTABRIAKO ITSASOA

HIRUGARREN ATALA

AUTODETERMINATZEA ALA EUSKADIREN LANGILE AUTOGOVERNUA?

AUTODETERMINATZEA

Hemen ez gara gehiegi luzatuko esaten nola sortu zen teoria hau, hasteko bakar bakarrik esango dugu Lenin-en teorian oinharriturik gaur honek zer esanahi edukiko luken.

Honela ba, nazioen autodeterminatzeko eskubidea era hontan uler daiteke:

- Nazio zapaltaile eta nazio zapalduen arteko berdintasun batetatik sortzen den ESKUBIDEA litzake, eta berdintasun hau posible egiteko nazio zapalduaren klase esplotatuek zapalketa honen aurka GAURTIK burrukatu beharko zuketen, honela, bihar praktikara eramaterakoan erabakitzeko ESKUBIDEA: Separatu, federatu, alkartu, etabar benetako askatasuna eta berdintasuna egon zedin. Baino nazionalismo hestu batetan erori gabe eta Spainiar Estaduapeko langileri dena (español, catalán, gallego, euskaldun) eta Frantziar Estaduapekoa (francés, breton, euskaldun, occitano, corso) ERAKUNDE BATETAN ALKARTUZ. Elkartze honek nazio zapaltzmleel esijituko lieke EUSKADIREN SEPARATZEKO ESKUBIDEA ezagutza.

- Autodeterminatzearen ESKUBIDEA, separatzearen ESKUBIDEARI loturik dagoelarik, burjeseriaren boterea desegin eta gero egindako botazio edo erreferendum bat balitz bezala ezin daiteke uler. Eta frantziar, spanishar eta euskal klase esplotatuok ez bagenuke nazio zapalketaren aurka GAURTIK ALKARTUT A egingo, bihar askatasun eta berdintasunaren egoera ez litzake egongo eta honela, beraz, botazio hori burjes

formula batetan eroriko litzake. Edo -Lemn-ek zioen bezala-, nazio zapaldu eta zapaltaileen artean GAUR DAGOEN DESBERDINTASUNA ez bagenuke kontutan edukiko eta nazio zapaltaileko langileriaren aldetik EZ BALITZ DESBERDINTASUN HORIZON NAZIO ZAPALDUAREN ALDE MANTENITUKO alderantziz gertatzen den desberdintasuna konpensatzeko, ez litzake gai honetaz nazioartekotasunaren postura ulertuko, burjes terrenoan eroriaz.

Leninist teoriari jarraituaz, gai honeri buruz ETA-k 1971 garrenean egindako aportazio bat ere ba dago, eta honek zionez: Autodeterminatzearen eskubidea aurrera eraman ahal izateko, lehendik libre izatea eskatzen duela. Hau da, ezingo zitekeala Euskal Herriaren autodeterminatza aurrera eraman (eta esplotatuarena gutxiago) etorkizuna aukeratzeko askatasuna ez balego. Eta integratzeko, separatzeko, federatzeko, etabarreko erabakiak hartzeko askatasuna edukiaz gero, honen esanahia hauxe ezango zela: Herri hori eta Herri ortako langilena EZ ZELA BESTE NAZIO BATETAN INTEGRATUA EGONGO, eta integratua balego aukeratzeko askatasunank ez litzakeelako egongo. Eta gure ustez hementxe dagoke arazo hau konpontzeko giltza: AUKERATZEKO ASKATASUNEAN.

HERRI ZAPALDUEN AUTODETERMINATZ EAREN ESKUBIDEAREN ikasketak nahiz eta sakontzeko nahiko alde interesgarriak eduki, lehenagotik ikusi beharko genuke Ikuspegi hontatik nazio arazoa aztertzea egokia litzaken ala ez, teoria hau egoera eta une historiko oso ezberdin batetan atera zelako (1905-21-ko Errusian). Eta hemen kontutan hartzeko bi gauza daude:

- Lenin-ek autodeterminatzearen teoria atera zuenean, me historiko oso ezberdin bat zela kontutan hartu behar dugu, Europako Nazio-Estaduak sortu berriak zirelako (edo sortzen ari ziren) eta kapitalistek ziren erabakitzentz zutenek mugan non eta nola ipini barrengo merkatuarentzat etabar. Une hontan beraz nazio arazoa ez zegoen sozialist gizarteari edo klaserik gabeko gizarteari lotuta. Horregatik Lenin NAZIO edo HERRIEN eskubidez jardun zen eta ez esplotatuen eskubideaz.

- Historian zehar eta Europako «ezkerreko» alderdi politikoen aldetik, autodeterminatze honen eskubidearen esanahia aldatzen joan da, eta azkenik botazio edo erreferendum bat bezala ulertuaz, eta honekin ahaztuaz:

- Autodeterminatzearen eskubideak URSS-en porrot egin zuela, ez zutelako praktikara eraman nazio zapalduen «benetako berdintasuna» edo «benetako askatasun eta berdintasunean egotea», nazio dominatzailea - Rusiatar handia- zapaltaile zelako eta gerorago ere dominatzaile izaten jarraitu zuelako.

- Lenin-ek teoria hori atera zuenean, euskal, bretoiniatar, galego, etabar nazio zapalduen kasuak ez zituen ezagutzen, pentsaturik Spainia eta Frantzia (eta ia Europa, guztla) nazioak zirela eta ez multinazional Estaduak.

Gauza hauk denak kontutan hartuaz gero, galde dezakegu ea zuzena den ala ez gaur egun autodeterminatzen hontaz teorizatzea eta nazio zapalduen irtenbide egokiena bahtz bezala teoria hau onhartzea. Eta uste dugu EZ DELA EGOKIA:

1) Egun egin behar dugun iraultza sozialista da. Hau da. Estadu monopolist kapitalismotik (heuren multmazionalekin) etorkizuneko gizarte sozialistara ez daga etaparik. Gaur egun oligarkiak badauka boterea, oligarki honeri boterea kentzea burjeseri erdi edo ttipiari emateko zorakeria handi bat litzateke, klase esplotatuok kapitalismoari jokoa eginaz indioena egingo genukeelako eta gainera historiar en gurpila atzeraka ipintzea litzatekeelako. Beraz, autoeratutako klase esplotatuok sozialismoruntz doan burukaren zuzendaritza eraman behar badugu, ez da egokien «nazionalidadeek duen auto determinatzeko eskubideaz» hitz egitea, burruka egingo dugunok ez garelako «Nazional Frente» bat izango, klase esplotatuok baizik. Eta geron problematik hasiaz arazo guztiak zuzenduaz, bai erakundetzeoak, bai antikapitalist eta bai nazio burukarenak. Nazioak abstraktuki ez du ezertxo ere erabakiko, nazio hortako klase esplotatuok beraz.

2) Azken ikuspegi hau hartuaz ba dira alderdiak klase esplotatuon autodeterminatzearen eskubidez mintzaten direnak. Baino eskubideaz hitz egitea arazo hau burjes era batetan ulertzea litzateke:

- Klase zapalduok ez dugulako inongo «eskubiderik» edukiko, gure burukaren prozesuan GERON ASKATASUNA EZARTZEN EDO INPOSATZEN joango garelako baizik. Beraz: GEURE BOTEREAREN ORGANOAK EZARRIAZ burjeseriaren boterea BEHIN-BETIKO desegiteko ordua iristen denean gizarte berria zer eratakoa izango den nahiko garbi edukiko dugu GIZARTE HAU BURUKAREN PROZESUAN ERAKITZEN JOANGO GARELAKO. Eta une hartan, noski, ez gara hasiko «eskubideaz» hitz egiten edo erabakitzetan zer motako gizartea nahi dugun: edo kapitalista, edo demokratiko popularra, edo burokratikoa edo sozialista, aldreeskena handi bat litzatekeelako. Zer izan behar duen ezarrita eta ERAKIT A egongo da eta eraikitzen hontan, noski, nazio askatasuna sartzen da.

- Autodeterminatzearen defendatzaileek «ahaztu» egiten dira, separatu, alkartu, federatu, eta abarreko aukera ahal izateak, nazio dominatzaileengandik askatasun eta berdintasun osoa edukitzea esijitzen duela, eta honek zera esan nahi du:

- Nazio zapaldutako langileok ez ginakeela nazio dominatzailearen barnean integraturik egongo, eta hau posible izan dedin GAURTIK burruka independentista eraman eta abertzetasun iraultzailea indartu beharra dago.

- Nazio dominatzailearen langileriak nazio zapaldutako langilerien aldeko tratu ezberdin bat eduki beharra dutela.

Baldintza hauk denak bete behar badira, autodeterminatza alferrikakoa da eta teoriak EZ DU BALIO. Eta likidazionistak defendatzen badute izango da: .

- Klase burruka nazio burrukarekin separatu egiten dutelako, eta praktikan klase zapalduon nazional emanzipazioagatik ezertxo ere egin gabe.

- Praktikan ezertxo ere ez egiterakoan larritasunatik ateratzeko baliagarri zaien teoria autodeterminatzearena delako.

Orduan: Irekiko bagenuke, eta gaurtik irekia dago, Euskadiko klase zapalduon liberazio osoruntz doan burukaren prozesu bat, berak dakarzkin sozio-kultur implikazio guztiekin, ez genuke ezertarako ere beharko autodeterminatzearen teoria BURRUKAREN PROZESUAN AUTODETERMINATUKO GINAKEELAKO.

3) Independentzi eta federatzearen arazoak geratuko litzazke. Eta federatzea ere ez dugu uste egokia daitekenik:

Kapitalismoaren fruitu den Estadu mailan desarroilaturiko ekonomia, ikutu ezina balitz bezala jotzen duelako, zentralkeria onhartuaz eta honela lantegitik hasiko liraken iraultza ekonomikoaren posibilitateak iteki gabe. Eta gainera kapitalismak sortutako mugak eta Euskadiren zatiketa onhartuaz.

Eta independentzia edo federatzeaz hitz egin badugu, bat egin edo alkartzeaz ezer esan gabe, alkartze hau onhartzea oso egokia ez delako izan da:

- Spainiar eta Frantziar Estadupeko nazionalidadeok, kapitaliist klasearen interessengatik, INDARREZ ETA BORTIZKI ALKARTUAK GAUDELAKO.

- Askatasun nazionalaren burruka Euskadiko zapalduontzat odol isurtze etengabe bat izan delarik (bai historikoki, bal azkenengo gerraren ondorioan, eta bai 1965 honera irekitako prozesuan), alkartze edo bat egite hau posibilitate bat bezala erabiltzea guztiz likidazionista eta miserablea izatea delako. Arazo hau ezin daitekelako konpondu:

-Etorkizunerako utziaz.

- Batutze hau posibilitate bezala erabliaz.

Azken posibilitate hau onhartzea kapitalismoa indartzea litzatekeelako, eta guk behar duguna antikapitalismoa, protagonismoarekin alkartuta, indartzea da. Eta antikapitalismo hau Euskadiko klase esplotatuon askatasun edo liberazio oso bat bezala ulertzten dugu.

HITZ BATETAN: Autodeterminatzearen teoria burjesa da:

- Separatze, federatze ,etabarreko aukera, biharko etorkizun demokratiko batetarako uzten duelako, eta danok dakigu gaurko burruka eta GAUR HARTZEN DUEN ERA, METODOAK ETA BURRUKAREN ZERGATIA, BIHAR ZER NAHI DUGUN IRITXI EDO POLITIK AZKEN IKUSPEGIRA LOTURIK DAGOELA. Gaurko arazoa da beraz eta ez biharkoa

- Eskubideaz hitz egiten duelako eta eskubideak normalki: Edo beste klase sozial batek, edo buruzagiren batek, edo agintea duten burokratek ematen dute. Eta gure kezka ez da inolaz ere «eskubidea» edukitzea, alclerantziz baizik, GEURE ASKATASUNA OSOA BURJESERIARI EZARRIAZ sozialismoa eraikitzea.

- Autodeterminatze teoriaren defendatzeileak erru oso handi batetan erortzen dira, nahasten dutelako: 1) Autoeratutako klase esplotatuon iraultza osoa. 2) Elite batek (alderdiak) «masa amorfuen» lagunza baliagarriarekin (langile «tontoak» alderdi «listoaren» atzetik) egindako Estadu kolpearekin. Eta kolpea eman eta gero orduan alderdiak oso «demokratikoki» aukeratzeko eskubidea emango liguketen, baina aukera hori oso faltsua izango zen boterea alderdiak edukiko zuelako eta aukeratzeko eskubidea alderdiaren ikuspegi eta interesen barrenetik kondizionatuta egongo litzakeelako.

Eta autodeterminatzeari EZETZ esaten badiogu, baliagarri liraken hautakizun bat eskaini beharko genuke, eta hau uste dugu izan daitekela:

B) EUSKADIREN LANGILE AUTOGOBERNUA

Langile Kontseiluen ikuspegiak eramatzen gaitu ikustera:

Kontseilu hoik lantegi, lantoki, herri, zona, probintzi eta nazio maila arteraino hedatu beharko litzazkela, nazioartekotasun har-eman eta alkarrenganako laguntza guztiekin.

LANGILE KONTSEILUTAN oinharriturik dagoen botere, politiko, ekonomiko eta kulturalaren ikuspegia guztiz zentralkeriaren aurka doa eta Estadu mailako zentralkeriaren ikuspegi burjes kapitalista eta marxista-leninista den eskema ekonomizista, guztiz desegiten duo

Eta hemen gauza bat garbi utzi beharko genuke:

Euskadiko alderdi marxistek, eta batez ere trotskistak, esaten dute «españiar» edo «frantziar» ekonomia errealtitate bat dela eta egun Nazio-Estadu barrenetan mugak badaude, berdintasun politiko bat eta batasun ekonomiko bat dagoelako dela diote. Eta honek behartzen duela Estadupeko langileri dena alkartzera edo bat egitera Estadu hau desegin ahal izateko.

Ados egonaz hau guztia erralitate bat dela, ezin duguna egin gaurko teknokrazia eta kapitalismaren hedatze eta desarroiloa onhartzea eta iraunaztegia da. Hau egitea, bai lantegiaren barneko esplotazioa, bai mugak eta bai Nazio-Estadua onhartzea litzakeelako.

Indar produktiboak munduko klase domitzaileari komeni izan zaion eran zabaldutako desarroilatu dira, eta guk ezin duguna egin KAPITALIST EKONOMIA ETA GAURKO LANA EGITEKO ERA ESPLOTATZAILEA guztiz kopitzea da. Hau egingo bagenuke produzitzeko era esplotatzalea, eta aldreibesak iraunaztegia litzakelako, eta gehien gehienez eraikiko zena URSS, Polonia, etabarreko «sozialismo» izeneko ESTADUKO KAPITALISMOA izango litzake (Oso interesgarria litzateke Txinak eskubi aldera eraman duen birakuntza aztertzea).

Bestalde, nahiz eta kontutan hartu «españiar» edo «frantziar» ekonomiak eduki dezaketen berdintasun edo «nortasuna», gaur egun erabaki garrantzitsu danen lekua edo erabakitegia ez da Estadu «nazionaletan» egoten, europear eta mundutar multnacionaletan baizik, yankien imperialismoaren (Txina laguntzaile dutela) eta Yanki-URRS arteko paktuen baimenarekin.

Beraz: Kontutan hartuta sozialismoa askatasun osoa dela, hauek, ekonomia mailan, zera esan nahi du:

Sozialist iraultzak, produzitzeko erak esplotatzale eta alienatzaileak desegin eta era sortzaileak eta lagungarri batzu sortu behar dituela. Burjeseria aberasteko eta Estadu «sozialisten» ekonomizist karrera aurrera eramateko baliagarri ziren produktoak ez egin eta benetan herri langileak behar lituzken auzak egin etabar.

Eta ikusirk gaurko kapitalist sistema mundu mailako BATASUN ORGANIKO bat dela, honek zera esan nahi du:

Sozialist iraulízak ez duela NAHI ET A EZ erakunde eta estratejiaz, Estadu mailakoa izan behar, GAURTIK gutxien Europa mailan planteiatu behar dela baizik, eta nazionalidade bakoitzak (bretoiak, korsoak, galegoak, euskaldunak etabar) bere iraulízaren prozesu berezia edukiaz eta prozesu hauk guk nahi badugu al ez, desberdinak eta iraungabeak (diskontinuoak) izango dira eta honegatik ez daukagu zergatik erakundetu alkarrekin gaurtik. Baino hala eta guztiz ere nazionalidade bakoitzeko langile burrukak españiar edo frantziar Estadu mailan alkartzera behartuaraziko ba ginuzke, alkartze hau, noski, euskal langile herri bezala egingo genuken.

Hala eta guztiz ere hau guztia oso urrun dagoen etorkizun batetarako gauzak dira eta gaurko gure kezka behar luke izan:

Langile botere honek lantegiko batzarretik sortu behar duela gero herri, zona, probintzi eta nazio mailako koordinaketa egin ahal izateko. Eta hementxe daga kozka: Esaten badugu Euskadi nazionalidade bat dela, botere hau Euskadiko langileen autogobernu batetara iritxiko lirake. Eta hau esatea oso erraza da guretzat:

- Langile autogobernu edo kontseilutan erakundeturiko kolektiboki jestionatutako gizartearen alde gaude.
- Beraz: Euskadiren langile autogobernuaren alde burrukatu behar dugu.
- Langile klase eta langile herriak gobertaturiko Euskadi defendatzea, Euskadiren langile autogobernu defenatza edo langile kontseilutan erakundeturiko kolektiboki jestionatutako euskal gizartea defenatza berdina da.

Problema legoke hau ulertuko balitz:

- Amaitutako estrategia politiku batetan.
- Buruko lasto batetatik ateratako mugiarazteko kontsijna edo nazionalist-radikalak geldiarazteko oportunist kontsijna batetan.

ZERGATIK EZ DA AMITUTAKO ESTRATEJIA POLITIKUA

Denok, burjes ideologiaren, kapitalist diktaduraren (eta bereziki azken 40 urtetako frankismoaren), eguneroko praktikan Euskadi ukatu nahi izatearen, eta alderdi politiko erreformist edo ezen (nahiz eta hau neurri ttipiagoan) influentzi pean bizi gara.

Alderdi politikoei, boterea hartu ahal izateko estrategia egoki bat bilatu nahi dute: Zer etapa. bete, paktu «taktikoak» egin bai beste klase sozialekin eta bai gobernuarekin, etabar, tabar.

Guri ajola behar zaiguna, - eguneroko burrukan esplotatuok pauso bat aurrera eraman ahal izateko (nahiz eta pauso ttipia izan) erakundetzeko erak bilatzea da.

Alderdiek bere helburu estratejikoaren izenean KLASEA MANEIATZEN DUTE ETA MANEIATU NAHI DUTE. Eta guri ajola behar zaiguna eguneroko burrukan klasearen protagonsmoa INDARTZEA da.

Ezberdintasuna nabarmena da: Alderdi politikoek «zalantzagabeko» egia absolutoaren jabe direla uzten dute. Horregahik, bai Euskadi mailan eta bai Estadu mailako estratejia dutenak zalantzagabeko pundu batzuren jabe dira:

Zentralizaturiko boterea edukitzea, «egiazko» teoriaren jabe izatea, agmtea duen politika erabiltzea, beren buruak abanguardiatzat jotzea, eta boterea hartzeko bide egokienaren jabe izan eta hala ikusaraztea.

Eta guk egin dezakeguna edo nahiko duguna egin: Oinharri politiko minimo batzutatik hasiaz (protagonismoa indartu, antikapitalismoa, burokrazikeriaren aurka egon, langile demokraziaren alde eta azken ikuspegi bat edukiaz) eta lantegi ta hauzotegitako komite bakoitza guztiz autonomoa izanaz, buruzagi baten azpian edo «egiazko» teoria baten azpian egon gabe, burukaren praktikan **KAPITALIST BOTEREA DESEGIN ET A IRAULTZA OSOA POSIBLE EGITEKO ERA BAKARRA BEZALA, ESPLOTATUON PROTAGONISMOA INDARTZEN AHALEGIN GUZTIAK IPINIKO DITUGU.**

Beraz, gure lanaren ardatz nagusia protagonismoa indartzea bada, lehendik pausoak markatzea ez da posible, ez eta jakin biharko egunari begiratuaz zer etapa bete behar ditugun, eta abar. Eta garbi esaten badugu gure azken ikuspegia Euskadiren langile autogobernua edo Euskadiko langile kontseiluak behar dutela izan:

- Euskadi nazionalidade den ezagutzea delako da.
- Esplotatuek guztiz askatu behar dugulako da.

Beraz, bateonbatek esango balu langile erakunde autonomo edo klase erakunde batek edo edozein independienteek ezin duela Euskadiko Langile Kontseiluen azken ikuspegia eduki, ikuspegi hontatik inongo langile erakundeek ezingo luke esan antikapitalista denik.

Hau da: **NAZIONAL EMANTZIPAZIO ETA KLASE EMANTZIPAZIOAREN BURRUKA EZIN DIRA BANANDU EDO SEPARATU, EZ TEORIKOKI ETA EZ PRAKTIKOKI, DENA KLASE BURRUKAREN BARNEAN SARTZEN DELAKO.**

Baina nazio burruka klase burrukarekin banantze edo separatze honetan, gauza oso garrantzitsu bat dago eta da: Hego Euskadiko alderdi likidazionistak diotenez (españolistsak) sozialismoengatik burrukatzerakoan automatikoki beste ezer gabe, Euskadiko nazio arazoaren konponketa berekin dakarrela eta honela heurak ez lirateken likidazionista izango Euskadin burrukatzen dutelako eta Spainiar Estadu mailan sozialismoa iritxiko balitz EUSKADIRENTZAT ERE IZANGO LITZATEKE. Honela, heurak diotenez, burruka nazionala klase burrukarekin bananduko genuenak gu izango ginake eta ez heurak.

Arrazonamendu honeri mila argumentorekin kontra egin daiteke, baina hauxe bakarrik esango dugu:

- Hau orain defendatu eta «boterea hartuta» gerorako uztea nazio arazoa, likidazionista izatea da. Eta kasu hontan Hego Euskadi Spainiaren barnean integratzeko prozesua aldatuezina bilakatuko zelako.
- Hauet ulertzen duten Estadu mailako «sozialismoa» URSS-en estiloko Estaduko kapitalismaren antz gehiegia dauka, federazio bat onhartzen dutelako baina zentral batekin. Eta honek ere ez du konpontzen gure arazoa.
- Baino garrantzitsuena ha da: Abertzetasun iraultzailea ez dutela indartzen eta hau ez indartzea Spainiar nazionalismoa indartzea da. Ez dutelako kontutan hartzen:

- Azken 150 urtetako capitalist diktadurak spanishiar eta frantziar forma hartzen duela.

- Hego Euskadin azken 40 urtetako «Spainiar Aberriaren» goratzea zerizan den:

FAXIST A MAILAN: Spainiar arrazaren ohore, argitasun etabar. «Ser español es una de las cosas más serias que hay en este mundo», «Spainiar» luraren BATASUNA eta ZATITUEZINA, Spainiar Inperioaren historia eta handitasuna, etabar.

DEMOKRATA BURIES MAILAN: Spainiar luraren batasuna eta «bere errejioen bereitzasl.Ina», spanishiar hizkuntza ofiziala, spanishiar, kultura, artea, folklore, etabar, spanishiar langile klasea, etabar.

Ideologia hau, irakaskintza, kultura, informapideak etabar, spanishiar Estaduoko nazionalidade danetako KLASE SOZIAL DANETAN sartu da eta Estaduoko langile klasearen barrenean oso neurri handian eta honela askori iruditzen zaie oso normala dela (nahiz eta gero gutxiago) Estaduoko langile guztiari ESPAINIAR LANGILE KLASE deitzea. Eta alderantziz, EUSKAL, KATALANDAR, edo GALIZATAR langile klase deitzea nazionalista izatea dela iruditzen zaie, kontutan hartu gabe nazionalista eta zapaltailea Euskadin, Catalunyan edo Galizan spanishiar langile klaseaz mintzatzen dena dela.

Euskal, katalandar edo galizatar burjeseria beren klase interesak defendatu ahal izateko burjes nazionalismoa erabiltzen dutela? Burjeseria spanisholak ere dirudinez hori bakarrik egin du ondo eta orain ere spanishiar nazionalismoa guztiz indartzen ari da. Baino hau beste gai bat litzake eta guri dagokiguna BURJESERIAREN INTERESETATIK AT EGOTEA DA. Eta langile burukalari, iraultzaile, nazioartekotasunaren aldekoa etabar izateke ez da nahi ta nahiez spanisharra izan behar, noski.

HITZ BATETAN: Langile klase eta langile herriak gobernaturiko Euskadi, edo Euskadiren langile autogobernua, edo bazarretan erakundetutako euskal gizartearen jestio kolektiboa edo Euskadiko langile Kontseiluak (izenak ez zaio ajola esanahiak baizik) simpleki hauxe lirake:

- Euskadi nazionalidadea dela ezagutzea.

- Borroka ekonomikoa politikoarekin lotzea.

- Euskal klase zapalduon bizi ahal izatea garantizatzea, edo euskal esplotatuon liberazio osoruntz doan burruka planteiatzea.

Eta hau ez dugu uste amaitutako estrategia denik, antikapitalismoaren pundu minimoak edukitzea baizik.

Azken ikuspegi honen mamia independentzia eta sozialismoarekin bat etortzen da (nahiz eta Euskadiko alderdiek diotene independentzia eta sozialismoaren mamia oso ezberdina izan). Hau da, Euskadiren langile autogobernua, independentzia eta sozialismoa alkartzeara da.

SOZIALISMOA: Gizartea autoeratzea, lantegitako, lantokitako, hauzotegi eta herritako Batzar eta Kontseiluen koordinaketaren bidez, bazar hauk langile herriaren BOTEREAREN ORGANO ETA ZUZENDARITZA politiko, ekonomiko, kulturala eta militarra izanaz. Deserdiraketa (desentralizazioa) eta autonomia herri, zona eta probintzi mailan eta KOORDINAKETA (zentralizatzeara) Euskadi mailan klasearen barruti nazional edo natural a bezala.

INDEPENDENTZIA: Sozialismoaren ikuspegi berak independentziaren beharra dakar. KLASE INDEPENDENTZIATIK HASIAZ NAZIO INDEPENDENTZIARAINO doana hain zuen. Hau da: Independentzia izena era oso burjesetan uler daiteke (kapitalist merkatuei lotuta) edo hirugarren munduko eran (koloniagatik independentzia). Baino gure kasua oso desberdina da eta guretzat independentzia hau KLASE era NAZIO bezala dependentzia edo menpetasun EZARI loturik dago. Ez inongo klaseari (eta honek nahiko zuen esan edo burjeseria ez legokeela edo langileriaren kontrolpe gogorrean egongo litzakeela) eta ezta ere inongo nazioaren dependentzian (eta honek nahiko zuen esan Euskadiren langile autogobernua Espania, Frantzia, Bretania, Catalunya, etabarrekatik guztiz independientea izango litzakeela), baina, noski, honek ez zuen nahiko esan langile autogobernuen alkarreganako lagunza ez litzatekeela egongo, horregatik kasu hontan independentzia izenak klase zentzua dauka eta proletargoaren nazioartekotasunari lotuta dago.

ZERGATIK EZ DEN ETA EZ DUEN IZAN BEHAR AJITAZIO EDO OPORTUNIST KONTSIGNA

Bateonbatek esango balu Euskadiren langile autogobernua edo Euskadiko Langile Kontseiluak kontsigna simple bat besterik ez dela, gure nazio arazoa teorikoki ez duelako onhartzen edo praktikan burruka nazionala ez duelako eramatzen izango da.

Euskadiko Langile Kontseiluen azken ikuspegia, uste dugu azken urte hauetako burrukaren esperientziak eta Euskadiren histori prozesuaren azterketatik atera dela. Eta azken ikuspegi bezala ipintzen dugu, bihar zer nahi dugunari lotuaz jakiteko gaur nola burrukatu. Eta nola, gure ustez, nahiko garbi geratu den burruka zergatik Euskadi mailan planteiatzen dugun, orain gure eginkizuna hauxe litzake: Gure eguneroko burruka (inguruan dauzkagun arazo guztiak kontzientzia hartu, batzarretan alkartu eta beren konponketa erabaki) azken ikuspegiari lotzen ikasi. Metodo hau eramatzen badugu, protagonismoa eta langile demokrazia indartzetik aparte, antikapitalist izango ginake.

Antikapitalismoaren aurreratzeak osoa behar duelako izan, bai metodotan: Arazoak konpondu batzarretan erabaki ta gero. Burruka egiteko batzarretan erakundetu. Botereari esiju eta ez limosnarik eskatu. Lanak egin ordezkaritza inori eman gabe. Alderdieieez utzi batzarrak maneiatzan, etabar, eta bai ikutzen gaituen arazo guztiak konzientzia hartzean. Ez baita posible errepresioaren aurkako burrukan iraultzaile izatea eta «pelotillero» bat lantegian, hauzotegiaren urbanizazio edo kutsaduran burukalaria izan eta nazio arazoan traidore bat, etabar.

Burruka guztiz oso bat planteiatu behar dugu beraz, eta klasaren bote re eta zuzendaritza diren batzarraren bidez eramandako burruka hau etorkizunerainto eramango bagenuke, Euskadi mailako batzarren koordinaketara automatikoki eramango gaitu, burruka integral edo oso bat eramango zelako bai esplotazio, bai zanpaketak eta bai nazio zapalketaren aurka. Horregatik, egun antikapitalista izatea Euskadiko Langile Kontseiluak edo Euskadiren Langile Autogobernua EUSKAL ESPLOTATUON BENETAKO BEHAR BAT bezala ikustea izango litzake.

Azkenik, gure ikuspegi hau oportunista izango litzake baldin eta gure eguneroko burrukan ez bagenuke nazio burruka klase burukarekin lotuko. Baino gaurko problemak eta praktikaren arazoa aztertu baino lehen beharrezko

deritzaigu protagonismoaz zer ulertzen dugun aztertzea, EZ BAZAIGU IRUDITZEN POSIBLE DAITEKEENIK Euskadi independiente eta sozialista batetara iristera klasearen autoemantzipazio propiotik hasten ez bada, edo burrukan dagoen klasearen PROTAGONISMO OSOA indartzen ez bada.

KLASEAREN PROTAGONISMOA INDARTZEA EUSKADIKO LANGILE KONTSEILUETARA IRISTEKO BIDE BAKARRA BEZALA

Lehenago esan dugun bezala, askatua edo librea izateko era bakarra inoren menpetasunean, ez burjes eta ez buruzagi burokrata, ez egotea da. Horregatik biharko gure gizartea eratzeko gai izan nahi badugu, batzarrak gure arazo guztien ZUZENDARITZA POLITIKOTAN bilakatu, biharko batzarrak KLASEAREN BENETAKO ETA BOTERE BAKARRA izatea nahi badugu, bihar gizartea eratzeko, jestionatzeko, autogobernatzeko gai izan nahi badugu askatuak izateko era bakar bat bezala, Euskadi askatu batetara nahi badugu iritxi: Arazo guzti hauk GAUR planteiatu behar ditugu eta gaurtik hasi erakundetzeako era egokienak indartzen, kapitalaren aurkako burrukan KLASEAREN PROTAGONISMOA OSOA POSIBLE IZAN DADIN.

Nahiz eta gai hau nahiko sakondua egon beste estudio edo azterketa batzutan, hemen ipiniko dugu:

1 - Protagonismo hau nahiko zaila dela, baldin eta klasemen barrenean ez balu lana egingo bere abangoardia natural batek edo klasearen elementu konscienteenek. Eta konsiente diren hauk klasearen arazoak konpondu ahal izateko ezbalira piskanaka eta autonomoki erakundetzen joango, eta ikusirik denok, gutxi edo gehiago, burjes ideologia eta klasearen barrenean erakundetutako erreformisten menpean gaudela, protagonismoa BEREZ aterako del a pentsatzea idealismo a litzateke.

2 - Erakundetu esaten badugu KLASE BERA ERAKUNDETZEA NAHI DUGU ESAN eta ez klasea hobekiago manaiatzeko «klasearen serbitsurako» leudeken alderdi politikoak indartzea. Baizikan: Langile konsiente hoik abanguardia natural bat behar lutekela izan eta honen esanahia zera da: Era-kundetuak eta koordinatuak protagonismoa indartu ahal iza teko, burrukan izango zirela abangoardia. Eta honek ekilibrio bat eskatzen du:

- «Zer gertatzen den» ikusteagatik burrukak desbideratzen ez utzi. Desbideratzen utziaz gero klasearen zati atzerakoenaren eskutan uztea eta alderdi eta sindikato erreformisten eskutan uztea lizateke.

- Klasea ez ordeztu eta ezta ere atzetik indarrez bu1tzatzen saiatu be re protagonismoa indartu gabe.

Horregatik, burjes influentzipea ikusirik eta hau alderdi erreformisten aldetik guztiz indarturik datorkigula ikusirik, klasearen zati konscienteenak AUTONOMOKI ERAKUNDETUAZ eta KLASEA ORDEZTU GABE hautakizunak aurkezten eta ekintzak ondo eramatzen jakin beharko zukeen. Klasearen zati aurrerakoenetan sostengatuaz, noski, eta langile burruka aurreratuenak eredutzat hartuaz EKINTZAREN IRAKASLE bezala.

3 - Protagonismo honek OSOA behar du izan eta era honetan: Klase denak eta bereziki erakundetuak, LANGILE BA TZARRA gizarte berria zuzentzeko gai izan dadin, zuzendari eta zuzendupeko ikuspegi burjesaren aurka burruka gogor

bat eramanaz, eta hortarako beharrezko zaigu protagonismo honek gure behar denak, bai bizitzeko eta bai gizartearen heldutasuna eta bilakaera osoarenak, betetzeko gai izatea.

4 - Egun batzarretan protagonismoa indartzeko metodorik egokiena iruditzen zaigu hau izan daitekela:

- Arazoaren asaltzea eta informapide dena jaso.
- Possible eaitzezken aoluziobide denak EZTABAIDATU.
- Zer postura hartu DANEN ARTEAN erabaki.

Hiru puntu hau batzar guztitan beharrezko direla deritzaigu, baina protagonismoa indartu nahi duen haren postura ezin daiteke izan:

- Posturak atera zai egon eta batzarrean erabakitakoa egin, erabaki haren egokitasuna eztabaidatu gabe edo sakondu gabe.

- Batzarra atzetik herrestan eraman nahi izatea hautakizun teorikoz edo mintzatzeko errastasunaz baliatuaz, eztabaidak eta postura konsienteak hartzea posible egin gabe.

- Bi edo hiru hautakizunen aurkeztearen bidez beste guztiei hitz egiten utziaz edo beste metodo egoki batzuekin, EZTABAIDA POSIBLE EGIN KLASEAREN MAILA POLITIKOA ALTXA DEDIN eta honela gero batzarrak erabakiko duen hautakizuna ASKOZ KONSIENTEAGOA IZAN DEDIN.

Protagonismoa indartze honetan nabamentzea merezi duen gauza oso garrantzitsu bat dago: Arazoaren kontzientzia hartu eta GUK GEUK konpondu ahal izateko medio guztiak ipintzea baino metodo egokiagorik ez dagoela.

Hau da: Gure eguneroko arazoak zeintzuk diren ikusteko batzarretan bildu eta geuk soluzionatzeko AHALEGINEI EMAN BEHAR DIOGU GARRANTZIA, alderditako buruzagi, parlamentarista, gobernuko gizonek eta abarren hitzei batere garrantzirik eman gabe, hauxe baita kapitalist sistemak nahi duena: Gure eginkizuna bakarrik izatea buruzagi handien ahotsa aditu eta gero erabakitzea nork duen arrazoia edo nor izan daiteken jatorrena. Baino gu alkartzea eta saltsa harmatzea kaleko zulo batzutatik, hori ez!

Eta gure eguneroko arazoak konpondu ahal izateko alkartzeko ahalmena bagenuke:

- Antikapitalist ginateke, gure arazoen soluziobidea inongo agintariengan ez uzterakoan eta batzar eta mobilizapenen bidez soluzioa bilatzerakoan, BETI burjeseriaren boterearen aurrean aurkituko ginakelako eta hauk ez dutelako nahiko gauzak heuren ubidetik ateratzea.

- Zuzendaritza duen alderdien utopian ez ginake eroriko. Hauek oso etorkizuneko sozialismo edo komunismoaren izenean, posible den politika bakarrik egiten dutelako, boterearekin paktuak eginaz etabar eta honeri «taktika»ren izen ponpoxoa ipiniaz, praktika mailan iraultzaren posibletasuna ezinduaz, «burrukarako metodo» haukin prozesu guztiaren kontrola burjeseriari ematen diotelako. Alderantziz, gure eguneroko arazoak konpontzeko batzarretan alkartzeko ahalmena bagenuke, hau ezingo zuten kontrolatu ez sindikatu, ez alderdiek eta ezta ere burjeseriak.

- Gure eguneroko burruka azken ikuspegiarekin lotuko genuke.

Euskadin azken urteotan irekitako burukaren prozesuak, batzarren eta autoeraketaren praktika baliagarriena dela frogatu du. Eta honen exenplu bezala jar dezakegu 1960 garren urtetik aurrera eta nazioaren superbizipenarenengatik (bizi ahal izan), Euskadin irekitako burruka: Ikastolen mugimendu herrikoia (gaur gutxi edo gehiago euskal burjeseriak kontrolatuta), alfabetatzeak, euskara batua, eskola sozialak, antzerkiaren mugimendua (probintzietako gobernadoreek zanpatua), euskal festibalak, manifestapenak, etabar, etabar. Honek aski garbi frogatu du protagonista izaterakoan aurrera ateratzen dela nahi den hora ekaitz eta tximist danen kontra (eta ekaitz eta tximist frankistak oso gogorrak dira).

Kultur mugimendu hau dena ez zuen kontrolatu, dominatu edo finanziatu, ez euskal nazionalist burjeseriak eta ezta ere inongo alderdiek (ETAren Kultur Frentearen laguntza kenduaz gero. Eta nahiz eta PNVko zenbait gizon kultur mugimendu hontan nabarmendu, nahi duguna esan zera da: Mugimendu hau dena Euskal Herriaren erraietatik sortua dela). Horregatik, Euskadiko langile herriak klase burruka eta nazio burukaren protagonismoa eraman ahal izango bagenu, aurrerakada oso handia izango genuken.

Baina kapitalak legeztatuak edo kontsentituak diren sindikatu eta alderdiek protagonismo hau eramango balukete, klasea ordeztuko zuten eta sozialismoruntz doan burukaren prozesuak atzerakada handia egingo zuen.

Azkenik, protagonismo hau langile demokraziari loturik dago, ez litzakelako posible langile demokraziarik. gabeko gizarte askatu bat. Eta hemen langile demokraziaz orain denbora luze egindako lantxo baten laburpena ipiniko dugu:

- Langile demokrazia burjeseriaren aurka klase postura bat dagoenean bakarrik sortu daiteke. Langileria eta burjeseria demokrazia batetan nahastuko bagenu, garaile burjeseria aterako zen burjes demokrazia sortuaz. Eta honen eredu bezala Europako capitalist Estaduen demokrazia daukagu. Langile demokrazia klase independentzi politikatik hasten da beraz.

- Langile demokrazia ez da inoiz sortuko, klase bezala alkartu gabe indibidualki jokatzen badugu, hau burjeseriari jokua egitea litzatekeelako. Burjeseriari, klasearen alkartasuna ez zaio interesatzen eta hortarako ezkutuko botu indibidualaren «txolloa» asmatzen du, eta honela langileok ezjakintasuna, propaganda eta beldurra medio dela, kapitalisten morroi edo txori-pito batzutan bilakatzen gara. Demokrazia posible egingo da klase bezala alkartuta jokatzen badugu, geure arazoak irekitasun auztiarekin batzarretan eztabaidatzetan baditugu eta askatasun osoarekin eta eskua jasoaz erabakiak hartzen baditugu. Ezkutuko edo isilpeko botuak desalkartze, deskonfiantza eta beldurra sortzen duo

- Langile demokrazia protagonismoa da. Beraz: langileok gure eginkizuna beste esku batzutan ordeztuko bagenu, zuzendaritza eta zuzendupeko capitalist gizartearen modelu bera indartuko genuke. Eta hauxe da, hain zuzen, kapitalistek eta heuren Estaduak nahi dutena: Alkarhizketak, paktuak, eta negoziaketak langileon ordezkariekin egitea, honela sindikatu eta alderdien jokoaren bidez, klasearen kontrola eta burukaren frenatzea aseguratu.

- Azkenik, langile demokraziak ez du esan nahi minoriak edo gutiengoak maioriaren edo gehiengoaren azpian egon behar duenik. Azpiratze hau egitekotan mekanikoa litzateke eta ez ideologikoa (ekintza bat aurrera eraman ahal izateko adibidez), baina gutiengoak bere planteiamendu denak defendatu egin beharko ditu eta baita ere praktikara eraman baliagarri den planteiamendua dela frogatzeko. Gehiengo

izate hutsak eta klase ikuspegitik begiratuaz, ez du nahi esan nahi ta nahiez arrazoia eduki behar denik.

IZARREN HAUTSA

1

Izarren hautsa egun batean
bilakatu zen bizigai,
hauts hartatikan uste gabean
noizpait ginaden gu ernai.
Eta horrela bizitzen gera
sortuz ta sortuz gure aukera
atsedenik hartu gabe:
lana eginaz goaz aurrera
kate horretan denok batera
gogorki loturik gaude.

2

Gizonak badu inguru latz bat
menperatzeko premia,
burmka hortan bizi da eta
hori du bere egia.
Ekin ta ekin bilatzen ditu,
saiatze hortan ezin gelditu,
jakintza eta argia:
bide ilunak nekez aurkitu
lege berriak noizpait erditu
hortan jokatuz bizia.

3

Gizonen lana jakintza dugu:
ezagutuz aldatzea.
naturarekin bat izan eta
harremanetan sartzea.
Eta indarrak ongi errotuz
gure sustraiak lurraldi lotuz
bertatikan irautea:
ezaren gudaz baietza sortuz
ukazioa legetzat hartuz
beti aurrera joatea.

4

Ez dadukanak ongi ohi daki
eukitzea zein den ona,
bere premiak bete nahian
beti bizi da gizona.
Gu ere zerbait bagera eta
gaud en tokitik hemendik bertan
saia gaitezen ikusten:
amets eroak baztertuz bertan
sasi zikinak behingoz erreta
bide on bat aukeratzen.

5

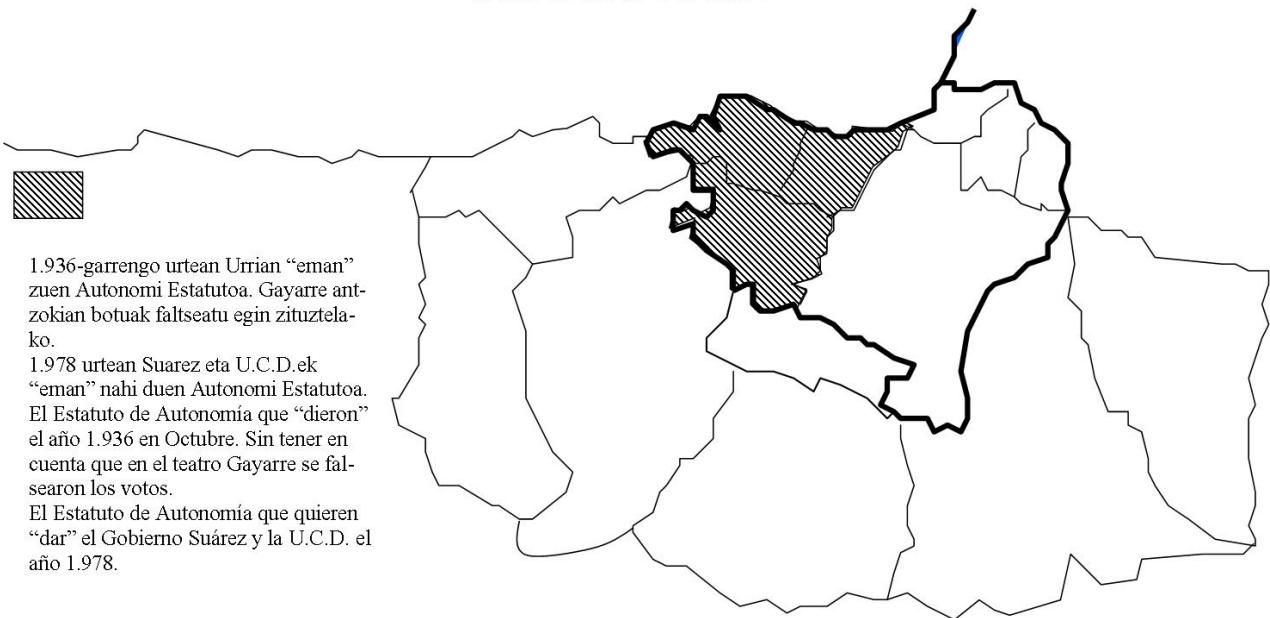
Gu sortu ginen enbor beretik
sortuko dira besteak
burruka hortan iraungo duten
zuhaitz-ardaska gazteak.
Beren aukeren jabe eraikiz
ta erortzean berriro j aikiz
ibiltzen joanen direnak:
gertakizunen indar ta argiz
gure ametsa arrazoi garbiz
egiztatuko dutenak.

6

Eta egia bilakaturik
ametsaren antz iduri,
Herri zahar batek bide berritik
ekingo dio urduri.
Guztien lana guztien esku
jasoko dute sendo ta prestu
beren bizitzen edergai:
dim zakarrak bihotzik ez du
lotuko dute gogor ta estu
asez dedin gizonen gai.

XABIER LETE (1974)

KANTABRIAKO ITSASOA

LAUGARREN ATALA

PRAKTIKA: EGUNGO ARAZOAK

PRAKTIKAREN ZERGATIA

Euskal klase esplotatuon askatasun osoa praktikak egingo du posible. Eta praktika honen zergatia argitu beharradaukagula garbi ikusten dugu, nazio arazoa burrukaren praktikan likidatzen delako. Eta hemen argitasun bat egiten saiatuko gara Euskadiko antikapitalist batzuen baieztapenari erantzun nahiean: Hauek ziotenez ezin omen dugulako artifizialki nazio arazoaren kezka langileriari sartu.

Esaldi ikaragarri honen aurrean guk ezin dugu inolaz ere onhartu nazio zapalketa nabaitzen ez duen euskal langile hark ez daukala zergatik burrukatu zapalketa honen aurka. EZIN DEZAKEGU ONHARTU esatea Araba edo Nafarroako (edo Gipuzkoa ta Bizkaiako) langileriaren zati batek ez badu zapalketa nazionala nabaitzen, ez dagoela zergatik sartu artifizialki kanpotik arazo hau. Eta ez dugu baieztapen hau onhartzen arrazoi askorengatik:

1 - Euskal klase zapalduon zati batek ez badu nazio arazoa somatzen, zapalketa jasatzen dugunok baino askosaz zapalduago dagoelako da. Inmigranteen arazoa gerorako utziaz, Araban, adibidez, uste dugun baino euskal langileen porzentaia handiagoa egongo da: Gipuzkoa eta Bizkaiatik joandakoak eta bere euskal nortasuna galdu duen Gasteiza joandako nekazaria. Nafarroa

eta Arabako langileriaren zati handi batek ez badu nazio arazoa somatzen, desintegratzearen prozesua edo euskal nortasunaren desegitearen prozesua azken finera iristen ari delaren seinalea izango litzake. Hau da, euskal ezereztatzea ia osoa izango zen eta honela zati honen zapalketa, zapalketaren aurka burukatzen dugunona baino handiago litzake.

2 - Nazio arazoa somatzen ez duenari hontaz konturarazteari arazoa artifizialki injektatzea dela esaten dutenek, erru ikaragarri batetan daudela esan genezake; ikuspegi hontatik begiratuaz langileria antikapitalista izateko ahaleginak egitea ere kanpotik injektatzea litzatekeelako. Hau da: Egun langileen perzentaia X bat egongo da Suarez-en erre forma edo Autonomi Estatuto burjes batekin konformatuko lirazkenak, baina gu, antikapitalist izan nahiean, ez gara honekin konformatzen eta ez gara ibiltzen autonomiaren atzetik ipurdia galduaz eta ez dugu lantegitan erreformismoa indartzen. Gure postura hontaz oso garbia da: Protagonismoa indartu nahi dugu eta ikusarazi arazoa ez dela Gobernu batena, kapitalist sistema eta bere zaindari den Estaduarena baizik. Nazio arazoaren aurrean berdin jokatu behar dugu beraz, bestela burruka guztiz zatituko genukeen eta burjes ttipiaren antzera euskal klase zapalduon liberazio osoa oldartu edo afrontatu gabe.

3 - Langile artean ere beste ideia oso nahastu bat ere ba dago: Esaten dutenek nazio zanpaketaren aurlcako burruka hau hontaz kontzientzia dagoen zonatan bakarrik eraman behar dela eta nabaitzen ez den tokitan ez dela ezertxo ere egin behar.

Jokaera honek izugarrizko oportunismoa politikoa darama., kapitalismaren kolaboratzaile izatea da eta benetako arazo baten likidatzea litzateke. Nazio zapalketaren aurkako burruka langile herriak eta burjes ttipiak eraman du ETA-n burrukaren prozesuaren influentziarekin eta gaur egunean uste dugu Gipuzkoa eta Bizkaiko langile herriaren barrenean,, aldatuezinezko prozesu bat irekita dagoela, eta askoren lan isolari eskerrak sistemaren aurkako burruka oso bat planteiatuaz. Prozesu hau Nafarroan pixka bat atzeratuago egongo da eta batez ere Araban. Baino ezin dezakeguna egin zera da: Lehendik benetako mugimendu bat dagoen tokitan bakarrik burruka oso a planteatu.

4 - Oso oportunitista eta likidazionista izango bagina ere eta Nafarroan edo Araban (baita ere Lapurdi, Ipar Nafarroa eta Xuberoan) ez bagenuke nazio burruka planteiatuko, gure borondatetik kanpora prozesu bat irekita dago, batez ere Nafarroan. Eta hemendik denbora batetara Nafarroa eta Arabako klase esplotatuak nazio zapalketaren aurkako burruka gogor bat egiten hasiko balira eta guk orduan eta ORDUANTXE BAKARRIK planteiatuko bagenuke burruka hori apoiatzea, oportunismo nazkagarri bat izango litzake eta gainera klasaren zati konscienteenak egindako lan isolata eta gogorra geure onerako probetxatzea litzateke.

Hego Euskadiko lau probintzitan burruka oso bat GAURTIK planteiatu behar dugu beraz, eta eztabaidatzen hasi nola burruka dezakegun Ipar Euskadin. Euskal langile klase eta lan. gile herriaren liberazio osoa klase eta nazio liberaziotik pasatzen delako .

ZER PRAKTIKA ERAMAN DEZAKEGU

Zer motako praktika eraman dezakegun ikusi baino lehen aztertu beharra daukagu:

- 1 - Kultur iraultzaren prozesu bat irekitzeko beharra, eta
- 2 - Zer egoera politikotan sartzen den praktika hau.

KULTUR IRAULTZA

Klasearen protagonismoa eta batzarrak indartze hutsarekin, capitalist Estadua besterik gabe ez da desegingo. Burruka harmatuari loturik legooken autoeratzaile prozesu bat ireki ahal izateko, ondo erakundetuta egotetik aparte, burrukaren barruan estable eta konsiente diren klasearen porzentaia gero handiagoa behar du izan. Eta praktikak irakasten digunez protagonismoa indartze hau nahiko erraza da burruka garaietan, baina «atseden» edo «reflujo» garaietan eta nahiz eta igarotako burruken metoduak, erak eta mamia ez ahaztu, alderdi eta sindikatoek probetxatzen dira langile herria «beren» sindikatu edo alderditan erakundetzeko, honela heurak, lehendik programatuta daukaten helburu «taktikotara» eta kontrolpean langile herria eraman ahal izateko, protagonismoa alderdi eta sindikatoek eramatzen dute eta langile herria indar agindupeko eta pasibo batetan bilakatuaz.

Gero gehiago sortuko den egoera honen aurrean, langileria autonomoki erakundetu beharra ikusten dugunok, langile independiente denok eta langileriaren politika maila goratzearekin batera protagonismoa beste gauza guztien gainetik ipintzen dugunok, ongi presta gaitezen, batzarrak indartzearekin bakarrik (nahiz eta lan honek lehentasuna eduki) ez dugulako lortuko maila politikoaren altxatzea, etengabeko eztabaidak eta kultur iraultza ere beharrezkoa zaigu. Eta hortarako behar dugu.

AUTOHEZIKETA EDO AUTOEMANTZIPAZIOA

Nora goazen, gure burruka zer den, Euskadiko Langile Kantseiluak, etabar ulertu ahal izateko, burrukari eta burukaren azterketari lotuta geron autoheziketa behar dugu, gero langileri guztiengan hedatu ahal izateko, maila politikoa altxatuz askatasun osara joateko. Horregatik autoemantzipazio hau hiru ardatzetik pasatuko litzake:

Burjes integrazioaren aurkako burruka

Kontutan harturik klase zapalduori dominatzen gaituen ideología, boterean dagoen ideología dela (ideología eta kultura), hemen Euskadin integratze saiatze hau bi eratara egin da eta egiten da:

- Alde batetik burjeseriaren botere dena ikutu gabe, propaganda «ofizialaren» bidez eta alderdi estatalista ta erreformisten laguntzarekin «danon artean Herria edo Aberria salbatzeko» ideia sartzen eta hortarako prestatzen saiatuko dira. Hitz gutxitan: Burjes demokrazia, zuzendaritza duen eta zuzen-

dupeko gizartea eta espanyiar nazionalismoa indartuko dute, Euskadiri Espainiaren (edo Frantziaren) «errejio berezi» baten kategoria emanaz, etabar.

- Bestaldetik, Euskal burjeseri autonomistak euskal nazionalist ideologia indartzen ari da, Euskadiri klase burukaren gainetik legooken batasunaren kategoria emanaz eta esplotaturiko klaseon nazional sentimendua probetxatuaz heurak burukaren zuzendaritza eraman ahal izateko.

Horregatik, autoheziketa honek burjeseriaren interesen gainetik edo kanpotik behar du egon eta garbi eduki ideiak, eta aztertu danon artean eskola sozialetan eztabaidatuaz:

- Jasatzen dugun nazio zapalketa kapitalismaren ondorioa dela eta ez azken 40 urtetako bakarrik.

- Gure askatasun nazionalaren aldeko burruka hau, beti eta historikoki, klase esplotatuok eraman dugula eta euskal burjeseri nazionalistak burruka hau bere onerako probetxatzen saiatu izan dela eta saiatuko dela

- Esplotatuok jasatzen dugun nazio zapalketa euskal burjeseriak jasatzen duena baino handiagoa dela (Burjeseri euskaldunak dauzkan posibilitateak gure historia, artea, musika, literatura, etabar sakontzeko eta ezagutzeko, gureak baino askoz handiagoak dira, ez badute ezer aztertzen likidacionista edo espanyolista direlako izango da).

- Gure nazio liberazioa klase liberaziotik pasatzen dela, hau Euskadiko Langile Kontseiluen azken ikuspegia lotuaz.

- Euskadiko Langile Kontseiliak ez direla produzio eraren sozializazioa bakarrik (nazionalizazioa inoiz ez), ezta ere ekonomia berdintasunarekin hedatzea bakarrik, GIZARTEAREN ALDAKETA OSOA BAIZIK, gaurko gizarte oso a iraultzea. Eta honek esan nahi du behin betirako ezberdintasun hauk desagertu behar direla: Esku lana eta lan intelektuala, hiria eta baserria, zuzendariak eta zuzendupekoak, etabar, etabar.

Langile klase inmigratuari heziketa

Ikutzen eta influenziatzen gaituen burjes nazionalismoak euskal eta erdal langileria sakabanatu edo separatu lezake, baina hau ez bakarrik guk eduki dezakegun burjes euskal nazionalismoaren influentziagatik, inmigratuak daukaten burjes espanyol nazionalismoaren influentziagatik ere bai (Ipar Euskadin egoera arras desberdina da). Oraindik Euskadin integratu gabeko inmigratuek ez dute ulertzen nola daiteken gu ez egotea konforme edo heurei begi onez ez ikustea, guk heuren lurrealdeen aldean bizitza maila askosaz a1tuago baldin badaukagu. Eta uste dugu beharrezkoa dela ulertarazitzea:

- Euskadi, kapitalist klasaren interesengatik zapalduta dagoen nazionalitate bat dela eta bi Estaduren azpian dagoela.

- Heuraren gain ezarritako bortizkeria (jan ahal izateko beren lurraldetatik aldegin beharra) eta gure gain dagoena (nazio bezala jasatzen duguna) espanyiar kapitalist handien interesetan daukala bere sustraia.

- Heurak Andaluziatar, Extremaduratar, etabar kapitalist sistemaren jaiotzetik aurrera ez badute beren kultura herrikoia desarroilatu eta indartzeko posibilitaterik eduki, Gaztelako burjes kultura goitik behera ezarriaz, gure egoera

askosaz grabeagoa dela historikoki independienteagoak izan garelako eta kultura, hizkuntza, ohiturak etabar askosaz ezberdinago direlako eta hau gutxi balitz, kontutan ere hartzekoa del a Herri zahar bat izaterakoan (Harri arotik zuzenki gatoz) askatasunaren aldeko burukaren ohitura etengabea izan dela, eta kapitalismoaren sorketatik zapalketa ia genozida bat jasatu dugula, geure nortasunaren arrastoak ia galdu arte.

- Ikusarazi espaniar nazionalismoa, boterean dagoen klasearen engainu bat besterik ez dela beren interesak hobekiago defendatu ahal izateko, eta bai heurak eta bai gu burjes nazionalismo guztien kanpotik behar dugula egon.

- Ikusarazi zergatik une hontan abertzetasun iraultzailea indartu behar dugun.

- Liberazio osoa, nazio eta klase ikuspegitik, Euskadiko langile kontseilutan aurkituko dugula, eta heurak hemen geratu behar badute Euskadin integratzeko obligazioa dutela beren kultur, hizkuntza, etabarreko inplikazioekin, eta ezingo baluteke, gure nazio burukari estorburik ez dezatela egin gutxienez.

- Heurak beren kultur etxeak: Extremaduratar, Andaluziatar, Gaztelatar, etabar, Euskadi sozialista batetan edukiko zutekela eta orain ere bai baina baldintza batzurekin: Gure nortasunaren alde, gure nazio burukaren alde, eta Euskadiren berreuskalduntzearen aldeko posturak edukiaz bakarrik.

- Euskal klase esplotatuon nazio zapalketa, arazo politiko bat dela eta bere osotasunean egindako klase burukak bakarrik konpon lezakeela.

Barne lanak eta langile eskolak

Auto-heziketaren prozesu hau aurrera eraman ahal izateko, lanak egin eta egunero eztabaidatzeko gai izan behar dugu. Klase burruka eta nazio burruka aztertzen ikasi behar dugu, uneorotan eztabaidatzeko bai gure koiuntural ekintzak eta baita ere zer ikuspegi eman batzarrei, langile eskolei, etabar.

Langile eskolak edo eskola sozialak beharrezko zaizkigu, gaurtik lantzen joateko eta esku lana ta intelektual lanaren ezberdintasuna gutxitzen joateko:

- Klase zapalduoi gehien ikutzen gaituen gertaera politiko garrantzitsuenen eztabaida.

- Ahal den errazen desarroilatu gaiak eta aztertu ta sakondu: Kapitalist errepresio eta esplotazioaren zergatia. Gobernua eta Estaduaren desberdintasuna. - Langileriaren nazioartekotasuna Euskaditik begiraturik. - Iraultza osoa Estadu kolpearekin ez nahastea. - Nondik pasatu behar duen burukak klase esplotatuon liberazio osora iristeko. - Zergatik gauden nazionaleki zapalduak. - Etabar, etabar.

- Langile eskoletatik aparte (edo barnean) gau-eskolak egongo lirazke: Euskalduntzen eta alfabetatzeak. Baino euskara ikaste hutsean erori gabe, klase mamiari lotuaz eta ikutzen gaituen arazo eta lanaren azterketari lotuaz soluziobideak aurkitu ahal izateko. Hemendik aparte gai bakarreko azterketak egin ditezke: Euskadiren historia. - 1936ko gerra. - Nazio zapalketa non eta nola nabarmenzen den. - Etabar, etabar.

2) ZER EGOERA POLITIKOTAN SARTZEN DEN PRAKTIKA ETA ZER MOTAKO PRAKTIKA ERAMAN

Gure asmoa ez da azterketa politiko sakon bat egitea, datu ekonomiko asko ez dauzkagulako eta ezta ere Europa edo

Estadu mailako egoera politikoaren datuak. Kaletan eta lantegitan ikusten duguna ipiniko dugu beraz.

Une politiko oso garrantzitsu eta historiko baten aurrean gaude eta erreformismo eskaz eta penagarri batetara edo iraultzara eraman gaitzakeena da.

Alde batetik frantziar gobernuaren faxistatzea daukagu (Inglaterra eta batez ere Alemaniako gobernu ere bai) eta euskal politik babestuaren mugimenduak eta Ipar Euskadiko erakunde abertzaleen mugimendua askosaz zailago egiten duo Suarez-ekin Giscard-ek egindako paktu beldurgarria da eta Apalari politik babesa ematen badiote, ez da izango noski bi kapitalist gobernuen borondateagatik.

Bestalde, Suarez-en politik erre forma guztiz lotsagarria dago, eta hau dena 1929-tik honera egon den kapitalist ekonomiaren krisi zikliko handienetako baten barnean eta Spainiar Estaduari askoz gehiago ikutzen diona hemengo politika ekonomikoa guztiz alderakoia, ganterra, desfalkoz eta tranpaz beteta dagoelako: Matesa, Redondela, Reace, Lockheed, etabar, eiabar. Eta hau gutxi balitz Suizara ateratzen diren milaka milioiak daude. Eta honek guztiak Spainiar Estadua ekonomikoki Europako ahuleneko batetan bihurtzen duo

Kapitalist ikuspegitik begiratuaz Suarez-en erreformak ez du ekonomia bere egoeratik atera ahal izateko «partxeo» bat ere egiten, Europako kapitalist Estadutan daukaten fiskal erreforma bat izango zen bezala, bunker ekonomikoa zutik diraulako eta «aberriaren gurasoak» ez dutelako nahi inongo sakrifiziorik egin eta ezta ere lehengo txantxuloak galdu.

Egoera ekonomiko ia katastrofiko honetan (baina honek ez du esan nahi kapitalismoa eroriko denik) Suarez-i irekitasun politikoaren hautakizuna geratzen zaio eta «demokrata» izaten ikasi. Eta hementxe sartzen da alderdi politikoen jokua, langileriaren bizkarretik parlamentuak politika eginaz eta baita ere sindikatuak kapitalarekin egin nahi duten «paktu soziala» langileriaren bizkarren gain, beti bezala, krisisa gainditzeko.

Euskal klase esplotatuok 40 urtetako zapalketa gogorraren ondorioz eta irekitasun politikoaren ilusioarekin, legeztapenak etabar, gauza hobekiago joango denen itxaropen izpi bat duka. Eta multzo horren barruan zati bat ba dago elektioak amaitu eta hiru hilabetera esperantza hori galtzen ari dena eta nahiz eta zati hori elektioak boikoteatu genituenenak izan, nahiko garrantzizko porzentaia izango da, Gipuzkoan gutxienez.

Baina benetan oso penagarria dena legeztaturiko alderdi politikoen jokoa da, eta baita ere legeztatu nahi dutenena ere:

Euskadiko klase zapalduon autoeratzearren espenentzla eduki eta gero, bide hortatik abiatu beharrean, beren alderdi edo sindikatoen protagonismoa

bakarrik indartu nahi dutelako, esanaz klaseari heurak aterako dituztela sutatik gaztamak. Alderdi politikoek erortzen ari diren posturak: Autoeratzearren aurkako traizioa, oportunismoa eta erreformismoa, bal, estatalistek eta bai abertzaleek, benetan beldurgarria da, pauso taktikoen izenean klasaren potentzialidadea frenatzen ari direlako.

Eredu bezala dauzkagu:

- Euskadiko «Askatasunaren Ibilaldia» probetxatuaz alderdiak azken orduan gurdira igoaz Ororbian montatu zuten dende rete a eta gainetik, Gobernadorearekiko negoziaketa guztien gainetik eta kazike espanolista ta Nafarroako eskubi muturreko espaniarren interesen gainetik, ibilaldia Iruinean amaitu zedin ahalegin guztiak ez zitzaten egin.

- Apalaren aldeko manifestapenak: Amnistia jestoren, hauzotegitako erakundeak, anarkoak, antiparlamentanst independienteak, Errenderiako batzarra, etabarren laguntzarekin aurrera zohoazen. Baino alderdiak iristen dira eta gobernadorearekin negoziaketan lortutako manifestapen legeztatua lortzen dute, lau kontsigna bakarrik ametituaz eta frantziar konsuladotik igaro gabe. Baino manifestanteek oihukatzen zitzaten kontsignak legeztatuak baino askoz aurrerago joaten ziren, eta «estrainatu» batek Autonomi Estatutoaren alde (alderdiak maneiatura dagoen gizona da hau) oihua egin zuenean manifestanteak INDEPENDENTZIA! oihuarekin erantzun zuten.

- «Ezker» eta «abertzale» izeneko alderdi batzuk Donostian egindako manifestapen gogor batzuren aurka altxatzen dira! Eta gainera burjes eta faxista den «Diario Vasco» periodikoaz baliaturik. Hauxe bakarrik falta zitzaigun!

- Legeztatuak dauden alderdiek, parlamentuan daudenek, eta legeztatu nahi dutenek ere bai, ajola zaien guzia pastel politikoaren partiketa dela dirudi, ea nor geratzen den bote re aren zati handianarekin. Eta honela burjes boterearekin paktoak egiten dituzte:

- Suarez-ek «emango» duen Autonomi Estatutoa, PSOE, PNV etabar heurena izan dedin dabilta. Eta independentzia eta sozialismoa oihukatzen duten alderdiek ere (LAIA EZ ez) independentzi honekin ahaztu direla dirudi eta Estatutoaren atzetik dabilta.

- Paktu soziala nahi dute egin eta sindikatuak legeztatuaz gero, langile boterea eta autoeraketa indartu beharrean bakoitza bere sindikatua indartu nahian dabilta, nahiko tranpa eta engainu erabiliaz ahal denik langile gehienak «heuren» sindikatu barnetan sartzeko.

Egoera oso grabea da, ez hainbeste langileriaren maila politikoagatik, alderdien barrenetan iraultzaile krisia izugarrizkoa dagoelako baizik. Eta honela, burjeseria «eskaintako» boterearen zatitxo batengatik ipurdia galduaz dabilta. Eta guzti honek klasearen influentzi handia dauka. (Legeztapenaren edo boterearen atzetik ipurdia galtzen ibiltze hontan, oraindik postura jator batetan mantenitzen direnak -antiparlamentaristak kenduaz gero- KASEKOEK izango dira -LAIA-BAI eta HASI-.)

Horregatik nahiz eta orain indarren korrelazioa gutxi edo gehiago kamuflaturik dagoen erreformismoaren al de egon, EZIN DEZAKEGUNA EGIN zera da: Hautakizun oso politik atera klasea geureganatzeko, hau alderdien erru berdinean erortzea litzakeelako, ezta ere klasea gure atzetik jarrai dezan

gure planteiamendua jeatsi, hau gure ibilbideari eta Euskadin irekitako batzar mugimendua traizio bat litzakeelako eta askosaz gutxiago beste langile erakunde batekin alkartzea, ekintza batuaren estilora, ugaritasun gahiago edukitzeko, nahiz eta praktika eta hastapenak desberdinak izan.

Gure hautakizuna gaur, bihar eta etzi berdina izango da: Euskadiko Langile Kontseiluruntz doan protagonismoa, autoeraketa eta batzarrak indartuaz, gure eguneroko arazoak soluziobidean ipini. Eta hautakizun honek era oso desberdinak hartuko ditu egoera politiko ezberdinaren aurrean eta ekintzarako programa ezberdinak ere beharko dira egin. Baino uste dugu hautakizun hau kalera atera eta euskal langileriak ezagutu egin behar duela, gaur eta bihar lata emanaz nahiz teorikoki nahiz praktikoki, parlamentarismoaren modak urte batzuk irauten badituere, uste dugulako Spainiar Estaduak ez daukala ahalmenik ez ekonomia konpontzeko (ez bada langileon gerria estutuz) eta ezta ere klase zapalduen nazio zapalketa konpondu ahal izateko, eta garaia iritxitakoan gure hautakizuna, burrukarako erak eta praktika nahiz eta oso neurri ttipian zutik balego, sindikatu eta alderdien jokua desmaskaratzeko ordua ailegatuko zen, eta honela, batzarren prozesu bat ireki ahal izango zen. Eta hau askoz errazago ikusten dugu Euskadin Spainian baino eta Europako Estadutan baino errazago, European hainbeste urtetako burjes demokraziak eta sozial demokraziaren domeinu edo dominazioak pixu handia daukalako eta esplotatuko klaseak Euskadin baino askoz integratuagoak daudelako.

Hau guztiagatik, nahiz eta langileria sindikatutan sartu, gure praktikak berdina beharko du izan: Batzarrak indartu, alderdi eta sindikatoen burokrazikeri eta maneiatu nahi izatea salatuaz.

PRAKTIKA

Eta terreno praktikoan sartuaz: Euskal burjeseri nazionalisten, sozial-demokrazia, eta sindikatu ta alderdien laguntzarekin, Spainiar oligarkiak markatu duen ofentsibaren aurreari, bi arazo dauzkagu:

SINDIKALISMOA

Ofentsiba honen aurrean gure hautakizuna betikoa da:

Batzarra -errepresentatzaileen komisioa-, errepresentatzaileen batzarra edo batzar guztien koordinaketa edo herri batzarra.

Baina hau burruka garaietan erraza den bezala, atseden garaietan sindikatuek eskua sartzen dute urak beren errotetara eramateko. Honen aurrean gure eginkizuna BATZARRAK IRAUNARAZTEA bear du izan.

Eta hau posible ez balitz, gaitzerdi litzake errepresentatzaileen komisioak iraunkoraraztea. Baino hau kasu batetan bakarrik egin daiteke: Errepresentatzaile denak bere lana batzarrak indartzea delaren konsiente balira, edo honek batzarrak indartzeko balioko balu. Baino errepresentatzaileek beren kontura erabakiak hartzen hasiko balira, edo burokrazikeria sortzen hasiko balitz, errepresentatzaileen komisioaren iraunkortasuna desegitea

litzateke egokiena, batzarretik kanpora dagoen bote re batetan edo beste mota batetako sindikatu batetan bilakatuko zelako.

Batzarrak indartzetik aparte, gure eginkizuna batzar huae MAMI POLITIKU bat ematea litzateke, batzarrak klasearen erabakigune eta zuzendaritza politikoaren zentrotan bilaka zitezen. Esplotazio ta zapalketaren aurkako burruka alkartuaz, euskara lantegitan irakatsi dadinen alde, nagusiek ordaindutako ikastolekin baina langileriaren kontrolpean, etabar.

Batzarrak indartzearen eta sindikalismoa salatzearen alor honetan, eginkizun oso garrantzitsu bat, lantegitan, hauzotegian eta herrian gure lanaren eraginaren bidez eta propagandarekin pixka bat lagunduaz, izan daiteke ikusaraztea gure eguneroko arazoak: Bizitzaren garestitzea, hauzotegi ta lantegiko arazoak, irakaskuntza, euskara, ikastolak, etabar, GUK GEUK KONPONDU BEHAR DITUGULA, eta parlamentarien edo sindikatoen bidez oligarkiaren paktuak eginaz gero ez direla arazoak bere osotasunean inoiz konponduko, paktuak beti burjeseriaren aldekoak izaten direlako eta ez langileriaren aldekoak.

UDALETXEAK

Lantegitan batzarrak indartu behar ditugun bezala, hauzotegi eta herritan ere berdin indartu behar ditugu, medio hauen bidez:

- Plataforma legeztatu batzuk sortu, hauzoen asoziazioak etabar hauzotegi edo herriko jendearen alkartzea errazteko eta junta direktibiden exekutibidadea kentzen saiatuaz, denari irekita leudeken lanerako taldeak sortuaz etabar, arazo danetan hauzoko denak parte hartu ahal izateko eta honela ERABAKI LEKU BAKARRAK IZAN DAITEZKEN HAUZOTEGI ETA HERRIKO BATZARRAK FINKATU.

- Lantalde desberdinen indartze eta koordinaketaren bidez: Urbanismoa, sanidadea, etxegintxa, kutsadura, haurtzaindegia, ikastolak, euskal kultura, gau-eskolak, alfabetatzeak, langile eskolak, etabar, herri batzarra ezartzearuntz.

Erakundetzeko era hauk lehendik dauden lekutan indartu eta ez dauden tokitan sortzea beharrezkoazaigu euskal langile herriaren protagonismo oso bat eta autoeraketa indartu ahal izateko.

Baina une hontan udaletxe «demokratikoen» aurrean gaude Euskal Herriak 40 urtetako diktadura erahile baten ondoren udaletxeak demokratikoki aukeratuak izatea nahi duo Eta dahiz eta garbi iusi kapitalist Estaduak daukan sostengatzaile handiena udaletxeak direla, honela beren planak, «demokratikoki» edo diktatorialki, aurrera eraman ahal izateko eta nahiz eta gure hastapenak batzarrak indartzea eta sindikatu eta udaletxeei boikota egitea izan, gure praktika, uste dugu, honelakoa behar litzakela izan:

- Udaletxeei boikota egin eta hauzotegien batzarrak indartzen joan posible izan daitezken leku danetan.

- Batzarrak berez indartu ezin diren lekutan, herri ta hauzotegien batzarrak indartuko luketen kontzejal haiei lagundi, erabakiak batzarretan hartuaz, eta udaletxeak honela batzarren bozeramaile huts bilaka daitezen.

- Ezertxo ere ez egin eta elekzioak boikoteatu, oraindik herri eta hauzotegi batzarrak indartu ezin diren lekutan eta batzarren aldeko kontzejalik ez leuden lekutan.

Zalantzari gabe hiru hautakizun hauk une oso koiuntural bati erantzuten diote, eta gure betiko hautakizuna ataltxo honen hasieran ipini duguna da.

AUTONOMI ESTATUTOA

Arazo hauen danetik aparte, gaur egun ezker eta eskubiko alderdi denak indartu nahi duten Autonomi Estatutoaren arazoaren aurrean gaude.

Estatalista diren alderdi denak arazo hau oportunismo higuingarri batekin ari dira erabiltzen, baina «iraultzaile» eta «abertzale» izeneko alderdiek ere Estatutoaren ideia guztiz indartzen ari dira, gero sozialismoruntz joan ahal izateko azpiestructura eta kultur barruti egokiena balitz bezala. Estatutoa indartzea, gure iritziz, Ekaina 15eko elekzioak indartzea bezalako jokaera berdina edukitzea da:

- Suarez-en Gobernuari Estatutoa «ematea» interesatzen zaio, baina ez da izango Autonomiarena, katalandarrak diotenez bezala, «Autonomosuya»rena baizik.

- PNV, PSOE, etabarrei Estatutoa interesatzen zaie eta konkretuki PNV ari da Suarez-ekin negoziatzen.

- Ezker abertzalearen zati bat dago (EIA eta KAS-ekoek) Estatutoaren aldeko j arrerarekin.

Arazo honen aurrean eta gure borondatetik kanpora, Estatutoa eman emango dute. Eta arazoa hementxe datza:

- Ezin dugula Estatutoruntz doan burruka onhartu, ez taktika eta ez ezzereren izanean, hau planteiamendu guztiak jeistea litzakeelako, Madril-ekin negoziazketa onhartzea da, Hego Euskadi Espainiaren barnean legeztatzearren (Estatuto «Errejionala» emango bait digute) babestea eta Euskadiko Langile Kontseilu edo independentzia ta sozialismoaren ikuspegia guztiz traizionatzea litzakeelako.

- Estatutoa euskal burjeseri erdia eta Madrilen artean egindako paktu bat da. Eta egiten ari badira paktu hau EUSKAL KLASE ESPLOTATUON BURRUKAK hartara behartu dielako da eta nahi dutena zera da, paktu hau baliagarri izan dadila:

- ETA-k utz dezean borroka harmatua.

- Klase esplotatuok baretzeko ta mugi ez gaitezen.

Kapitalist ekonomia konpondu ahal izateko euskal burjes nazionalismoaz eta paktu sozialaz baliaturik.

Eta nola espaniar kapitalismoak emateko prest dagoen Autonomia kaleko burrukari eskerrak izan den, gure postura orain ere independentzia eta sozialismoaren alde burukatzea izango da eta burruka gogorrago den heinean gehiago ematera behartuak aurkituko dira.

- Bestalde, Estatuto bat edo beste ba daude ezker abertzale parlamentaristek indartu nahi dutena (eta emen hastapenaz edo printzipioz antiparlamentarista ez direnak sartzen dira, hau da, elekzioak boikoteatu zitzuten alderdiak, Suarez-en gobernuak «heurak ipinitako» bi baldintza ez zituelako betetzen ziotenak), eta Estatuto hau PNV Suarez-ekin negoziatzen ari dena baino zabalagoa balitz, hau lortzea ez zen posible izango negoziaketaren bidez. Eta burukaren bidez lortzekotan askoz egokiagoa da independentzia eta sozialismoruntz doan burruka bat indartzea, klasearen politika independiente batekin, eta ez Euskadiren Autogobernu bat lortzen joan, autogobernu hori norena den esaten ez den bitartean burjeseriarena den seinalea da, eta Euskadi kapitalista bategatik burukatzea utopikoa izatetik aparte, burjes nazionalist oso atzerakoia izatea da.

- Eta garrantziskoena zera da: Burukari ematen diogun mami politikoa eta burukatzeko erak azken ikuspegia loturik daudela, eta hau guretzat euskal langile herriaren askatasun edo liberazio osoruntz doan burruka da. Orain ez ditugu, beraz, metodorik aldatuko eta burukari interklasista edo populista izan daiteken mami politikoa ipini. Guk gurean jarraitu beharko dugu, eta oligarkia konzesio gehiago egitera BEHARTUA AURKITUKO BALITZ (eta independentziaren alde burukatu gabe gutxiago emango luke), emango luken askatasun hoik edo nazio askatasunaren zatitxo hori ongi etorriak izango lirazken, probetxatzen jakingo genitu. Baino inoiz ezingo dugu aldatu ez mamia eta ez metodoak, beti Euskadiko Langile Kontseiluruntz joango ginakeelako.

- Populista edo interklasista mamia eta metodoak erabiltzea, oligarkiarekin bakezale iza tea da, burruka ez gogortzea eta burukaren mamia jeistea da.

- Ezker abertzalearen zati batetan beldur handia dago, eta diotenez: Euskaldunok Estatutorik gabe ez genuke edukiko ez azpiestrukturarik eta ezta ere benetako onharri batzuk askatasun nazionalari loturik legokeen sozialismoruntz doan burruka bat posible egiteko. Erantsiaz Euskadiren berreuskalduntzearen beharra dagoela eta langile klasearen zati handi bat edo spanishola dela edo spanishiar sentitzen dela.

Ikuspegi hau guztiz inter-klasista da, burukaren planteiamenduak jeatsi egiten ditu eta gainera inmigratua den langileariaren aldetik ikusten du arriskua eta ez euskal burjeseriaren aldetik. Zalantzarak gabe Euskadi sozialistaren oinharri sendoenetako bat Euskadi euskalduna izango dela eta honegatik berreuskalduntzearen lanak gaurtik hasten dira. Langile inmigratuaz lehen nahiko jardun dugu eta orain egin dezakeguna ezker abertzalea guztiz koordinatzea da eta honela pundu minimo batzuk oinharritzat hartuaz (nahiz eta erakundeki eta burukaren metodo ta mami politikoa desberdinak izan) berreuskalduntzearen lanak eta euskal langile kultura indartzearen lanak geure gain hartu eta honela langile erdaldunari (edo erdaldunduari) euskal heziketa eman ahal izateko. Eta gainera ez dezagun ahaz Estatutoa emango digitela eta zenbat eta independentziaren aldeko burruka gehiago egin orduan eta Estatuto zabalagoa emango digute.

HITZ BATETAN: Gaurtik gure jokaera garbia AUTONOMI ESTATUTOARI EZETZA ESATEA DA, negoziaketa delako eta ez bakarrik euskal burjeseriarekin, spanishiar oligarkiarekin ere bai baizik. Burruka planteiamenduak jeatsi egiten dituelako eta azken ikuspegiarenaganako traizio bat delako. Estatutoari EZ! eta

Euskadiko Langile Kontseiluari, esplotatuon autoeratzeari, ta independentzia ta sozialismoari BAI!

Amaitu baino lehen, eta gure iritzitan klase erakunde batek eduki lezazken oinharri politikotik aparte, nazio zapalketaren aurkako burruka hontan hastapen edo printzipio minimu batzuk eduki beharrean gaude, eta hauk ditezke:

EUSKARA EUSKADIKO HIZKUNTZA: Euskararen atzerakada kapitalismoaren aurrerakadari Ipturik badago, antikapitalist den guztiak euskara Euskadiko hizkuntza BAKARRAREN errebindikapena beharko du egin, gaur egun Euskadin hizkuntza bakarrak espainiarra eta frantziarra direlako. Bilinguismoa edo elebitasuna lehenengo etapa bat lirake beraz, monolinguismo edo euskara hizkuntza bakarraren etapara iritxi arte. Eta honek behartzen gaitu:

- Herri, hauzotegi eta lantegi batzarretan euskaraz hitz egin eta euskara defendatzea.
- Alfabetatze, euskalduntzen etabar indartu, eta ez bakarrik lantegitik kanpora, lantegi eta lantoki barrenetan ere bai.
- Abertzetasun irau1tzailearen ikuspegitik begiratuaz, euskal nazio konzientzia indartu, bai langile eskolatan, bai eskola sozialetan, eta edonun.
- Kanpora, herriarengana atera ditzazken aldizkeri denak, gutxienez bi hizkuntzetan atera, euskaraz bakarrik. bai, baina erdaraz bakarrik ez. Gainera elebitasunean atera ditezken lanetan garrantzi gehienetan euskarari eman.

IRAKASKINTZA

IKASTOLAK: Ikastoletarra doazten umeak nahiz eta porzentaia gehiena (Gipuzkoan behintzat) langile klase ta herri langilearen semeak izan, ikastolak ekonomikoki ta ideologikoki toki gehienetan burjeseria kidea eta heziketa burjesak dominatuak daude ikastolen barrenetan nahiko burruka izan dira burjes ikuspegia eta herriko ikuspegiaren artean eta nahiz ta askotan ikuspegia burjesak erabazi, ezin gindezke ezkerren beteriko kritika huts batetan eror eta ezertxo ere egin ez, zenbait alderdi «ezkertiarrek» egin duten bezala. Gure eginkizuna honelakoa beharko du izan: ikastolei lagundu eta indartu guraso eta langile herriaren kontrolpean egongo diren Estaduak subenzionaturiko eskola ireki batzutan bilaka daitezen. Bestela porrot egingo dute. Eta burjes izate hau aipatu dugunez gero, kontutan hartu beharko dugu eskola «nazionalak» ikastolak bezain burjesak edo gehiago direla, baina askosaz okerragoak Spainolez (edo frantsesez) irakasten duelako eta Spainia (eta Frantzia) nazio batutatzat hartuaz. (Eta ez dezagun ezer esan eskola edo kolegio pribatuaz, hobe izango da-ta.) Ikastolak aldatu nahi badigutu eta guk nahi dugun eskolatan bilakatu, barnera sartu beharko dugu edo lagunzaile bezala edo geron semeak bertara eramanaz, honela barrutik aldatuko ginuzteke.

b) **ESTADUAREN ESKOLAK:** Eskola hauetara joaten den umea esan genezake % 100 ko porzentaia batetan langile herriaren semea dela. Eta lortu behar duguna BAI IKASTOLATAN ETA BAI ESTADUKO ESKOLATAN ez da EUSKARA irakastea beste asignatura bat bezala bakarrik, EUSKARAZ IRAKASTEA ERE BAI baizik. (Arazo hontan Madrilko politika frankismoaren garai gogorrenetako bezain miserablea da: maixu euskaldunak Extremadurara,

Valenciara, Andaluziara, etabar bialduaz eta honera espanyiarak ekarriaz.) Bainaz arazoak ez da ere EUSKARAZ irakastea bakarrik, liburu guztien mamia aldatzea eta Euskadira moldatzea baizik. Hara textuak izan ditezke, eta hala behar dute izan, gure nortasun galdua berreskuratzeko eta herri langileari dagokiona: Euskal Herriaren jeografia eta historia, ahozko eta idatzitako literatura, arte herrikoia, bertsolaritza, musika ta folklore euskaldunak, Euskal Herriko ohiturak, ipuiak eta mitologia, etabar, etabar.

c) **EUSKAL UNIBERTSITATEA:** Unibertsitatea berez klase tresna bat da eta berara burjeseriaren semea bakarrik iristen da. Euskadin Euskal Unibertsitatea indartu nahi bat dago eta hortaroko udaoro Ipar Euskadin eskola batzuk montatu izan dira eta aurten Hego Euskadin egin dute, Irunan ha in zuzen, Bainaz markatzen ari diren bidea nahiko penagarria del a iruditzen zaigu, aurten bezala langile herria ezin izan garelako bertara joan, lana egiteko egunetan montatu zutelako eta honela Unibertsitatea Euskadiko elite batentzako eskolan bilakatzen da: Filologo, ingeniero, matematiko, zientifiko, elizgizon, etabarentzat. Aparte «bontzo» intelektual batzuk eta asko sakrifikatuaz egun batzutan han egon ahal izateko langile bat edo beste.

Ateraziren ondorioak dirudienez izan ziren: Euskadin Unibertsitate BAT (zazpi probintzientzat), EUSKALDUNA eta HERRIKOIA behar duela izan. BAT eta EUSKALDUNAREKIN ados egonaz, oraingoz ez dugu HERRIKOI izateko trazarik ikusten eta nahiko beldur gara ez ote den klase bat bestearekiko dominatzaila izango. Horregatik, beraz, gu maila guztitan langile herriaren kontrolpean egon dadin eta debaldeko irakaskintza baten alde egongo gara. (Euskal Unibertsitatearen antolatzaileek, arazo hontaz kezkaturik dagoen langile guzia joateko modua egiten badute, urak gure errotetara eramatzen ahaleginduko gara, baina hori ez baluteke egingo, gure postura heurak publikoki gogor salatzea izango da.)

ZENTRU OFIZIAL ETA UDALETXEAK

Gure helburua Herriaren botere BAKARRA izan ditezen Herri batzarrak indartzeara izanaz, udaletxeak eta zentru ofizialak bizi diren bitartean gure postura izango da, kaleko burrukaren bidez hauei behartuaraztea:

- Euskara hizkuntza ofizial bezala erabiltzera.
  - Laguntza ematea, dirua, lokalekin, etabar irakaskintza guzia euskaraz izan dadin, textuak aldatu eta euskal kultur herrikoia desarroilatu ahal izateko.
  - Estaduaren bidez irakaskintza guzia finanziatu, langileriaren semea joateko moduan behintzat, bai lehenengo mailan, BUP, COU eta Unibertsitatea
  - Azpiestruktura, biltokiak, kultur etxeak, haurtzaindegia, etabar herrian ipini emakumea ta gazteentzat bereziki, adina eta seksua askatasun biderako oztopo bat ez dedin izan eta honela gizarte zatitzale, segregacionista eta arkeri honen barruan autoemantzipazio propioagatik erakundetu ahal izateko.
- Etabar, etabar.

ERREPRESIOAREN AURKADO BURRUKA

Hemen ez dago asko esan beharrik, denok kale gorrian burrukatu eta burrukatuko garelako. Bainan alderdien kontrola gaindituaz, eta bai manifestapenetako, ibilaldi, paktu sozial, etabar alderdi hauk Estaduaren boterearekin egingo dituzten konponketak beti publikoki salatuaz. Euskadin irekitako praktikak hauxe irakasten baitu hain zuzen: Bestela usaitu ere egingo ez ginuzken apurrik botereari kentzeko, huelgak, manifestapenak eta autoeratzeak bakarrik balio dutela.

IPAR EUSKADIN BURRUKA

Uste dugu denok guztiz ados egongo garela Euskal Herriaren birbatzearen beharrarekin. Bainan Ipar Euskadiko erre alitatea eta burrukarako posibilitateak Hego aldekoak baino askoz zailagoak dira. Bainan hala eta guztiz ere beharrezkoa zaigu Ipar aldekoekin har-emanetan hastea, hango langileekin gure hautakizuna eztabaidatu eta etorkizunari begira kultur eta politiko har-emanak sendotu. Bainan ahal izanez gero, ez bakarrik kultur eta politikoak, burruka alkartuenak ere bai baizik. Beti esaten dugun bezala: klase erakundea indartu nahi dugunok Euskadi mailan bakarrik (Ipar eta Hego aldea) burrukatuko garelako. Euskadi mailako burruka honek ez du kentzen, ezta gutxiago ere, Galizatar, Bretania, Catalunya, Espainia, Occitania, Frantziar eta Korzegatar langile erakunde autonomoekin har-emanetan jartzea eta alkarren esperientziak elkartrukatzeari. Eta ez bakarrik har-emanen posibilitateak ireki, klasearen nazioartekotasunaren barrenean eta gure etsaia berdina denez gero, harremanak eduki egin behar genituzke.

«BERETHERRETXE»

GIPUZKOA, 1977garrengoa IRAILAK 7.

Lan hau legearen barrenean atetzeko asmoa zen, baina nonbait espainiar “demokrazia” ez da hainbeste demokrazia eta dirudienez lan honek espainiar nazio batasuna hautsi egiten du eta, noski, errejionalismo edo autonomiaren bat “emateko” prest daude, baina espainiaren batasun sakratua zalantzan ipintzeko ez.

Bestealde, langile herriaren burrukaharmatuari buruz zerbait ikutzen du eta hontaz ere, nonbait, ezin da hitz egin. Kapitalistek eduki dezake nahi haina harmada eta indar heuren serbitsurako, baina langileok ezin desakegu txardango bat bera ere eduki, eta ez bakarrik ezin eduki, hontaz ezin dezakegu hitz erdi bat esan ere!

Honela, beraz, burjes demokraziara ere iristen ez den demokrazia hau salatzen dut eta langile demokrazia indartu beharra zazpi haizetara aldarrikatzen dut.

Azkenik, legea dela eta ez dela eta gerxeago problema tekniko batzuk sortu direlako lan hau ezin ahal izan da argitaratu nahi haina azkar eta bertan ikuitzen diren zenbait gauza nahiko koiunturalak izaterakoan beren aktualitatea zerbait galdua izango dute, baina funtsean bere esanahia ez zait iruditzen ezertzeari ere galdu duenik.

Lehengo hiru atalak historia azterketa eta teorikoagoak direlako ez dute ezer galdu eta aktualitatea zerbait galdu duena laugarrengoa atala izango da. Bainan bego dagoen bezala.

Egilea